

PLAN OCHRONY DLA GORCZAŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Rozdział 1

CELE OCHRONY PRZYRODY NA OBSZARZE PARKU ORAZ WSKAZANIE PRZYRODNICZYCH I SPOŁECZNYCH UWARUNKOWAŃ ICH REALIZACJI

1. Cele ochrony

Celem Gorczańskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”, jest ochrona i zachowanie ukształtowanego przez procesy naturalne i człowieka, reprezentatywnego dla Beskidów Zachodnich, układu ekosystemów z ich różnorodnością biologiczną, walorami krajobrazowymi i kulturowymi oraz kształtującymi je procesami przyrodniczymi.

1.1. Celem ochrony przyrody nieożywionej jest:

- 1) zachowanie dziedzictwa geologicznego oraz zespołów form ukształtowania powierzchni, w tym specyficznych elementów krajobrazu górskiego (rzeźba gór średnich) charakterystycznych dla obszaru Parku;
- 2) zachowanie naturalnego charakteru procesów kształtujących zasoby, twory i składniki przyrody nieożywionej i gleby oraz wyeliminowanie oddziaływań antropogenicznych na te elementy;
- 3) zachowanie struktury przestrzennej gleb, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony gleb narażonych na erozję i przeciwdziałanie ich degradacji, poprzez:
  - a. zmniejszenie antropogenicznych przyczyn zwiększenia spływu powierzchniowego poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum zrywki drewna powodującej tworzenie się rynien erozyjnych,
  - b. ograniczenie erozji wodnej na szlakach turystycznych poprzez utrzymywanie ich we właściwym stanie oraz na drogach leśnych niezbędnych do wykonywania działań ochronnych, poprzez stosowanie odpowiednich zabezpieczeń zapobiegających erozji;
- 4) ochrona powietrza, wód, gleb przed zanieczyszczeniami lokalnymi i regionalnymi.

1.2. Celem ochrony ekosystemów leśnych jest możliwie jak najlepsze zachowanie w stanie nienaruszonym przez ingerencję z zewnątrz ocalałych lasów o charakterze puszczańskim, reprezentujących wszystkie główne typy karpaccich zbiorowisk leśnych, jakie wykształciły się w Beskidach Zachodnich, w szczególności poprzez:

- 1) zachowanie najistotniejszego waloru parku narodowego, jakim są naturalne procesy przyrodnicze zachodzące w ekosystemach leśnych poprzez:
  - a. utrzymanie, w co najmniej dotychczasowym wymiarze, arealu obszaru ochrony ścisłej,
  - b. poszerzenie strefy ochrony ścisłej poprzez włączenie do niej tych obszarów podlegających dotąd działaniom zachowawczym i renaturalizacyjnym w strefie ochrony czynnej, które osiągnęły właściwy stan zachowania zgodny z założonym celem lub mogą już osiągnąć taki stan na drodze naturalnych procesów przyrodniczych,

- c. podporządkowanie funkcjonowania obszarów ochrony ścisłej i czynnej priorytetowi ochrony naturalnych procesów przyrodniczych, za wyjątkiem sytuacji w strefie ochrony czynnej, w których naturalne procesy prowadzą w kierunku sprzecznym z celami ochrony,
  - d. ograniczenie ingerencji w obszary leśne podlegające ochronie czynnej, zmierzające do zwiększenia ilości martwych drzew i ich fragmentów oraz wykorzystania naturalnych procesów odnowieniowych,
  - e. ograniczenie pozyskania drewna w strefie ochrony czynnej tylko do posuszu czynnego oraz złomów i wywałów, szczególnie mogących być przyczyną zagrożenia dla sąsiadujących lasów innej własności,
  - f. kontynuację długookresowego monitoringu dynamiki gatunków i zbiorowisk leśnych oraz skutków działań ochronnych na strukturę i skład gatunkowy lasu w oparciu o sieć stałych powierzchni kołowych w 5-letnich okresach kontrolnych,
  - g. gromadzenie i publikowanie wiedzy o naturalnych procesach zachodzących w lasach i skutkach działań z zakresu ochrony czynnej prowadzonych w ekosystemach leśnych;
- 2) w strefie ochrony czynnej zachowanie naturalnych procesów przyrodniczych utrzymujących lub odtwarzających właściwy stan (strukturę i funkcję, w tym typową różnorodność biologiczną) ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych, w tym stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018, a w razie konieczności inicjowanie i stymulowanie takich procesów.
- 1.3. Celem ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych jest zachowanie różnorodności szaty roślinnej terenów otwartych, stanowiących makrosiedliska łąkowe ukształtowane przez człowieka, w tym przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018, w szczególności poprzez:
- 1) utrzymanie lub osiągnięcie właściwego stanu (struktury i funkcji) ochrony nieleśnych siedlisk przyrodniczych, w tym stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018;
  - 2) odtworzenie siedlisk nieleśnych na dawnych polanach regłowych, zmierzające do ochrony i wzrostu populacji cennych gatunków łąkowych;
  - 3) powiększanie areалу łąk regłowych o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, poprzez wykupy gruntów na rzecz Gorczańskiego Parku Narodowego i długookresowe umowy z właścicielami prywatnymi na użytkowanie gruntów;
  - 4) utrzymanie bądź przywrócenie odpowiednich warunków wilgotnościowych w siedliskach o charakterze torfowiskowym i bagiennym;
  - 5) rozwój kontrolowanego wypasu kulturowego zwierząt (poprzez np. udostępnianie gruntów pod wypas; budowę i dzierżawę szałasów pasterskich, promocję tradycyjnego pasterstwa);
  - 6) zapewnienie naturalnego przebiegu procesów przyrodniczych w ekosystemach nieleśnych położonych w strefie ochrony ścisłej oraz w strefie ochrony czynnej na gruntach przeznaczonych do dalszej sukcesji;
  - 7) prowadzenie długookresowego monitoringu zbiorowisk roślinnych i monitoringu rezultatów stosowanych działań ochronnych.
- 1.4. Celem ochrony ekosystemów wodnych jest utrzymanie dobrego stanu wód w zakresie ilościowym oraz fizycznym, chemicznym i biologicznym, a także zachowanie naturalnych procesów kształtujących koryta potoków i ich zróżnicowanie morfologiczne, w tym w szczególności procesów erozji, akumulacji oraz hydromorfologicznych wywołanych przez naturalny rumosz w nurcie, poprzez:
- 1) monitoring wód potoków i źródeł pod kątem wpływu niekorzystnych czynników na ich biocenozę, a także na stan wód podziemnych;
  - 2) ochronę źródeł przed zanieczyszczeniami;
  - 3) spowolnienie spływu powierzchniowego w miejscach, gdzie został on antropogenicznie przyspieszony (szlaki zrywkowe, szlaki turystyczne);
  - 4) odtwarzanie i zapobieganie naturalnym procesom wypłymania się niewielkich zbiorników wodnych jako potencjalnych siedlisk rozrodczych płazów i bezkręgowców wodnych.

- 1.5. Celem ochrony gatunków roślin, grzybów i ich siedlisk jest zachowanie gorczańskiej flory oraz grzybów, w szczególności gatunków zagrożonych i rzadkich w skali polskich Karpat oraz przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018, w szczególności poprzez:
- 1) możliwie pełne poznanie różnorodności gatunkowej oraz rozmieszczenia i stanu populacji gatunków flory i grzybów szczególnej troski;
  - 2) zachowanie stanowisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin i grzybów poprzez:
    - a. ochronę właściwych dla gatunków siedlisk, w tym w szczególności siedlisk gatunków wymagających ochrony strefowej,
    - b. w obszarze ochrony czynnej kierowanie się priorytetem ochrony gatunków o szczególnym znaczeniu dla Gorców, kraju i UE, tj. zagrożonych, rzadkich, w tym stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018,
    - c. przeciwdziałanie pojawowi i rozprzestrzenianiu się gatunków inwazyjnych;
  - 3) prowadzenie długookresowego monitoringu stanu flory i grzybów szczególnej troski oraz monitoringu efektów działań ochronnych dla tych przedmiotów.
- 1.6. Celem ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk jest zachowanie różnorodności fauny beskidzkiej, w tym gatunków zagrożonych i rzadkich w skali polskich Karpat oraz przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 i „Gorce” PLB120001, w szczególności poprzez:
- 1) możliwie pełne poznanie różnorodności gatunkowej i rozsiedlenia fauny;
  - 2) utrzymanie populacji poszczególnych gatunków zwierząt (zwłaszcza zagrożonych i rzadkich) na poziomie liczebności umożliwiającym ich trwałe funkcjonowanie, poprzez:
    - a. ustalenie wymaganych prawem stref ochronnych dla gatunków,
    - b. na obszarze ochrony czynnej kierowanie się priorytetem ochrony gatunków o szczególnym znaczeniu dla Gorców, kraju i UE, tj. zagrożonych, rzadkich, w tym stanowiących przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 i Gorce PLB120001,
    - c. ochronę korytarzy migracyjnych w otoczeniu GPN; ich ciągły monitoring i postulowanie odpowiednich rozwiązań zabezpieczających i planistycznych we współpracy z lokalnymi samorządami i społecznością,
    - d. odstąpienie lub ograniczenie pozyskiwania posuszu kornikowego czynnego oraz złomów i wywałów w okresie lęgowym gatunków zwierząt szczególnej troski,
    - e. przeciwdziałanie pojawowi i rozprzestrzenianiu się obcych gatunków inwazyjnych,
  - 3) prowadzenie długookresowego monitoringu stanu fauny i monitoringu rezultatów stosowanych działań ochronnych.
- 1.7. Celem ochrony krajobrazu jest utrzymanie krajobrazu leśnego o wizualnych cechach naturalności (w tym z licznym udziałem stojących i leżących drzew martwych, bez śladów ingerencji antropogenicznej) oraz zachowanie krajobrazu górskiego z mozaiką lasów i polan o wyjątkowych walorach ekspozycji i powiązań widokowych, w szczególności poprzez:
- 1) zachowanie, korygowanie lub przywracanie:
    - a. form krajobrazowych decydujących o tożsamości i wyjątkowości Gorców, w tym najcenniejszych krajobrazowo polan regłowych,
    - b. ekspozycji czynnej z najcenniejszych punktów, ciągów i płaszczyzn widokowych polan regłowych,
    - c. powiązań widokowych wynikających z ewolucyjnych przemian naturalnych i kulturowych krajobrazu Gorców;
  - 2) zapewnienie utrzymania sekwencyjności percepcji wewnątrz krajobrazowych, jako wyjątkowej wartości krajobrazu Gorców;
  - 3) prowadzenie monitoringu określającego kierunki i tempo przemian krajobrazów gorczańskich.
- 1.8. Celem ochrony wartości kulturowych jest zachowanie dziedzictwa kulturowego obejmującego zróżnicowane ślady obecności i działalności człowieka w Gorcach,

w szczególności poprzez:

- 1) zachowanie i rewitalizację materialnych elementów dziedzictwa kulturowego, takich jak: drewniane szałas pasterskie, pozostałości gospodarstw wzorowych, park dworski z pozostałościami zabudowań, obiekty i miejsca związane z II wojną światową, napisy naskalne, kapliczki;
- 2) promowanie regionalnych form budownictwa w Parku i otulinie;
- 3) zachowanie tożsamości miejsca poprzez dokumentację i tworzenie zbiorów archiwalnych,
- 4) zachowanie dziedzictwa niematerialnego, m.in. kultury i obrzędowości mieszkańców Gorców, legend, podań, nazewnictwa, pamięci osób i wydarzeń związanych z Gorcami.

1.9. Celem ochrony obszarów Natura 2000: Ostoja Gorczańska PLH120018 oraz Gorce PLB120001 położonych na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego jest zachowanie integralności tych obszarów, spójności sieci obszarów Natura 2000 oraz utrzymanie i przywrócenie w polskich Karpatach właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, w tym w szczególności poprzez:

- 1) zapewnienie przykładów kształtowania leśnych siedlisk przyrodniczych przez naturalne procesy;
- 2) zapewnienie mechanizmów trwałego utrzymywania się półnaturalnych siedlisk przyrodniczych polan;
- 3) zapewnienie warunków do zachowania pełnej różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych, w tym występowania gatunków antropofobnych;
- 4) zapewnienie warunków do bytowania gatunków zagrożonych przez gospodarcze użytkowanie ekosystemów.

2. Przyrodnicze uwarunkowania realizacji celów ochrony

2.1. Na obszarze Parku występują następujące ekosystemy:

- 1) leśne,
- 2) lądowe nieleśne,
- 3) wodne.

2.2. Ekosystemy leśne obejmują 6476,11 ha, co stanowi 91,89% powierzchni Parku. Istotnymi przyrodniczymi uwarunkowaniami dla ochrony ekosystemów leśnych są:

- 1) dobry stan zachowania różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, stanowiący podstawę do minimalizowania ingerencji człowieka w przebieg procesów naturalnych;
- 2) obecność gniazd gradacyjnych gatunków owadów kambiofagicznych; dla ograniczenia ich rozprzestrzeniania się konieczna jest ingerencja w przebieg naturalnych procesów przyrodniczych, poza obszarem ochrony ścisłej;
- 3) występowanie powierzchni o zniekształconej strukturze gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów, w efekcie gospodarki przeszłej, w szczególności z okresu przed utworzeniem Parku.

Typy siedliskowe lasu:

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	Las górski świeży LGśw	3208,9	45,54
2	Las mieszany górski świeży LMGśw	2058,58	29,22
3	Bór mieszany górski świeży BMGśw	1335,64	18,95
4	Bór wysokogórski świeży BWG	434,48	6,16
5	Las łęgowy górski LŁG	8,83	0,13
	Razem	7046,43	100,00

Zbiorowiska roślinne leśne występujące na obszarze Parku:

Lp.	Nazwa zbiorowiska	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	<i>Abieti-Piceetum</i>	658,74	9,35
2	<i>Plagiothecio-Piceetum typicum</i>	389,72	5,53
3	<i>Plagiothecio-Piceetum athyrietosum distentifoliae</i>	56,30	0,80
4	<i>Plagiothecio-Piceetum calamagrostietosum villosae</i>	7,02	0,10
5	<i>Plagiothecio-Piceetum fagetosum</i>	593,82	8,43
6	<i>Plagiothecio-Piceetum</i> stadium regeneracyjne	146,35	2,08
7	<i>Plagiothecio-Piceetum</i> stadium regeneracyjne z <i>Sorbus aucuparia</i>	25,93	0,37
8	<i>Plagiothecio-Piceetum</i> stadium z martwym drzewostanem i odnowieniami inicjalnymi	700,67	9,94
9	<i>Alnetum incanae</i>	2,54	0,04
10	<i>Caltho-Alnetum</i>	6,30	0,09
11	Fragmenty zespołu <i>Tilio cordatae-Carpinetum</i>	0,99	0,01
12	<i>Luzulo luzuloidis-Fagetum typicum</i>	16,44	0,23
13	<i>Luzulo luzuloidis-Fagetum homogynetosum alpinae</i>	10,07	0,14
14	Fragmenty zespołu <i>Galio-Abietetum</i>	10,11	0,14
15	<i>Dentario glandulosae-Fagetum typicum</i> warianty bogate florystycznie	1729,87	24,55
16	<i>Dentario glandulosae-Fagetum typicum</i> warianty ubogie florystycznie	1926,65	27,34
17	<i>Dentario glandulosae-Fagetum abietetosum</i>	62,24	0,88
18	<i>Dentario glandulosae-Fagetum allietosum ursinii</i>	28,15	0,40
19	<i>Dentario glandulosae-Fagetum lunarietosum</i>	2,77	0,04
20	Zbiorowisko ze związku <i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>	5,26	0,07
21	Wtórne (sztuczne) drzewostany świerkowo-jodłowe na siedliskach lasów bukowych i borów regla dolnego	95,79	1,36
Razem		6475,73	91,90

2.3. Łądowe ekosystemy nieleśne obejmują 571,28 ha, co stanowi 8,1% powierzchni Parku. Istotnymi przyrodniczymi uwarunkowaniami dla ochrony łądowych ekosystemów nieleśnych są:

- 1) antropogeniczne pochodzenie ekosystemów nieleśnych na polanach regłowych i związana z tym konieczność wykonywania zabiegów ochrony czynnej w celu utrzymania ich w należytych stanie, w tym związanych z nimi gatunków oraz wartości krajobrazowych i kulturowych;
- 2) zaawansowany proces sukcesji wtórnej w ekosystemach nieleśnych o charakterze półnaturalnym;
- 3) znaczenie ekosystemów nieleśnych dla kształtowania różnorodności biologicznej Parku, poprzez zapewnianie siedlisk dla gatunków roślin, grzybów i zwierząt.

Zbiorowiska roślinne nieleśne występujące na obszarze Parku:

Lp.	Nazwa zbiorowiska	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	Zbiorowisko z <i>Salix caprea</i>	2,19	0,03
2	Stadia sukcesyjne na gruntach porolnych i polanach regłowych	123,70	1,76
3	Zbiorowisko z <i>Rubus idaeus</i>	7,10	0,10

4	Zbiorowisko z <i>Vaccinium myrtillus</i>	118,33	1,68
5	Zbiorowisko z klasy <i>Montio-Cardaminetea</i>	40 stanowisk	-
6	Zbiorowisko z <i>Athyrium distentifolium</i>	0,44	0,01
7	<i>Petasitetum kablikiani</i> , <i>Petasitetum albi</i>	27,88	0,40
8	Zbiorowisko z <i>Urtica dioica</i>	0,46	0,01
9	Zbiorowisko z <i>Chaerophyllum aromaticum</i> i <i>Urtica dioica</i>	3,46	0,05
10	<i>Poo-Veratretum lobeliani</i>	16,49	0,23
11	Zbiorowisko z <i>Calamagrostis villosa</i>	1,92	0,03
12	Zbiorowisko z <i>Calamagrostis arundinacea</i>	0,81	0,01
13	Torfowisko przejściowe z rzędu <i>Scheuchzerietalia palustris</i>	0,34	0,005
14	Zbiorowisko ze związku <i>Filipendulion ulmariae</i>	0,15	0,002
15	Zbiorowisko ze związku <i>Arrhenatherion elatioris</i>	14,63	0,21
16	<i>Gladiolo-Agrostietum capillaris</i>	70,79	1,00
17	Zbiorowisko z <i>Holcus mollis</i>	5,47	0,08
18	<i>Hieracio-Nardetum</i>	31,74	0,45
19	<i>Cirsietum rivularis</i>	12,33	0,17
20	<i>Scirpetum silvatici</i>	0,32	0,005
21	<i>Epilobio-Juncetum effusi</i>	1,17	0,02
22	<i>Valariano-Caricetum flavae</i>	5,57	0,08
23	Zbiorowisko <i>Caltha palustris</i> - <i>Chaerophyllum hirsutum</i>	45,31	0,64
24	Fragmenty torfowisk wysokich ze związku <i>Sphagnion magellanicum</i>	0,04	0,001
25	<i>Phalaridetum arundinaceae</i>	0,06	0,001
26	Zbiorowiska naskalne roślinno-porostowe	22 stanowiska	-
27	Zbiorowisko przejściowe między <i>Poo-Veratretum lobeliani</i> a zb. z <i>Rubus idaeus</i>	0,11	0,002
28	Zbiorowisko przejściowe między <i>Poo-Veratretum lobeliani</i> a zb. z <i>Vaccinium myrtillus</i>	0,84	0,01
29	Zbiorowisko przejściowe między <i>Gladiolo-Agrostietum</i> a <i>Hieracio-Nardetum</i>	13,34	0,19
30	Zbiorowisko przejściowe między <i>Hieracio-Nardetum</i> a zb. z <i>Vaccinium myrtillus</i>	6,46	0,09
31	Inne zbiorowiska o małej powierzchni i trudne do klasyfikacji	4,65	0,07
32	Tereny użytkowane rolniczo (role, sady, ogródki kwiatowe, działkowe) i jako szkółki leśne (istniejące i zlikwidowane)	4,46	0,06
33	Tereny wykorzystywane turystycznie (pola biwakowe, parkingi)	5,11	0,07
34	Zabudowania (osady służbowe – leśniczówki, inne budynki, podwórza w ich sąsiedztwie), drogi, składy drewna	44,73	0,64
Razem		570,40	8,10

2.4. Ekosystemy wodne obejmują 0,30 ha.

Typy ekosystemów wodnych występujących na obszarze Parku:

- 1) źródła;
- 2) wody płynące (cieki);
- 3) wody stagnujące (zbiorniki wodne pochodzenia, zarówno naturalnego, jak i antropogenicznego).

2.5. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup systematycznych roślin:

- 1) rośliny naczyniowe (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*) – 586 gatunków (rodzimych

i zadomowionych antropofitów) oraz 37 jeszcze trwale nie zadomowionych (przejściowo zawleczonych);

- 2) mszaki (*Bryophyta*) – 336 gatunków, w tym:
  - a. mchy (*Bryopsida*) – 233 gatunki,
  - b. wątrobowce (*Hepaticopsida*) – 103 gatunki.

2.6. Gatunki roślin o szczególnym znaczeniu występujące na obszarze Parku:

- 1) gatunki podlegające ochronie – 148 gatunków (ochronie ścisłej podlegają 44 gatunki, ochronie częściowej – 104 gatunki), w tym:
  - a. rośliny naczyniowe (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*), podlegające ochronie ścisłej – 25 gatunków oraz podlegające ochronie częściowej – 38 gatunków,
  - b. mszaki (*Bryophyta*), podlegające ochronie ścisłej – 19 gatunków oraz podlegające ochronie częściowej – 66 gatunków;
- 2) gatunki z Załącznika II do Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.07.1992) – 2 gatunki: bezlist okrywowy (*Buxbaumia viridis*), widłoząb zielony (*Dicranum viride*);
- 3) gatunki zagrożone – 63 gatunki, w tym:
  - a. rośliny naczyniowe (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*) – 25 gatunków,
  - b. mszaki (*Bryophyta*) – 38 gatunków;
- 4) gatunki specjalnej troski – 57 gatunków, w tym:
  - a. rośliny naczyniowe (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*): 55 gatunków: bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), borówka bagienna (*Vaccinium uliginosum*), dziewięciornik błotny (*Parnassia palustris*), dziewięciokwiatowy (*Carlina acaulis*), gnidosz błotny (*Pedicularis palustris*), gnidosz rozesłany (*Pedicularis sylvatica*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*), gołek białawy (*Pseudorchis albida*), gółka długoostrogowa (*Gymnadenia conopsea*), koniczyna kasztanowata (*Trifolium spadicum*), kosatka kielichowa (*Tofieldia calyculata*), kosmatka sudecka (*Luzula sudetica*), kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kuklik górski (*Geum montanum*), kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*), kukułka plamista (*Dactylorhiza maculata*), kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), liczydło górskie (*Streptopus amplexifolius*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), listera jajowata (*Listera ovata*), listera sercowata (*Listera cordata*), macierzanka halna (*Thymus alpestris*), marchwica pospolita (*Mutellina purpurea*), mieczyk dachówkowaty (*Gladiolus imbricatus*), miłosna górska (*Adenostyles alliariae*), modrzyk górski (*Cicerbita alpina*), nasieźrzał pospolity (*Ophioglossum vulgatum*), nawłoc alpejska (*Solidago alpestris*), omieg górski (*Doronicum austriacum*), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), oset łopianowaty (*Carduus personata*), ostrożeń lepki (*Cirsium erisithales*), ozorka zielona (*Coeloglossum viride*), paprotnica górska (*Cystopteris montana*), pępawa wielkokwiatowa (*Crepis conyzifolia*), podejrzon księżycowy (*Botrychium lunaria*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), porzeczek skalny (*Ribes petraeum*), prosienicznik jednogłówny (*Hypochoeris uniflora*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), storczyca kulista (*Traunsteinera globosa*), tojad dzióbny (*Aconitum variegatum subsp. variegatum*), turzyca Davalla (*Carex davalliana*), turzyca dwupienna (*Carex dioica*), urdzik karpcki (*Soldanella carpatica*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), welnianka pochwowata (*Eriophorum vaginatum*), wiechlina alpejska odm. żyworodna (*Poa alpina var. vivipara*), wierzbowica okółkowa (*Epilobium alpestre*), wyblin jednolistny (*Malaxis monophyllos*), zarzyczka górska (*Cortusa matthioli*), żłobik koralowy (*Corallorhiza trifida*), żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*),
  - b. mszaki (*Bryophyta*): 2 gatunki: bezlist okrywowy (*Buxbaumia viridis*), widłoząb zielony (*Dicranum viride*).

2.7. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup ekologicznych grzybów:

- 1) grzyby wielkoowocnikowe (*Macromycetes*) – 736 gatunków;

- 2) porosty (*Lichenes*) – 507 gatunków.
- 2.8. Gatunki grzybów o szczególnym znaczeniu występujące na obszarze Parku:
- 1) gatunki podlegające ochronie – 82 gatunki (ochronie ścisłej podlega 49 gatunków, ochronie częściowej – 33 gatunki), w tym:
    - a. grzyby wielkoowocnikowe (*Macromycetes*) podlegające ochronie ścisłej – 3 gatunki oraz podlegające ochronie częściowej – 14 gatunków,
    - b. porosty (*Lichenes*) podlegające ochronie ścisłej – 46 gatunków oraz podlegające ochronie częściowej – 19 gatunków;
  - 2) gatunki zagrożone – 410 gatunków, w tym:
    - a. grzyby wielkoowocnikowe (*Macromycetes*) – 183 gatunki,
    - b. porosty (*Lichenes*) – 227 gatunków;
  - 3) gatunki specjalnej troski – 27 gatunków, w tym:
    - a. grzyby wielkoowocnikowe (*Macromycetes*) - 9 gatunków: gwiazdosz frędzelkowany (*Geastrum fimbriatum*), jodłownica górską (*Bondarzewia mesenterica*), kolczakówka wonna (*Hydnellum suaveolens*), płomykowiec galaretowaty (*Tremiscus helvelloides*), sarniak dachówkowaty (*Sarcodonim bricatus*), soplówka bukowa (*Hericium coralloides*), soplówka jodłowa (*Hericium alpestre*), szmaciak dębowy (*Sparassis brevipes*), szyszkowiec łuskowaty (*Strobilomyces strobilaceus*),
    - b. porosty (*Lichenes*) – 18 gatunków: brodaczka kępkowa (*Usnea hirta*), brodaczka zwyczajna (*Usnea filipendula*), granicznik płucnik (*Lobaria pulmonaria*), jaskrawiec trocinowaty (*Caloplaca herbidella*), muszlik nadobny (*Normandina pulchella*), otwornica półkolistą (*Pertusaria hemisphaerica*), pawężnica Degeny (*Peltigera degenii*), pawężnica łuseczkowata (*Peltigera praetextata*), pawężnica palczasta (*Peltigera polydactylon*), pawężnica rozłożystą (*Peltigera horizontalis*), pawężnica sałatową (*Peltigera hymenina*), pawężnica żyłkowaną (*Peltigera leucophlebia*), promianek jodłowy (*Lecanactis abietina*), puchlinka ząbkowatą (*Thelotrema lepadinum*), tarczynka dziurkowana (*Menegazzia terebrata*), włostka brązową (*Bryoria fuscescens*), włostka Nádvořníka (*Bryoria nadvořnikiana*).
- 2.9. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie 1492 gatunków zwierząt:
- 1) kręgowców (*Vertebrata*) – 211 gatunków:
    - a. 52 gatunki ssaków (*Mammalia*),
    - b. 142 gatunki ptaków (*Aves*),
    - c. 5 gatunków gadów (*Reptilia*),
    - d. 8 gatunków płazów (*Amphibia*),
    - e. 4 gatunki ryb (*Pisces*);
  - 2) bezkręgowców (*Invertebrata*) – 1281 gatunków:
    - a. 1181 gatunków stawonogów (*Arthropoda*):
      - 4 gatunki pancerzowców (*Malacostraca*),
      - 11 gatunków skrytoszczękich (*Entognatha*),
      - 1088 gatunków owadów (*Insecta*),
      - 78 gatunków pajęczaków (*Arachnida*);
    - b. 78 gatunków mięczaków (*Mollusca*):
      - 75 gatunków ślimaków (*Gastropoda*),
      - 3 gatunki małży (*Bivalvia*),
    - c. 20 gatunków pierścienic (*Annelida*),
    - d. 2 gatunki płazińców (*Platyhelminthes*).
- 2.10. Gatunki zwierząt o szczególnym znaczeniu występujące na obszarze Parku:
- 1) gatunki podlegające ochronie – 220 gatunków:
    - a. 35 gatunków ssaków (*Mammalia*),
    - b. 133 gatunki ptaków (*Aves*),
    - c. 5 gatunków gadów (*Reptilia*),
    - d. 8 gatunków płazów (*Amphibia*),
    - e. 2 gatunki ryb (*Pisces*),

- f. 34 gatunki owadów (*Insecta*),
- g. 3 gatunki ślimaków (*Gastropoda*);
- 2) gatunki z Załącznika II do Dyrektywy Siedliskowej: 12 gatunków;
- 3) gatunki z Załącznika I do Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. UE L 20 z dnia 26.01.2010 r.), zwanej dalej „Dyrektywą Ptasią”: 33 gatunki;
- 4) gatunki zagrożone – 126 gatunków, w tym 49 gatunków kręgowców i 77 gatunków bezkręgowców;
- 5) gatunki specjalnego zainteresowania: 89 gatunków, w tym:
  - a. kręgowce (*Vertebrata*) – 72 gatunki: kumak górski (*Bombina variegata*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), traszka karpacka (*Lissotriton montandoni*), traszka górська (*Triturus alpestris*), salamandra plamista (*Salamandra salamandra*), gniewosz (*Coronella austriaca*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), cietrzew (*Tetrao tetrix*), derkacz (*Crex crex*), drożd obrożny (*Turdus torquatus*), dzięcioł białogrzbiety (*Dendrocopos leucotos*), dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tridactylus*), dzięcioł średni (*Dendrocopos medium*), gąsiorek (*Lanius collurio*), głuszc (*Tetrao urogallus*), jarząbek (*Tetrastes bonasia*), jastrząb gołębiarz (*Accipiter gentilis*), kobuz (*Falco subbuteo*), lelek (*Caprimulgus europaeus*), muchołówka białoszyja (*Ficedula albicollis*), muchołówka mała (*Ficedula parva*), orlik krzykliwy (*Clanga pomarina*), orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*), pliszka górська (*Motacilla cinerea*), pluszcz (*Cinclus cinclus*), pokląskwa (*Saxicola rubetra*), puchacz (*Bubo bubo*), pustułka (*Falco tinnunculus*), puszczyk (*Strix aluco*), puszczyk uralński (*Strix uralensis*), siniak (*Columba oenas*), siwerniak (*Anthus spinoletta*), słonka (*Scolopax rusticola*), sokół wędrowny (*Falco peregrinus*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*), trzmielojad (*Pernis apivorus*), uszatka (*Asio otus*), włochatka (*Aegolius funereus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), jelen (*Cervus elaphus*), sarna (*Capreolus capreolus*), dzik (*Sus scrofa*), niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*), wilk (*Canis lupus*), ryś (*Lynx lynx*), lis (*Vulpes vulpes*), borsuk (*Meles meles*), wydra (*Lutra lutra*), bóbr europejski (*Castor fiber*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*), mroczek pozłocisty (*Eptesicus nilssonii*), podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*), nocek duży (*Myotis myotis*), nocek orzęsiony (*Myotis emarginatus*), nocek Bechsteina (*Myotis bechsteini*), nocek Brandta (*Myotis brandti*), nocek wąsatek (*Myotis mystacinus*), nocek rudy (*Myotis daubentoni*), nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*), nocek Natterera (*Myotis nattereri*), gacek brunatny (*Plecotus auritus*), orzesznica (*Muscardinus avellanarius*), popielica (*Glis glis*), kozatka (*Dryomys nitedula*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), ryjówka malutka (*Sorex minutus*), ryjówka alpejska (*Sorex alpinus*), rzęsorek mniejszy (*Neomys anomalus*), rzęsorek rzeczek (*Neomys fodiens*),
  - b. bezkręgowce (*Invertebrata*) – 17 gatunków: poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*), biegacz zwężony (*Carabus convecsus*), biegacz karpacki (*Carabus obsoletus*), biegacz Scheidlera (*Carabus scheidleri*), biegacz urozmaicony (*Carabus variolosus*), sichrawa karpacka (*Pseudogaurotina excellens*), nadobnica alpejska (*Rosalia alpina*), ryjkowce – *Bryodemon boroveci*, *Otiiorhynchus rugosus*, trzmiel (*Bombus sp.*) – wszystkie gatunki, dostojka akwilonaris (*Boloria aquilonaris*), krasopani hera (*Callimorpha quadripunctata*), wielena plamowstęg (*Hamearis lucina*), czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*), modraszek nausitous (*Maculinea nausithous*), modraszek telejus (*Maculinea teleius*), przeplatka diamina (*Melitaea diamina*), zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*).

2.11. Siedliska przyrodnicze występujące na części obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska

PLH120018 w granicach Gorczańskiego Parku Narodowego:

Lp.	Nazwa siedliska przyrodniczego	Kod siedliska	Powierzchnia [ha]
1	Siedliska leśne		6361,01
1.1	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110	26,09
1.2	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	9130	3748,53
1.3	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	*91E0	8,85
1.4	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> , część – zbiorowiska górskie)	9410	2577,54
2	Siedliska nieleśne		151,11
2.1	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	*6230	39,52
2.2	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430	27,69
2.3	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	5,93
2.4	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	6520	72,35
2.5	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	*7110	0,04
2.6	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140	0,34
2.7	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	5,24
2.8	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z <i>Androsacion vandellii</i>	8220	<1
2.9	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	8310	-
		Razem	6512,12

* - oznaczono siedliska priorytetowe

2.12. Gatunki roślin i zwierząt wymagające ochrony wynikającej z wyznaczenia obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018, występujące na terenie ostoi w granicach Gorczańskiego Parku Narodowego:

Lp.	Nazwa gatunku	Kod
1	Rośliny	
1.1	bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>)	1386
2	Zwierzęta	
2.1	Bezkęgowce	
2.1.1	biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>)	4014
2.2	Płazy	
2.2.1	kumak górski (<i>Bombina variegata</i>)	1193
2.2.2	traszka karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>)	2001
2.3	Ssaki	
2.3.1	wilk (<i>Canis lupus</i>)	*1352
2.3.2	ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361
2.3.3	niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>)	*1354
2.3.4	wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355

2.13. Gatunki ptaków wymagające ochrony wynikającej z wyznaczenia obszaru Natura 2000 Gorce

PLB120001, występujące na terenie ostoi w granicach Gorczańskiego Parku Narodowego:

Lp.	Nazwa gatunku	Kod
1	jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>)	A104
2	głuszec (<i>Tetrao urogallus</i>)	A108
3	sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217
4	puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>)	A220
5	włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223
6	dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	A234
7	dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236
8	dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	A239
9	dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	A241
10	siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>)	A259
11	mucholówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320
12	puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	A215
13	orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>)	A091
14	pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>)	A261
15	pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>)	A264
16	drozd obroźny (<i>Turdus torquatus</i>)	A282

3. Społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony przyrody

3.1. Gorczański Park Narodowy został powołany Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1980 r. w sprawie utworzenia Gorczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. 1980 nr 18 poz. 66). W roku 1997 wydane zostało nowe Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1997 r. w sprawie Gorczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. 1997 nr 5 poz. 26), które wraz z § 1 poprzedniego Rozporządzenia stanowi podstawę prawną funkcjonowania Parku.

3.2. Powierzchnia Gorczańskiego Parku Narodowego w granicach opisanych Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 stycznia 1997 r. w sprawie Gorczańskiego Parku Narodowego (Dz. U. 1997 nr 5 poz. 26) wynosi 7027,9870 ha.

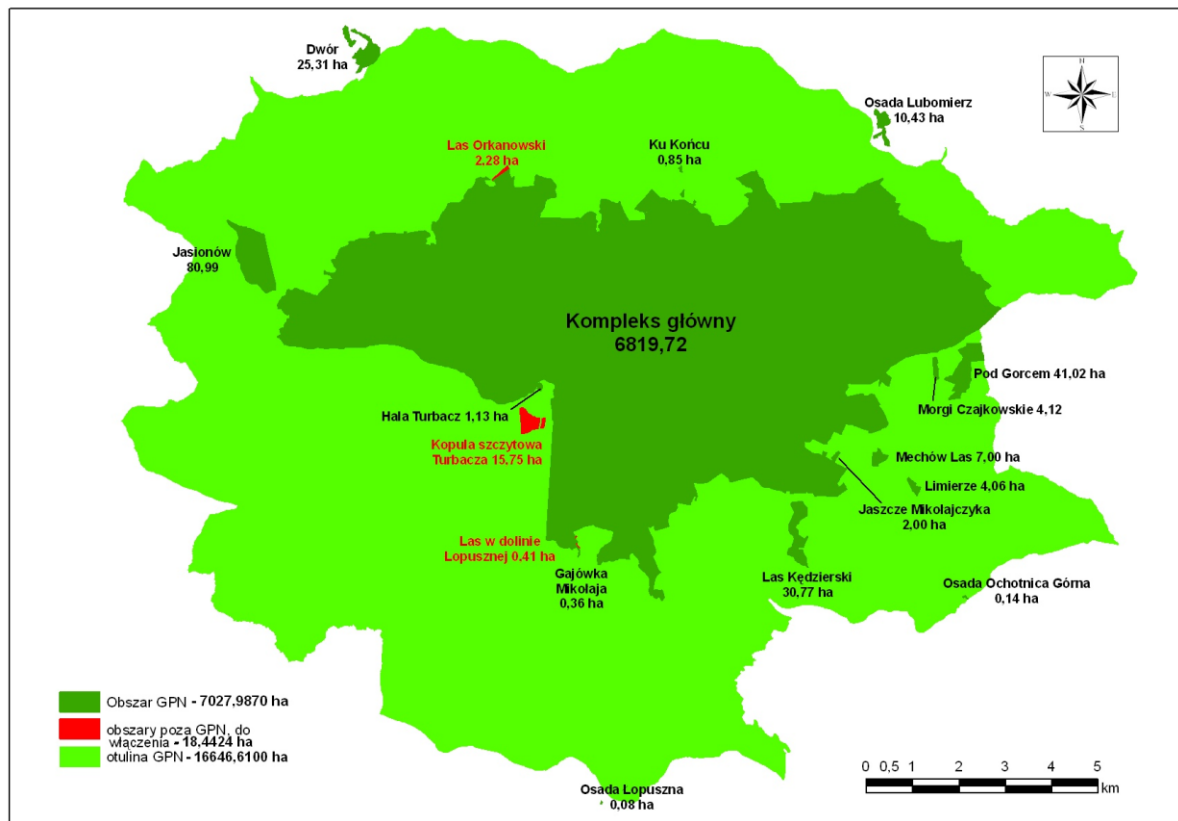
Na obszar Parku składa się kompleks główny oraz 14 eksklaw: Jasionów, Pod Gorcem, Las Kędzierski, Dwór, Osada Lubomierz, Mechów Las, Morgi Czajkowskie, Limierze, Jaszce Mikołajczyka 1 i 2, Hala Turbacz, Ku Końcu 1 i 2, Gajówka Mikołaja 1 i 2, Osada Ochotnica Górna, Osada Łopuszna.

W minionych latach Gorczański Park Narodowy nabył na rzecz Skarbu Państwa grunty położone w kopule szczytowej Turbacza a także inne znajdujące się w jego bezpośrednim sąsiedztwie o łącznej powierzchni 16,1605 ha oraz 2,2819 ha w tzw. Lesie Orkanowskim. Lokalizację kompleksów Gorczańskiego Parku Narodowego oraz nabytych gruntów zawiera mapa 1.

Park położony jest na terenie województwa małopolskiego, powiatów: limanowskiego i nowotarskiego; gmin: Niedźwiedź, Kamienica, Mszana Dolna, Ochotnica Dolna i Nowy Targ.

3.3. Użytki gruntowe wchodzące w skład Parku wg stanu na dzień 31.12. 2014 r.

Rodzaj użytku gruntowego	Grunty Skarbu Państwa - wieczyste użytkowanie GPN	Grunty Skarbu Państwa - inne	Własność GPN	Współwłasność GPN	Grunty publiczne (wojewódzkie, powiatowe, gminne)	Grunty własności prywatnej	Razem grunty w granicach GPN	Grunty Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu GPN, ale poza jego granicami	Grunty stanowiące własność GPN, ale poza jego granicami
	Powierzchnia [ha]								
Lasy i grunty leśne	6386,2935	29,1968	0,0149	5,8265	75,8300	98,5291	6595,6908	16,1605	2,2819
Grunty zadrzewione i zakrzewione	1,7100	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	7,4300	9,1400		
Łąki	48,9472	0,0000	6,2816	0,0000	0,0200	53,2809	108,5297		
Pastwiska	93,4369	0,0600	4,2399	0,0000	0,0000	182,7571	280,4939		
Grunty orne	5,0496	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	5,0496		
Nieuzytki	0,0800	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0300	0,1100		
Sady	3,8880	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,1800	4,0680		
Wody (Wp, Ws)	9,4400	2,0994	0,0000	0,0000	0,0454	0,0000	11,5848		
Drogi	1,4425	0,0000	0,0000	0,0000	5,1045	0,7631	7,3101		
Tereny mieszkaniowe	5,2201	0,0700	0,0000	0,0000	0,0000	0,5900	5,8801		
Rowy (W)	0,1300	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,1300		
Razem	6555,6378	31,4262	10,5364	5,8265	80,9999	343,5602	7027,9870	16,1605	2,2819

Mapa 1. Obszar Gorczańskiego Parku Narodowego i otuliny wraz z terenami projektowanymi do włączenia do Parku

3.4. Obszar Parku częściowo pokrywa się z obszarami Natura 2000: Ostoja Gorczańska PLH120018 oraz Gorce PLB120001.

3.5. Ostoja Gorczańska została zatwierdzona jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty na mocy Decyzji Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r., przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (Dz. Urz. L 77 z dnia 19.03.2008 r.). Opis granic części obszaru pokrywającej się z granicami Parku zawiera rozdział 3, pkt 3.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Gorce PLB120001 został wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25, poz. 133, ze zm.). Opis granic części obszaru pokrywającej się z granicami Parku zawiera rozdział 3, pkt 4.

3.6. Otulina Parku zajmuje powierzchnię 16 646,61 ha. Zlokalizowana jest na terenie gmin: Niedźwiedź, Kamienica, Mszana Dolna, Ochotnica Dolna, Nowy Targ oraz miasta Nowy Targ. Przewagę w otulinie mają grunty leśne, głównie lasy Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictw: Limanowa, Nowy Targ. Grunty nieleśne w otulinie głównie mają charakter rolniczy, z przeważającą zabudową jednorodziną.

Rozdział 2

OBSZARY OCHRONY ŚCISLEJ, CZYNNEJ I KRAJOBRAZOWEJ

Lp.	Kategoria ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia [ha]
1	Ochrona ścisła	4a, b, c, f, 5a, b, c, 6a, b, c, d, 7c, 8a, b, c, g, 9b, d, 12a, b, c, d, f, 13a, b, c, 14a, b, c, 15a, b, 16a, b, c, d, 17a, g, 18b, 19b, 20a, b, c, 21a, b, 24a, b, 25a, b, c, d, 26a, b, c, d, f, 27a, b, c, 28a, b, d, f, 29a, b, 30a, b, c, d, 31a, 32c, 33a, b, c, 34a, b, c, d, 35a, b, c, d, f, g, h, 38b, 39a, b, 40a, b, c, 41a, b, c, 52a, 53a, 54a, 55a, b, c, d, 57c, 58b, 59b, 60a, 61a, b, 63a, 64a, b, c, d, 65a, 66a, c, 67a, b, 68a, b, 69a, b, c, 70a, b, c, d, 71a, 72a, 73a, 74a, 75a, 80d, 81a, c, 82a, b, c, d, 83a, 84a, 85c, 86a, 87a, b, 88b, c, 89a, b, 90a, b, d, f, 91a, b, c, d, f, 92a, b, c, 93a, b, 94a, b, 95a, d, h, 96d, g, h, 97b, c, d, f, 98a, b, 99a, b, c, d, 100c, 101a, b, 102a, b, c, d, f, 103a, b, c, d, 104a, b, c, 105a, b, c, d, 106a, b, c, d, g, h, i, j, 112a, 113a, b, 114a, 115a, b, 117a, b, c, d, 118c, d, 122a, 123a, 124a, 125a, 126a, b, c, d, f, 127a, b, c, 133a, 134a, b, c, d, 135a, d, 136a, b, c, d, f, 137a, b, c, 138a, b, c, d, f, 139a, b, 140a, b, 141a, b, c, d, 142a, b, 143a, b, c, d, f, 144a, b, f, 149h, 150a, 151b, d, 152c, h, 153a, b, c, d, 154a, b, c, d, 155a, b, 156a, b, 157a, b, c, 158a, b, c, d, 159a, b, c, 160a, b, c, 163a, 164a, 165a, 166a, b, 167a, 168a, b, c, 169b, 170a, 171c, f, g, h, r, 172f, h, 177a, b, c, f, 178a, b, c, f, 179a, 180a, b, 184a, b, f, g, h, 185a, b, c, f, g, 186c, d, 187a, 188a, 189a, b, 190a, 193b, 194b	4 005,54
2	Ochrona czynna	1a, b, c, 2a, b, c, d, f, 3a, b, c, f, 7a, b, 8f, k, 9a, 10a, d, 11a, b, c, d, f, 17f, i, 18a, 19a, 20f, g, j, 22a, b, c, d, 23a, b, 24d, f, g, j, 28i, 29k, l, 30f, 32a, b, 35i, j, 36a, b, 37a, b, d, f, h, i, j, 38a, c, d, 42a, b, 43a, b, c, d, 44a, b, c, d, f, g, 45b, c, d, f, g, h, 46a, c, d, f, k, l, 47a, b, c, 48a, b, c, d, f, g, h, 49a, b, c, d, 50b, c, 51a, b, c, 55f, g, 56a, b, c, 57b, 58a, 59a, 60b, 62a, b, c, 65b, 66d, g, h, 68c, d, f, 71b, c, 72b, c, 73b, c, 74b, 75b, 76a, g, 77a, b, c, d, f, g, h, i, 78a, b, 79a, b, 80b, c, 81g, 85a, b, 87c, 88a, d, f, g, 90c, 93c, 96m, n, 100b, d, f, h, i, 106f, k, l, 107a, b, c, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, 108a, b, 109a, b, 110a, b, c, d, 111a, b, c, d, f, 113c, 114b, 116a, b, c, 118b, f, 119a, 120a, 121a, 122b, c, 123b, 128a, b, 129a, b, c, 130a, b, c, f, g, 131a, b, c, d, 132a, b, c, d, f, 133c, 135b, f, h, k, 144c, d, g, h, i, j, k, l, 145a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, o, p, r, 146a, b, c, d, 147a, b, c, 148a, c, d, h, 149b, c, f, g, i, j, o, s, 151f, j, 152a, d, f, g, i, j, 156c, d, f, 157d, 161a, b, c, d, g, h, 162a, b, c, 164c, 171b, d, i, k, n, p, 172b, c, g, i, 173b, f, 174a, b, 175a, d, i, j, k, l, o, w, y, 176b, c, d, g, h, l, o, s, x, y, 178i, j, 180c, d, f, g, h, 181a, b, f, g, h, j, 182a, b, j, 183a, b, c, h, i, j, k, m, 184d, i, j, o, 185d, h, i, j, k, l, 186a, f, h, k, 190b, 191a, d, f, 192a, h, o, s, 193c, 194a, 195a, c, d, f, g, 196b, c, d, h, k, n, 197a, b, c, f, g, 198a, b, d, j, k, 199a, b, c, d, f, g, 200a, b, c, 201a, b, c, 202a, 203a, b, 204a, c, 205a, f, g, 206a, b, c, d, f, 207a, b, c, d, 208a, b, 209a, d, 210a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, w, 211a, b, c, 212f, g, i	2 604,39
3	Ochrona krajobrazowa	3d, 4d, g, h, i, j, 8d, h, i, j, 9c, f, g, h, i, j, k, 10b, c, f, g, 17b, c, d, h, j, k, l, m, 19c, 20d, h, i, 24c, h, i, k, l, 28c, g, h, j, 29c, d, f, g, h, i, j, m, 32d, f, 36c, d, f, g, h, i, j, k, l, 37c, g, 45a, 46b, g, h, i, j, 50a, d, f, g, 52b, c, d, f, g, 55h, 57a, d, 66b, f, 75c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, 76b, c, d, f, 80a, f, g, h, i, j, k, 81b, d, f, 95b, c, f, 96a, b, c, f, i, j, k,	436,50

	l, 97a, g, h, 100a, g, 107d, 118a, g, 130d, h, i, 133b, d, f, 135c, g, i, j, l, 145n, 148b, f, g, i, j, 149a, d, k, l, m, n, p, r, t, u, 150b, 151a, c, g, h, i, k, l, 152b, 161f, 162d, 163b, 164b, d, f, g, h, i, 165b, c, d, f, 169a, c, d, 171a, j, l, m, o, 172a, d, j, k, 173a, c, d, g, 175b, c, f, g, h, m, n, p, r, s, t, u, x, z, 176a, f, i, j, k, m, n, p, r, t, u, w, 177d, g, h, 178d, g, h, k, l, m, n, 179b, c, 181c, d, i, k, l, 182c, d, f, g, h, i, 183d, f, g, l, 184c, k, l, m, n, 186b, g, i, j, l, 191b, c, g, 192b, c, d, f, g, i, j, k, l, m, n, p, r, 193a, d, f, g, 195b, h, i, 196a, f, g, i, j, l, m, o, p, r, 197d, 198c, f, g, h, i, 204b, d, f, g, h, i, j, 205b, c, d, h, i, j, 206g, 209b, c, f, g, 210x, y, z, 212a, b, c, d, h	
--	--	--

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbami i pododdziały oznaczone literami jest zgodny z Mapą obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową, w skali 1:20 000 wg stanu na dzień 31.12.2014 r. Mapa znajduje się w siedzibie Parku, w miejscowości Poręba Wielka.

Rozdział 3

OPIS GRANIC PARKU I CZĘŚCI OBSZARÓW NATURA 2000 POKRYWAJĄCYCH SIĘ Z GRANICAMI PARKU

1. Opis granic Gorczańskiego Parku Narodowego

Obszar Parku zawiera się w konturach, których wierzchołki stanowią pary współrzędnych X i Y:

1.1. Kompleks główny

Lp.	X	Y
1	582930,66	191397,74
2	582912,18	191396,12
3	582900,91	191429,19
4	582938,89	191445,78
5	582940,56	191426,02
6	582930,66	191397,74
7	582930,66	191397,74
8	582952,89	191423,31
9	582978,44	191453,94
10	582980,43	191456,30
11	582961,57	191474,80
12	582938,22	191470,45
13	582918,81	191458,92
14	582872,35	191481,78
15	582827,61	191481,99
16	582761,42	191519,00
17	582737,31	191521,74
18	582704,09	191524,91
19	582694,16	191535,09
20	582692,29	191536,03
21	582721,39	191564,35
22	582734,52	191576,84
23	582744,83	191588,11
24	582804,19	191653,27
25	582814,22	191663,65

26	582827,09	191677,30
27	582849,86	191700,88
28	582860,73	191713,05
29	582861,66	191714,18
30	582902,30	191759,82
31	582914,53	191773,12
32	582916,16	191774,93
33	582954,12	191816,30
34	582962,72	191825,66
35	582994,75	191867,95
36	583011,82	191890,44
37	583044,31	191925,73
38	583054,62	191936,67
39	583061,66	191944,12
40	583064,60	191941,05
41	583087,07	191917,60
42	583098,75	191905,44
43	583109,76	191893,83
44	583152,21	191849,57
45	583163,09	191838,06
46	583197,76	191801,24
47	583204,81	191793,79
48	583240,99	191757,77
49	583327,46	191760,31
50	583336,92	191756,12
51	583394,70	191730,33

52	583408,15	191697,19
53	583433,54	191695,80
54	583453,81	191707,34
55	583458,41	191694,85
56	583469,58	191668,89
57	583495,62	191681,63
58	583511,83	191689,55
59	583510,14	191696,20
60	583504,98	191721,35
61	583524,36	191729,99
62	583531,66	191706,42
63	583643,79	191708,53
64	583765,75	191709,80
65	583857,04	191654,29
66	583903,24	191634,33
67	583940,06	191618,11
68	583956,40	191650,60
69	583965,47	191662,41
70	583966,60	191664,10
71	583967,36	191666,66
72	583980,20	191719,67
73	583996,72	191702,69
74	584006,15	191677,16
75	583975,69	191646,23
76	583973,90	191645,31
77	583986,24	191618,82

78	583951,35	191603,05
79	583976,28	191551,97
80	584027,96	191514,41
81	584049,89	191484,29
82	584098,30	191452,58
83	584103,52	191437,32
84	584146,95	191419,32
85	584160,41	191413,74
86	584173,51	191417,17
87	584200,75	191413,26
88	584212,84	191411,89
89	584238,55	191413,18
90	584269,43	191407,54
91	584313,60	191378,88
92	584312,57	191342,51
93	584323,73	191312,67
94	584326,20	191307,59
95	584336,06	191281,84
96	584338,39	191276,10
97	584353,15	191256,43
98	584359,98	191244,97
99	584382,68	191207,75
100	584385,29	191202,12
101	584394,14	191186,36
102	584406,79	191162,88
103	584438,57	191155,04
104	584446,84	191153,17
105	584508,11	191159,68
106	584567,74	191163,83
107	584641,02	191169,64
108	584714,63	191186,23
109	584751,18	191215,26
110	584804,16	191257,33
111	584834,68	191283,93
112	584889,81	191331,48
113	584903,08	191342,69
114	584943,21	191378,45
115	584952,10	191382,92
116	584979,63	191397,81
117	584984,70	191406,11
118	585010,75	191450,21
119	585030,91	191473,53
120	585038,30	191482,10
121	585066,93	191509,00
122	585103,77	191547,60
123	585120,39	191552,42
124	585160,58	191597,74
125	585134,25	191645,35
126	585144,01	191682,19
127	585149,75	191703,51

128	585149,99	191711,18
129	585150,73	191756,44
130	585147,59	191767,40
131	585138,18	191777,59
132	585095,09	191811,15
133	585080,89	191817,49
134	585060,74	191839,85
135	585122,49	191856,38
136	585170,70	191869,92
137	585220,37	191882,70
138	585240,58	191888,58
139	585251,59	191891,64
140	585255,19	191892,59
141	585276,77	191898,93
142	585268,22	191909,80
143	585263,36	191915,39
144	585252,68	191928,23
145	585222,61	191965,56
146	585200,36	191992,67
147	585165,16	192002,12
148	585134,11	192010,08
149	585131,43	192010,26
150	585110,88	192016,61
151	585065,47	192050,25
152	585017,63	192078,07
153	584984,95	192111,25
154	584965,63	192131,18
155	584953,00	192143,87
156	584945,95	192151,43
157	584940,63	192154,24
158	584908,54	192172,75
159	584905,22	192172,36
160	584886,97	192184,53
161	584880,44	192194,70
162	584941,88	192210,89
163	584989,08	192223,33
164	585068,28	192264,86
165	585133,36	192297,60
166	585200,61	192321,30
167	585250,23	192327,17
168	585314,47	192334,76
169	585309,54	192344,13
170	585307,20	192348,59
171	585310,99	192350,22
172	585312,40	192350,60
173	585313,84	192350,74
174	585320,04	192333,49
175	585323,97	192322,22
176	585329,74	192313,86
177	585350,52	192283,83

178	585358,53	192256,72
179	585369,27	192221,99
180	585421,56	192196,02
181	585445,21	192172,04
182	585455,31	192145,19
183	585459,26	192133,36
184	585482,35	192066,35
185	585488,59	192037,44
186	585496,25	192004,98
187	585504,92	191964,32
188	585549,71	191887,21
189	585571,55	191849,53
190	585576,38	191840,94
191	585590,18	191831,82
192	585627,38	191806,06
193	585645,86	191788,56
194	585647,98	191783,04
195	585659,52	191752,43
196	585692,44	191722,37
197	585704,33	191710,78
198	585705,08	191704,45
199	585710,28	191672,63
200	585711,17	191666,86
201	585729,60	191616,13
202	585724,60	191589,81
203	585754,06	191545,81
204	585829,60	191503,43
205	585833,55	191592,31
206	585821,55	191633,70
207	585872,61	191635,84
208	585889,87	191636,89
209	585892,03	191637,03
210	585952,76	191640,77
211	586000,27	191643,53
212	586002,00	191643,66
213	586031,90	191645,36
214	586035,29	191645,64
215	586110,31	191650,16
216	586160,85	191653,29
217	586211,19	191655,87
218	586248,15	191658,57
219	586297,08	191663,35
220	586368,67	191669,71
221	586370,84	191669,63
222	586473,39	191679,16
223	586488,26	191702,85
224	586534,25	191778,51
225	586538,06	191779,90
226	586540,87	191798,84
227	586539,61	191809,61

228	586543,90	191835,47
229	586557,54	191868,26
230	586565,05	191891,61
231	586567,44	191890,98
232	586612,70	191876,36
233	586680,14	191857,65
234	586735,78	191839,97
235	586774,81	191826,36
236	586785,66	191821,20
237	586788,42	191802,23
238	586819,13	191811,62
239	586905,61	191822,67
240	586928,61	191826,04
241	586947,46	191822,34
242	586962,91	191819,14
243	586982,56	191819,57
244	587071,98	191836,45
245	587086,39	191839,02
246	587149,81	191854,60
247	587170,35	191858,26
248	587175,24	191859,78
249	587205,55	191858,27
250	587210,25	191858,01
251	587229,78	191852,43
252	587248,33	191849,62
253	587280,88	191843,02
254	587306,20	191841,65
255	587323,55	191841,38
256	587326,94	191841,76
257	587359,91	191845,41
258	587369,56	191843,23
259	587401,03	191840,95
260	587420,95	191852,17
261	587435,61	191857,41
262	587454,27	191869,49
263	587532,24	191960,12
264	587589,19	191987,39
265	587582,21	191993,95
266	587587,69	192004,04
267	587632,72	192007,88
268	587659,76	192043,00
269	587715,10	192076,02
270	587741,73	192077,89
271	587759,43	192078,29
272	587775,86	192077,00
273	587786,37	192083,84
274	587828,00	192101,63
275	587839,33	192102,48
276	587862,32	192119,97
277	587942,57	192149,40

278	587983,37	192155,95
279	588031,45	192185,63
280	588032,31	192181,98
281	588037,68	192162,39
282	588019,31	192140,86
283	587999,38	192117,52
284	587968,82	192059,00
285	588002,01	192022,40
286	588015,92	192011,07
287	588046,70	191985,22
288	588059,90	191972,87
289	588103,12	191946,45
290	588120,99	191913,83
291	588127,64	191909,60
292	588167,07	191884,56
293	588182,49	191865,24
294	588194,07	191850,65
295	588201,89	191841,10
296	588210,91	191828,69
297	588253,61	191811,48
298	588263,93	191803,65
299	588292,69	191781,77
300	588311,14	191766,73
301	588306,72	191745,53
302	588303,16	191729,02
303	588299,52	191712,40
304	588296,45	191697,12
305	588293,30	191681,50
306	588289,88	191665,11
307	588318,70	191657,57
308	588403,06	191634,37
309	588374,82	191575,33
310	588361,45	191548,43
311	588358,70	191544,61
312	588355,90	191520,77
313	588375,65	191493,38
314	588377,13	191491,32
315	588380,08	191487,26
316	588385,70	191479,34
317	588388,15	191475,83
318	588375,37	191447,94
319	588362,58	191403,60
320	588379,08	191397,97
321	588397,37	191388,93
322	588423,43	191377,46
323	588458,32	191387,48
324	588497,69	191344,43
325	588586,91	191298,41
326	588651,08	191259,44
327	588707,90	191250,36

328	588884,00	191169,19
329	588955,69	191104,00
330	588967,37	191074,50
331	588973,30	191025,91
332	588980,92	190993,13
333	589008,00	190976,90
334	589080,54	190864,58
335	589179,90	190835,86
336	589185,56	190834,17
337	589191,96	190832,17
338	589214,56	190837,76
339	589243,26	190816,11
340	589357,29	190800,53
341	589398,22	190799,53
342	589422,93	190791,94
343	589464,20	190787,84
344	589513,15	190821,88
345	589569,56	190811,69
346	589611,96	190826,84
347	589637,89	190836,72
348	589704,78	190844,38
349	589747,36	190835,41
350	589734,77	190800,85
351	589733,07	190715,89
352	589740,71	190664,44
353	589730,49	190596,23
354	589709,19	190537,40
355	589727,66	190495,91
356	589727,15	190470,11
357	589732,55	190453,41
358	589768,53	190411,10
359	589781,70	190384,08
360	589782,13	190345,17
361	589773,42	190316,35
362	589797,01	190315,29
363	589842,12	190284,24
364	589911,42	190251,37
365	589946,06	190185,83
366	590018,71	190159,54
367	590049,84	190130,48
368	590078,34	190107,94
369	590146,39	190106,63
370	590190,42	190032,65
371	590192,04	190030,57
372	590214,04	190003,25
373	590232,79	189980,10
374	590241,87	189973,36
375	590265,15	189955,74
376	590298,61	189930,28
377	590309,96	189921,69

378	590341,18	189892,08
379	590367,85	189866,40
380	590335,75	189857,75
381	590338,28	189835,78
382	590333,02	189830,47
383	590309,96	189808,85
384	590276,53	189814,85
385	590235,06	189769,03
386	590232,50	189766,43
387	590233,30	189735,76
388	590233,43	189723,31
389	590224,39	189715,16
390	590225,65	189699,84
391	590228,39	189674,43
392	590249,98	189658,44
393	590254,29	189650,35
394	590258,49	189642,46
395	590291,94	189583,10
396	590312,70	189551,76
397	590321,50	189538,49
398	590333,40	189520,53
399	590392,45	189469,48
400	590431,83	189436,45
401	590475,29	189401,38
402	590526,42	189418,24
403	590551,11	189403,20
404	590579,83	189385,00
405	590578,33	189383,64
406	590567,01	189373,11
407	590561,60	189368,13
408	590556,47	189363,38
409	590551,34	189358,62
410	590536,53	189344,81
411	590519,66	189329,19
412	590504,28	189314,93
413	590497,15	189308,36
414	590495,59	189306,67
415	590480,89	189290,86
416	590474,99	189284,65
417	590468,38	189277,53
418	590462,41	189271,21
419	590456,73	189265,11
420	590451,05	189259,01
421	590444,09	189251,45
422	590438,47	189245,58
423	590432,22	189238,80
424	590425,33	189231,46
425	590424,19	189230,22
426	590419,28	189225,36
427	590412,67	189218,80

428	590404,99	189211,11
429	590399,37	189205,57
430	590393,89	189200,15
431	590386,63	189192,91
432	590379,31	189185,67
433	590368,21	189174,48
434	590355,55	189161,93
435	590344,66	189151,08
436	590340,11	189146,67
437	590338,69	189145,31
438	590330,56	189138,17
439	590317,31	189126,50
440	590302,98	189113,81
441	590289,16	189101,58
442	590282,46	189095,69
443	590274,76	189088,89
444	590267,63	189082,66
445	590261,51	189077,11
446	590253,88	189070,31
447	590246,61	189063,85
448	590239,13	189057,17
449	590232,29	189051,05
450	590225,66	189045,16
451	590219,53	189039,73
452	590212,55	189033,38
453	590206,42	189027,95
454	590200,65	189022,74
455	590191,60	189014,69
456	590185,19	189009,03
457	590178,35	189002,91
458	590167,80	188993,51
459	590165,24	188990,91
460	590149,81	188975,31
461	590136,72	188962,09
462	590130,11	188955,42
463	590120,51	188945,70
464	590053,61	188910,91
465	590004,74	188884,09
466	589846,00	188797,31
467	589830,78	188782,05
468	589826,93	188778,32
469	589791,08	188742,49
470	589679,87	188644,94
471	589604,85	188602,90
472	589547,02	188570,49
473	589485,50	188556,25
474	589473,97	188553,61
475	589456,03	188549,43
476	589431,32	188543,80
477	589361,49	188519,97

478	589328,91	188508,88
479	589293,07	188494,17
480	589267,64	188483,86
481	589257,96	188478,36
482	589222,28	188458,10
483	589068,00	188442,34
484	588999,35	188425,77
485	588963,19	188416,95
486	588924,20	188417,09
487	588890,65	188417,10
488	588824,69	188417,25
489	588740,83	188393,31
490	588662,58	188370,91
491	588642,21	188365,02
492	588550,72	188338,85
493	588523,37	188330,96
494	588442,57	188278,29
495	588424,47	188266,54
496	588412,95	188259,02
497	588355,98	188221,85
498	588300,30	188185,71
499	588244,98	188149,80
500	588222,15	188135,08
501	588163,37	188071,54
502	588128,40	188033,74
503	588097,61	188000,41
504	588134,16	187957,04
505	588221,84	187888,56
506	588218,69	187872,38
507	588214,05	187874,58
508	588168,75	187705,58
509	588163,85	187707,96
510	588115,11	187744,19
511	588039,55	187819,75
512	588026,45	187807,68
513	588015,62	187797,70
514	587998,57	187777,17
515	587968,97	187736,67
516	587956,73	187714,50
517	587964,01	187767,64
518	587980,81	187810,74
519	587975,71	187859,97
520	587984,05	187885,73
521	587985,24	187889,44
522	587977,48	187884,89
523	587885,12	187830,92
524	587867,14	187820,30
525	587757,45	187755,38
526	587618,69	187757,93
527	587589,89	187758,46

528	587539,90	187759,37
529	587485,64	187760,35
530	587346,50	187763,67
531	587314,59	187764,49
532	587264,52	187752,57
533	587259,61	187751,72
534	587189,92	187740,82
535	587180,14	187734,40
536	587188,48	187736,62
537	587279,64	187726,77
538	587284,56	187727,01
539	587286,99	187676,43
540	587221,14	187573,16
541	587239,96	187532,32
542	587250,19	187510,15
543	587268,24	187470,98
544	587334,23	187486,54
545	587553,80	187538,32
546	587626,98	187528,26
547	587639,58	187498,07
548	587711,77	187483,80
549	587762,18	187522,13
550	587787,42	187528,47
551	587813,43	187531,00
552	587853,38	187522,10
553	587897,06	187437,68
554	587974,35	187303,93
555	587953,31	187305,71
556	587972,82	187238,29
557	587997,22	187238,41
558	588031,14	187172,29
559	588046,57	187140,81
560	588101,65	187060,20
561	588104,02	187062,13
562	588110,78	187008,07
563	588126,88	186965,31
564	588162,44	186899,95
565	588145,13	186895,01
566	588138,70	186859,72
567	588115,73	186865,61
568	588110,48	186861,79
569	588119,64	186837,98
570	588030,28	186796,83
571	587995,54	186772,12
572	587988,27	186766,94
573	587771,35	186699,65
574	587765,79	186698,24
575	587742,14	186691,48
576	587740,45	186706,36
577	587734,05	186762,92

578	587591,85	186806,50
579	587491,80	186842,77
580	587434,27	186865,00
581	587410,49	186875,74
582	587358,08	186881,12
583	587331,46	186883,86
584	587294,26	186885,03
585	587243,38	186891,93
586	587227,33	186893,05
587	587213,16	186850,42
588	587212,20	186847,55
589	587202,60	186817,87
590	587193,87	186790,94
591	587192,56	186778,59
592	587191,51	186768,62
593	587181,33	186756,63
594	587163,38	186735,52
595	587158,50	186723,39
596	587151,21	186705,24
597	587138,53	186671,22
598	587111,97	186684,36
599	587093,93	186693,29
600	587023,34	186734,71
601	586994,63	186750,51
602	586988,47	186789,05
603	586981,28	186764,09
604	586976,14	186730,85
605	586937,62	186647,68
606	586903,29	186579,17
607	586894,74	186562,11
608	586858,86	186529,29
609	586852,06	186517,39
610	586834,41	186481,62
611	586827,35	186467,32
612	586765,06	186476,75
613	586640,93	186531,85
614	586579,36	186569,07
615	586520,22	186584,89
616	586484,65	186529,20
617	586446,97	186504,98
618	586436,05	186508,46
619	586390,75	186520,73
620	586347,16	186532,60
621	586338,92	186377,78
622	586340,36	186373,34
623	586363,98	186377,95
624	586372,37	186373,51
625	586372,46	186358,78
626	586374,37	186353,05
627	586471,96	186303,02

628	586474,44	186299,77
629	586498,96	186261,52
630	586550,62	186251,69
631	586577,35	186239,14
632	586605,65	186242,25
633	586672,46	186243,69
634	586732,80	186209,53
635	586741,66	186204,52
636	586800,68	186183,77
637	586897,20	186120,40
638	586992,38	186062,00
639	587061,89	186016,99
640	587069,90	186001,61
641	587103,56	185995,49
642	587167,31	185968,08
643	587241,59	185927,68
644	587256,78	185925,21
645	587253,93	185917,70
646	587250,52	185911,96
647	587238,40	185903,31
648	587228,17	185889,81
649	587217,02	185868,06
650	587175,04	185810,48
651	587171,13	185805,26
652	587156,65	185791,11
653	587137,13	185767,52
654	587125,26	185746,35
655	587115,86	185729,45
656	587103,23	185713,31
657	587100,89	185693,24
658	587100,60	185690,18
659	587096,91	185680,01
660	587089,94	185673,79
661	587082,85	185659,77
662	587068,38	185645,17
663	587038,62	185625,03
664	587102,59	185526,13
665	587169,74	185587,84
666	587193,72	185609,56
667	587228,82	185545,84
668	587262,55	185484,54
669	587252,65	185476,69
670	587164,35	185411,69
671	587070,73	185344,29
672	587064,69	185344,81
673	587047,12	185330,29
674	586830,76	185343,45
675	586800,57	185345,02
676	586767,73	185346,90
677	586727,56	185349,09

678	586621,97	185354,93
679	586574,27	185336,63
680	586548,33	185394,84
681	586539,51	185414,26
682	586510,10	185410,33
683	586461,70	185403,05
684	586436,03	185419,91
685	586421,19	185430,26
686	586386,12	185428,63
687	586376,14	185410,95
688	586354,28	185407,83
689	586291,93	185399,40
690	586278,13	185397,27
691	586255,96	185397,56
692	586232,65	185398,03
693	586208,65	185399,00
694	586142,89	185400,85
695	586136,52	185401,20
696	586133,77	185400,32
697	586114,96	185397,22
698	586086,24	185392,56
699	586047,08	185385,64
700	586049,33	185441,62
701	586013,31	185445,56
702	586001,15	185446,89
703	585948,36	185442,77
704	585938,42	185407,14
705	585895,89	185439,23
706	585879,85	185451,43
707	585840,03	185456,68
708	585782,24	185459,64
709	585776,94	185461,59
710	585744,94	185475,27
711	585721,15	185485,47
712	585616,55	185528,96
713	585611,08	185528,94
714	585480,80	185537,66
715	585419,66	185566,74
716	585417,77	185569,73
717	585405,74	185594,11
718	585400,34	185604,67
719	585359,60	185653,77
720	585350,17	185664,95
721	585344,33	185664,97
722	585337,14	185670,12
723	585332,90	185673,15
724	585313,95	185693,64
725	585298,30	185706,79
726	585277,92	185723,74
727	585273,12	185728,22

728	585261,77	185742,12
729	585256,52	185748,70
730	585246,34	185761,45
731	585241,61	185768,09
732	585163,96	185748,37
733	585033,88	185713,26
734	584755,41	185637,36
735	584753,72	185644,32
736	584719,55	185726,29
737	584665,71	185772,23
738	584632,16	185800,67
739	584623,04	185806,87
740	584614,24	185812,23
741	584605,86	185817,43
742	584582,19	185831,94
743	584554,00	185849,57
744	584347,77	185700,15
745	584250,03	185629,82
746	584241,75	185629,01
747	584224,80	185628,29
748	584211,49	185626,03
749	584179,44	185620,63
750	584161,39	185617,67
751	584143,85	185614,51
752	584110,56	185615,50
753	584095,33	185615,99
754	584076,98	185617,27
755	584040,69	185620,87
756	584021,67	185622,02
757	583940,91	185623,31
758	583955,69	185576,18
759	583973,46	185523,70
760	584000,70	185463,84
761	584041,98	185342,20
762	584001,01	185260,93
763	583999,42	185237,34
764	583995,45	185237,05
765	583996,75	185261,07
766	584027,83	185326,78
767	583963,99	185325,94
768	583911,08	185229,15
769	583892,44	185196,68
770	583885,80	185146,63
771	583595,58	185213,46
772	583592,22	185202,26
773	583588,54	185189,77
774	583596,22	185175,69
775	583601,10	185165,67
776	583599,91	185160,26
777	583593,21	185132,24

778	583595,16	185126,54
779	583600,24	185110,97
780	583605,11	185095,47
781	583581,38	185063,81
782	583574,95	185055,58
783	583566,88	185035,11
784	583566,63	185032,65
785	583565,33	185016,39
786	583543,11	185000,62
787	583515,95	184996,91
788	583498,45	184985,60
789	583475,61	184983,78
790	583457,67	184969,80
791	583427,16	184952,94
792	583425,19	184947,85
793	583416,45	184923,71
794	583413,60	184915,99
795	583413,51	184913,28
796	583413,85	184897,52
797	583414,25	184889,96
798	583414,24	184882,68
799	583412,86	184876,37
800	583411,30	184866,42
801	583410,71	184864,03
802	583404,61	184855,29
803	583389,22	184832,38
804	583388,95	184824,55
805	583388,60	184816,85
806	583388,26	184800,27
807	583391,85	184793,16
808	583395,13	184785,99
809	583397,62	184770,32
810	583399,48	184759,38
811	583401,84	184755,48
812	583408,64	184744,53
813	583409,01	184743,30
814	583411,83	184711,09
815	583412,48	184701,51
816	583429,48	184687,51
817	583142,36	184593,25
818	583127,41	184619,11
819	583110,00	184711,16
820	583110,23	184734,51
821	583036,99	184677,98
822	583008,69	184656,13
823	583004,90	184666,22
824	583002,04	184678,15
825	582969,88	184674,12
826	582976,69	184625,03
827	583002,42	184559,73

828	583007,10	184544,53
829	583016,97	184512,43
830	583031,77	184501,23
831	583036,49	184496,45
832	583056,11	184469,18
833	583068,18	184432,71
834	583079,21	184390,11
835	583100,83	184272,22
836	583102,04	184266,86
837	583108,45	184238,26
838	583109,91	184231,77
839	583119,92	184202,10
840	583127,16	184180,64
841	583131,85	184164,44
842	583138,51	184141,45
843	583129,94	184120,51
844	583123,12	184103,86
845	583115,13	184083,94
846	583102,93	184069,22
847	583074,34	184042,66
848	583095,35	183974,14
849	583106,91	183949,55
850	583123,01	183915,29
851	583200,44	183740,58
852	583224,59	183709,65
853	583228,27	183704,94
854	583241,44	183698,01
855	583202,11	183656,93
856	583160,55	183619,58
857	583133,53	183559,78
858	583113,90	183513,19
859	583109,01	183494,24
860	583100,23	183460,34
861	583090,06	183427,69
862	583085,64	183354,47
863	583076,70	183314,19
864	583070,73	183299,53
865	583075,65	183290,64
866	583104,12	183292,42
867	583121,73	183304,52
868	583136,76	183303,69
869	583188,98	183300,84
870	583247,25	183297,57
871	583278,03	183298,68
872	583292,12	183275,69
873	583293,43	183263,32
874	583307,43	183229,81
875	583315,14	183172,47
876	583322,62	183141,30
877	583277,55	183075,24

878	583235,42	183152,17
879	583205,53	183172,31
880	583198,99	183167,25
881	583152,57	183131,25
882	583128,82	183158,59
883	583109,33	183144,23
884	583076,50	183207,82
885	583062,45	183200,86
886	583058,00	183198,66
887	583040,61	183191,23
888	583038,03	183190,42
889	583028,89	183222,37
890	582996,99	183300,19
891	583005,24	183348,10
892	583017,94	183365,95
893	583023,47	183373,73
894	583008,44	183407,97
895	583013,95	183437,67
896	583009,61	183510,64
897	583013,88	183535,28
898	583022,52	183550,72
899	583019,61	183554,68
900	582946,33	183654,56
901	582899,03	183702,63
902	582879,30	183722,66
903	582861,34	183740,91
904	582859,02	183743,26
905	582828,46	183774,21
906	582806,33	183798,58
907	582773,98	183834,20
908	582792,40	183877,73
909	582796,36	183887,07
910	582788,45	183949,31
911	582787,80	183954,45
912	582785,01	183958,00
913	582733,49	184023,48
914	582685,86	184072,32
915	582662,66	184094,51
916	582647,33	184131,76
917	582620,46	184143,70
918	582615,76	184111,18
919	582608,36	184114,67
920	582555,13	184075,86
921	582558,93	184044,75
922	582582,34	183974,54
923	582502,82	183989,58
924	582479,01	183992,48
925	582441,61	183997,05
926	582393,56	183995,85
927	582345,08	183994,73

928	582290,68	183967,09
929	582269,90	183955,53
930	582254,09	183946,73
931	582236,76	183942,40
932	582202,06	183933,72
933	582199,26	183934,49
934	582176,35	183940,81
935	582171,78	183942,08
936	582160,88	183945,08
937	582126,37	183960,90
938	582068,11	183911,54
939	582041,12	183920,02
940	582002,12	183946,35
941	581977,84	183917,48
942	581955,48	183890,88
943	581954,03	183864,83
944	581898,39	183856,96
945	581893,75	183876,30
946	581887,02	183904,45
947	581885,46	183924,40
948	581883,91	183944,31
949	581884,43	183971,11
950	581885,22	184012,34
951	581881,95	184060,01
952	581891,46	184066,44
953	581922,12	184087,14
954	581933,77	184135,09
955	581953,53	184180,95
956	582041,61	184264,23
957	582035,53	184275,26
958	582080,84	184294,08
959	582129,22	184318,58
960	582183,13	184342,81
961	582175,16	184353,67
962	582198,13	184410,40
963	582215,46	184458,96
964	582233,69	184521,76
965	582245,30	184577,52
966	582222,07	184584,58
967	582198,41	184591,78
968	582188,77	184594,24
969	582151,67	184603,73
970	582145,60	184605,29
971	582116,89	184614,84
972	582085,63	184625,25
973	582078,72	184626,45
974	582037,27	184633,61
975	581995,29	184640,86
976	581977,30	184643,97
977	581948,75	184654,26

978	581900,40	184671,70
979	581893,48	184675,03
980	581848,74	184696,44
981	581816,06	184712,09
982	581803,70	184712,30
983	581799,07	184712,39
984	581761,12	184713,05
985	581747,16	184710,06
986	581715,91	184703,36
987	581694,32	184698,75
988	581690,54	184698,51
989	581663,33	184696,85
990	581637,96	184695,29
991	581629,57	184694,78
992	581607,49	184685,16
993	581569,87	184668,75
994	581557,09	184663,19
995	581528,45	184651,49
996	581499,02	184639,50
997	581487,88	184632,90
998	581447,06	184608,75
999	581416,90	184594,66
1000	581399,64	184586,60
1001	581383,90	184579,24
1002	581376,32	184579,68
1003	581366,74	184580,24
1004	581338,28	184570,60
1005	581339,52	184563,48
1006	581342,01	184560,56
1007	581335,35	184559,46
1008	581385,49	184499,76
1009	581382,74	184404,48
1010	581383,80	184370,27
1011	581388,99	184356,93
1012	581400,56	184336,82
1013	581439,87	184228,89
1014	581436,67	184227,35
1015	581418,75	184239,30
1016	581383,78	184215,63
1017	581357,38	184210,70
1018	581345,34	184184,78
1019	581320,69	184191,83
1020	581303,35	184224,48
1021	581286,96	184239,82
1022	581249,38	184220,95
1023	581212,53	184216,35
1024	581142,36	184222,64
1025	581100,52	184236,54
1026	581096,02	184238,93
1027	581091,07	184241,54

1028	581056,31	184273,80
1029	581012,48	184328,28
1030	581000,53	184382,68
1031	580910,08	184410,89
1032	580864,76	184375,80
1033	580848,62	184373,93
1034	580829,27	184377,22
1035	580802,13	184391,71
1036	580788,08	184399,22
1037	580795,67	184464,94
1038	580805,53	184600,35
1039	580810,38	184786,58
1040	580810,53	184791,70
1041	580816,71	184884,38
1042	580818,32	184908,36
1043	580820,09	184934,90
1044	580821,27	184952,58
1045	580822,18	184966,11
1046	580823,14	184980,50
1047	580824,04	184993,95
1048	580824,58	185002,17
1049	580826,07	185024,37
1050	580827,14	185040,32
1051	580827,80	185050,29
1052	580828,41	185059,44
1053	580829,06	185069,08
1054	580830,13	185085,07
1055	580830,76	185094,57
1056	580831,79	185109,87
1057	580832,57	185121,62
1058	580833,45	185134,91
1059	580834,43	185149,54
1060	580835,75	185169,24
1061	580837,38	185193,61
1062	580838,55	185211,16
1063	580840,14	185234,92
1064	580841,16	185250,17
1065	580842,17	185265,37
1066	580842,90	185276,16
1067	580844,02	185293,81
1068	580844,83	185306,78
1069	580845,57	185318,25
1070	580846,72	185336,42
1071	580847,44	185347,75
1072	580848,67	185367,06
1073	580849,08	185373,64
1074	580849,42	185378,92
1075	580850,43	185394,79
1076	580851,20	185407,01
1077	580851,59	185412,99

1078	580851,92	185418,44
1079	580852,67	185429,96
1080	580853,32	185440,40
1081	580854,05	185451,92
1082	580854,99	185466,76
1083	580855,73	185478,28
1084	580856,58	185491,77
1085	580857,64	185508,44
1086	580858,93	185528,71
1087	580859,85	185543,28
1088	580861,06	185562,26
1089	580861,60	185570,77
1090	580862,14	185579,39
1091	580862,98	185592,55
1092	580863,69	185603,66
1093	580864,71	185619,84
1094	580865,53	185632,76
1095	580866,65	185650,33
1096	580867,49	185663,63
1097	580868,48	185679,19
1098	580869,81	185700,26
1099	580870,64	185713,34
1100	580871,48	185726,39
1101	580872,74	185746,46
1102	580873,61	185760,04
1103	580875,19	185784,89
1104	580876,70	185808,71
1105	580878,28	185833,69
1106	580879,43	185851,66
1107	580880,31	185865,71
1108	580881,89	185890,58
1109	580883,39	185914,18
1110	580884,95	185938,80
1111	580886,11	185956,94
1112	580887,78	185983,28
1113	580889,12	186004,51
1114	580890,29	186022,90
1115	580892,02	186050,14
1116	580893,08	186066,71
1117	580894,13	186083,30
1118	580895,61	186106,76
1119	580897,16	186131,02
1120	580898,13	186146,39
1121	580898,98	186159,68
1122	580900,01	186177,72
1123	580900,94	186193,81
1124	580901,92	186210,95
1125	580902,99	186229,26
1126	580904,19	186249,97
1127	580905,96	186280,68

1128	580907,15	186301,45
1129	580908,29	186321,09
1130	580909,86	186348,30
1131	580911,57	186378,00
1132	580912,66	186396,83
1133	580913,70	186414,82
1134	580914,43	186427,46
1135	580915,21	186440,94
1136	580916,43	186462,13
1137	580917,33	186477,75
1138	580918,16	186492,13
1139	580919,42	186513,99
1140	580920,30	186529,28
1141	580921,19	186544,68
1142	580922,45	186566,52
1143	580923,30	186581,02
1144	580924,58	186603,42
1145	580926,03	186628,38
1146	580926,96	186644,51
1147	580928,04	186663,31
1148	580928,99	186679,74
1149	580929,97	186696,75
1150	580930,94	186713,43
1151	580932,10	186733,68
1152	580932,77	186745,27
1153	580933,79	186758,22
1154	580934,41	186766,00
1155	580938,84	186821,65
1156	580945,25	186857,48
1157	580947,06	186867,57
1158	580961,14	186945,11
1159	580929,50	186988,61
1160	580925,33	187108,61
1161	580919,04	187147,42
1162	580902,50	187218,99
1163	580896,90	187313,50
1164	580895,73	187411,75
1165	580900,76	187423,17
1166	580940,71	187446,22
1167	580965,87	187460,88
1168	580956,93	187512,93
1169	580951,95	187545,99
1170	580943,36	187613,00
1171	580958,32	187628,56
1172	580959,20	187629,53
1173	580976,61	187648,73
1174	580983,09	187655,61
1175	580983,40	187736,43
1176	580983,58	187739,33
1177	580946,00	187771,45

1178	580910,45	187778,81
1179	580847,18	187807,33
1180	580819,01	187819,59
1181	580745,18	187852,73
1182	580732,96	187867,44
1183	580709,75	187857,32
1184	580634,51	187824,52
1185	580579,45	187792,24
1186	580583,81	187766,19
1187	580584,92	187759,76
1188	580592,19	187742,08
1189	580600,73	187727,08
1190	580514,39	187613,64
1191	580493,99	187589,55
1192	580440,80	187557,75
1193	580393,66	187556,83
1194	580366,36	187519,41
1195	580334,10	187495,37
1196	580311,52	187486,48
1197	580264,90	187479,56
1198	580240,19	187467,64
1199	580204,54	187452,77
1200	580185,44	187433,37
1201	580175,74	187429,34
1202	580158,27	187421,86
1203	580125,72	187417,15
1204	580065,35	187381,03
1205	579991,60	187369,38
1206	579971,59	187363,19
1207	579901,93	187344,05
1208	579831,32	187330,34
1209	579782,19	187317,06
1210	579732,29	187340,90
1211	579685,37	187364,56
1212	579630,52	187405,88
1213	579601,77	187422,92
1214	579552,65	187423,53
1215	579487,08	187441,36
1216	579439,36	187450,11
1217	579414,40	187460,53
1218	579404,35	187465,39
1219	579394,69	187478,25
1220	579385,25	187490,57
1221	579381,27	187495,84
1222	579355,68	187534,38
1223	579330,99	187580,71
1224	579330,46	187587,70
1225	579298,02	187674,71
1226	579257,06	187725,70
1227	579255,84	187755,14

1228	579246,28	187775,90
1229	579244,15	187777,98
1230	579228,75	187797,43
1231	579198,14	187843,78
1232	579196,15	187846,42
1233	579164,54	187891,54
1234	579128,27	187919,03
1235	579093,05	187929,07
1236	579069,12	187943,18
1237	579019,74	188011,94
1238	578965,97	188004,60
1239	578912,87	188041,07
1240	578838,92	188078,46
1241	578779,20	188102,27
1242	578754,59	188104,25
1243	578718,89	188107,62
1244	578686,59	188125,17
1245	578661,48	188131,81
1246	578593,23	188140,60
1247	578549,83	188150,98
1248	578499,29	188155,25
1249	578454,24	188170,28
1250	578416,25	188182,18
1251	578387,05	188191,32
1252	578348,69	188197,99
1253	578332,30	188201,20
1254	578253,54	188212,41
1255	578217,86	188234,13
1256	578205,75	188241,51
1257	578163,68	188265,25
1258	578128,36	188277,98
1259	578107,17	188292,79
1260	578089,44	188309,10
1261	578024,16	188378,53
1262	577987,71	188413,58
1263	577948,36	188460,37
1264	577925,64	188481,05
1265	577907,85	188491,36
1266	577897,75	188494,66
1267	577870,62	188495,94
1268	577854,00	188499,82
1269	577808,17	188514,28
1270	577799,45	188517,27
1271	577758,74	188532,47
1272	577745,85	188538,73
1273	577713,94	188555,06
1274	577607,95	188584,12
1275	577605,13	188584,52
1276	577590,55	188587,43
1277	577570,23	188591,24

1278	577537,04	188597,45
1279	577490,80	188605,02
1280	577387,68	188615,78
1281	577384,05	188616,72
1282	577231,83	188627,35
1283	577164,00	188622,49
1284	577066,89	188596,88
1285	576990,85	188592,83
1286	576956,36	188594,43
1287	576886,53	188562,43
1288	576823,59	188549,09
1289	576819,41	188548,25
1290	576794,50	188545,79
1291	576770,09	188543,33
1292	576699,98	188546,24
1293	576667,23	188556,33
1294	576633,65	188547,75
1295	576632,57	188547,51
1296	576519,81	188549,37
1297	576467,31	188549,52
1298	576431,54	188537,79
1299	576417,59	188532,37
1300	576382,14	188518,31
1301	576332,53	188518,28
1302	576303,15	188530,32
1303	576271,43	188528,54
1304	576258,95	188531,48
1305	576252,22	188531,83
1306	576246,58	188532,08
1307	576236,53	188532,05
1308	576203,44	188529,81
1309	576200,93	188528,22
1310	576198,62	188527,63
1311	576193,43	188526,78
1312	576158,17	188524,51
1313	576087,97	188529,08
1314	576081,91	188527,89
1315	576004,30	188519,36
1316	576004,01	188524,24
1317	575924,31	188536,03
1318	575876,14	188536,58
1319	575822,26	188537,27
1320	575800,00	188531,51
1321	575770,46	188523,77
1322	575712,17	188508,61
1323	575707,97	188508,89
1324	575676,34	188510,78
1325	575621,12	188514,24
1326	575604,52	188522,35
1327	575549,55	188549,48

1328	575505,15	188560,43
1329	575463,24	188553,18
1330	575396,15	188562,48
1331	575381,14	188570,60
1332	575319,75	188570,64
1333	575266,83	188577,81
1334	575242,38	188581,13
1335	575218,24	188585,14
1336	575202,37	188584,57
1337	575197,65	188584,41
1338	575186,84	188607,27
1339	575193,47	188609,03
1340	575190,64	188620,55
1341	575182,27	188618,77
1342	575143,87	188603,45
1343	575142,23	188601,98
1344	575133,00	188621,20
1345	575108,75	188654,54
1346	575068,55	188696,12
1347	575054,15	188715,79
1348	575052,04	188718,68
1349	575038,51	188745,51
1350	575017,14	188759,33
1351	574993,37	188773,67
1352	574990,27	188783,41
1353	574994,40	188788,25
1354	574999,33	188792,43
1355	575007,87	188796,88
1356	575028,66	188799,50
1357	575053,50	188796,73
1358	575062,44	188803,31
1359	575066,58	188807,81
1360	575065,35	188812,68
1361	575063,98	188817,56
1362	575060,09	188832,73
1363	575048,35	188865,58
1364	575029,46	188930,24
1365	575041,11	188941,92
1366	575044,86	188945,68
1367	575056,36	188951,28
1368	575062,24	188954,15
1369	575081,06	188963,63
1370	575100,88	188947,12
1371	575127,51	188976,84
1372	575136,55	188987,19
1373	575133,74	189017,94
1374	575126,35	189019,28
1375	575119,31	189020,63
1376	575126,09	189027,28
1377	575155,81	189058,82

1378	575194,01	189098,81
1379	575198,47	189157,68
1380	575236,97	189176,44
1381	575253,61	189222,13
1382	575236,66	189271,59
1383	575212,35	189262,36
1384	575204,43	189244,24
1385	575173,67	189262,60
1386	575155,38	189277,91
1387	575118,60	189297,41
1388	575113,72	189299,79
1389	575096,87	189352,47
1390	575078,40	189392,12
1391	575070,65	189391,22
1392	575006,07	189383,68
1393	575003,95	189387,94
1394	574982,57	189431,04
1395	574985,14	189459,65
1396	574986,75	189474,01
1397	575010,17	189521,24
1398	575035,31	189559,60
1399	575059,01	189592,17
1400	575096,38	189639,37
1401	575099,78	189634,31
1402	575107,09	189623,29
1403	575109,53	189624,21
1404	575148,31	189658,88
1405	575181,49	189690,68
1406	575171,52	189705,88
1407	575173,15	189709,90
1408	575181,17	189729,69
1409	575185,71	189740,76
1410	575193,14	189758,96
1411	575200,54	189777,09
1412	575225,85	189792,45
1413	575242,62	189776,23
1414	575245,26	189773,71
1415	575252,29	189767,36
1416	575286,58	189765,95
1417	575300,55	189764,14
1418	575345,58	189812,01
1419	575370,69	189815,24
1420	575407,87	189803,31
1421	575437,17	189791,38
1422	575500,82	189768,69
1423	575531,12	189757,22
1424	575566,06	189740,14
1425	575633,56	189715,51
1426	575680,50	189698,93
1427	575735,67	189677,03

1428	575750,50	189671,56
1429	575797,96	189653,55
1430	575834,44	189639,61
1431	575851,96	189658,97
1432	575899,71	189713,22
1433	575942,20	189761,16
1434	575970,99	189791,36
1435	576001,95	189826,03
1436	576046,20	189867,00
1437	576068,89	189888,10
1438	576101,57	189939,69
1439	576105,46	189945,75
1440	576106,31	189947,10
1441	576108,22	189950,12
1442	576081,69	190001,55
1443	576085,67	190001,61
1444	576146,81	190002,58
1445	576171,42	189980,02
1446	576187,85	190009,60
1447	576149,86	190068,76
1448	576110,74	190111,23
1449	576069,64	190119,11
1450	576042,39	190123,84
1451	576011,14	190125,63
1452	576006,22	190126,22
1453	575997,24	190126,76
1454	575991,80	190175,04
1455	575990,59	190189,14
1456	575991,75	190188,61
1457	576001,64	190184,52
1458	576017,06	190178,18
1459	576035,09	190170,76
1460	576076,38	190153,77
1461	576090,27	190148,07
1462	576101,17	190144,23
1463	576132,33	190133,21
1464	576140,11	190130,54
1465	576150,48	190133,35
1466	576181,44	190141,68
1467	576204,29	190151,78
1468	576231,81	190163,95
1469	576241,15	190168,08
1470	576251,15	190187,01
1471	576255,44	190195,19
1472	576263,61	190210,64
1473	576260,44	190225,60
1474	576260,28	190226,38
1475	576256,20	190249,11
1476	576237,88	190267,08
1477	576233,85	190271,03

1478	576200,14	190303,46
1479	576185,66	190346,28
1480	576182,43	190375,80
1481	576166,30	190387,25
1482	576149,61	190427,59
1483	576165,08	190427,80
1484	576177,15	190427,86
1485	576185,10	190427,97
1486	576193,91	190428,10
1487	576205,33	190428,26
1488	576215,38	190428,40
1489	576243,78	190428,68
1490	576250,73	190454,02
1491	576251,90	190458,15
1492	576258,63	190488,25
1493	576259,26	190505,16
1494	576273,89	190518,81
1495	576285,45	190529,65
1496	576287,36	190537,90
1497	576290,70	190551,95
1498	576296,71	190577,05
1499	576310,29	190634,27
1500	576329,64	190656,66
1501	576339,42	190665,02
1502	576361,64	190683,90
1503	576371,90	190689,38
1504	576405,69	190707,64
1505	576442,15	190710,60
1506	576466,55	190712,61
1507	576518,29	190764,58
1508	576527,60	190781,50
1509	576526,91	190814,73
1510	576566,41	190827,62
1511	576652,89	190841,18
1512	576675,27	190848,27
1513	576717,49	190862,54
1514	576758,27	190887,46
1515	576761,28	190889,28
1516	576772,74	190886,11
1517	576778,33	190884,52
1518	576787,11	190882,31
1519	576844,85	190883,13
1520	576873,63	190877,20
1521	576912,98	190885,20
1522	576967,35	190914,32
1523	576988,67	190940,41
1524	576966,13	190964,99
1525	576984,71	190995,38
1526	576991,33	191028,04
1527	577035,88	191041,68

1528	577070,09	191024,27
1529	577080,71	191009,74
1530	577061,02	190970,78
1531	577110,52	190977,15
1532	577187,65	190986,69
1533	577248,11	190993,89
1534	577301,23	190999,42
1535	577345,84	191003,39
1536	577348,16	191003,20
1537	577404,89	190998,90
1538	577429,05	190997,13
1539	577488,51	190994,20
1540	577531,56	190995,92
1541	577587,90	190988,17
1542	577677,82	190982,78
1543	577712,79	190983,50
1544	577719,06	191045,84
1545	577774,50	191025,51
1546	577768,06	190990,41
1547	577849,71	191007,36
1548	577927,12	191022,59
1549	577980,84	191031,36
1550	578026,08	191041,90
1551	578080,00	191051,57
1552	578153,59	191066,30
1553	578225,61	191018,65
1554	578254,95	190999,39
1555	578261,59	190995,04
1556	578269,13	190953,24
1557	578218,00	190930,84
1558	578167,06	190908,53
1559	578200,98	190836,54
1560	578149,41	190788,55
1561	578193,83	190741,06
1562	578238,90	190748,27
1563	578277,99	190739,05
1564	578279,57	190739,74
1565	578320,87	190753,23
1566	578296,38	190792,00
1567	578345,00	190773,69
1568	578373,70	190748,65
1569	578410,93	190758,53
1570	578425,24	190763,18
1571	578428,49	190763,89
1572	578419,00	190820,23
1573	578411,62	190875,92
1574	578411,29	190878,92
1575	578409,90	190925,14
1576	578409,26	190944,59
1577	578373,68	190995,54

1578	578372,51	191026,76
1579	578364,06	191036,31
1580	578331,27	191074,04
1581	578327,61	191078,25
1582	578316,18	191093,65
1583	578318,86	191103,47
1584	578321,75	191108,18
1585	578323,45	191110,99
1586	578322,66	191125,76
1587	578321,64	191151,53
1588	578325,70	191165,71
1589	578320,60	191188,65
1590	578330,10	191246,59
1591	578334,36	191248,64
1592	578338,92	191250,83
1593	578345,54	191248,15
1594	578374,63	191236,02
1595	578396,58	191226,87
1596	578407,69	191238,70
1597	578439,65	191272,62
1598	578463,33	191299,42
1599	578510,19	191398,03
1600	578554,67	191461,04
1601	578561,40	191470,47
1602	578568,33	191480,69
1603	578596,99	191523,23
1604	578612,96	191537,92
1605	578637,71	191560,84
1606	578650,94	191600,61
1607	578666,39	191646,85
1608	578709,98	191660,82
1609	578771,20	191650,59
1610	578774,41	191653,42
1611	578775,61	191654,99
1612	578790,68	191657,21
1613	578821,18	191652,43
1614	578842,57	191652,52
1615	578873,04	191659,18
1616	578910,58	191667,29
1617	578930,74	191672,47
1618	578964,25	191708,64
1619	578973,52	191717,78
1620	579021,81	191741,49
1621	579023,28	191764,86
1622	579023,58	191769,09
1623	579026,16	191810,14
1624	579027,04	191824,05
1625	579041,80	191847,83
1626	579069,05	191891,92
1627	579097,72	191938,36

1628	579109,01	191956,86
1629	579144,51	191955,60
1630	579186,59	191984,00
1631	579225,23	192040,26
1632	579244,40	192068,22
1633	579255,37	192119,29
1634	579267,47	192176,38
1635	579340,19	192209,24
1636	579382,32	192199,85
1637	579418,13	192191,81
1638	579463,46	192209,93
1639	579485,02	192218,58
1640	579524,68	192194,48
1641	579568,65	192167,67
1642	579454,61	192163,00
1643	579454,39	192148,21
1644	579454,46	192128,87
1645	579466,07	192106,03
1646	579468,52	192101,06
1647	579468,23	192096,28
1648	579466,93	192076,36
1649	579503,57	192041,88
1650	579545,33	192008,03
1651	579624,29	191995,18
1652	579680,95	191995,12
1653	579676,45	192010,95
1654	579672,41	192025,34
1655	579701,92	192038,67
1656	579714,61	192055,31
1657	579709,04	192070,57
1658	579696,15	192096,61
1659	579690,61	192105,09
1660	579686,99	192110,59
1661	579671,02	192134,71
1662	579637,04	192150,88
1663	579748,62	192224,22
1664	579812,88	192267,63
1665	579834,85	192281,96
1666	579882,29	192314,11
1667	579942,40	192358,91
1668	579982,01	192387,72
1669	579982,24	192376,94
1670	579982,40	192371,17
1671	579982,44	192358,72
1672	579983,44	192310,49
1673	579983,69	192298,04
1674	580022,70	192190,78
1675	580041,31	192193,39
1676	580047,36	192199,82
1677	580056,68	192209,85

1678	580087,63	192227,76
1679	580086,92	192217,30
1680	580082,80	192158,32
1681	580081,44	192098,72
1682	580069,63	192061,41
1683	580070,38	192035,19
1684	580093,03	191978,83
1685	580118,37	191980,43
1686	580138,73	191981,95
1687	580143,06	191982,23
1688	580146,02	191982,39
1689	580199,94	191986,85
1690	580266,07	191991,61
1691	580321,99	191996,99
1692	580337,15	191998,11
1693	580374,47	192000,88
1694	580425,64	192005,64
1695	580466,94	192008,25
1696	580518,21	192010,90
1697	580520,95	192011,05
1698	580567,60	192013,30
1699	580538,44	192040,10
1700	580522,63	192083,11
1701	580530,71	192128,14
1702	580549,61	192149,88
1703	580547,22	192189,19
1704	580548,22	192194,54
1705	580550,16	192205,13
1706	580550,83	192208,81
1707	580554,24	192227,54
1708	580573,20	192264,73
1709	580575,60	192263,32
1710	580577,57	192262,12
1711	580590,69	192254,42
1712	580600,17	192249,01
1713	580622,91	192235,67
1714	580661,64	192221,79
1715	580666,43	192220,09
1716	580686,99	192212,83
1717	580697,01	192209,31
1718	580705,39	192204,55
1719	580707,00	192203,57
1720	580710,64	192201,51
1721	580726,66	192193,75
1722	580746,16	192189,25
1723	580775,88	192182,92
1724	580804,88	192182,01
1725	580823,53	192181,51
1726	580831,85	192180,97
1727	580838,71	192180,74

1728	580862,43	192179,53
1729	580877,48	192178,65
1730	580881,17	192173,70
1731	580896,72	192153,03
1732	580897,16	192152,37
1733	580902,33	192145,33
1734	580907,93	192137,75
1735	580917,67	192124,55
1736	580920,47	192120,81
1737	580938,24	192097,07
1738	580942,44	192091,46
1739	580952,05	192081,93
1740	580966,57	192067,70
1741	580980,07	192054,33
1742	580986,74	192047,99
1743	581002,65	192032,77
1744	580972,74	191959,29
1745	580966,00	191897,27
1746	580979,65	191893,03
1747	580980,42	191890,26
1748	580985,59	191872,77
1749	580995,26	191839,90
1750	580999,03	191819,61
1751	581000,92	191809,42
1752	581002,32	191802,21
1753	581003,19	191797,67
1754	580993,79	191788,19
1755	580992,01	191786,38
1756	580985,03	191784,39
1757	580976,46	191781,93
1758	580942,85	191772,53
1759	580864,45	191767,14
1760	580831,26	191763,20
1761	580796,19	191740,56
1762	580791,74	191733,71
1763	580778,10	191712,72
1764	580774,14	191706,66
1765	580766,41	191682,42
1766	580762,54	191670,25
1767	580758,40	191647,40
1768	580753,32	191619,64
1769	580750,62	191606,60
1770	580734,63	191554,45
1771	580689,61	191495,86
1772	580670,61	191471,12
1773	580662,27	191448,32
1774	580650,26	191415,24
1775	580623,92	191339,37
1776	580621,63	191332,66
1777	580652,07	191331,89

1778	580725,61	191329,43
1779	580841,69	191324,70
1780	580875,01	191324,31
1781	580890,48	191323,98
1782	580900,24	191323,80
1783	580933,14	191323,17
1784	580975,13	191322,91
1785	580984,74	191323,16
1786	581039,13	191320,53
1787	581090,07	191321,95
1788	581121,22	191316,97
1789	581125,71	191316,26
1790	581148,02	191312,81
1791	581237,58	191312,60
1792	581320,64	191316,28
1793	581380,32	191317,73
1794	581417,08	191329,18
1795	581460,75	191342,95
1796	581463,48	191343,99
1797	581523,48	191314,43
1798	581539,56	191321,23
1799	581572,20	191371,85
1800	581575,62	191374,68
1801	581594,33	191390,08
1802	581623,17	191413,75
1803	581672,35	191445,61
1804	581681,24	191450,42
1805	581713,64	191468,13
1806	581742,29	191461,34
1807	581774,63	191453,93
1808	581826,90	191428,93
1809	581839,77	191423,68
1810	581843,99	191421,96
1811	581852,22	191417,64
1812	581842,44	191404,82
1813	581836,74	191385,06
1814	581832,45	191362,65
1815	581831,41	191359,85
1816	581832,80	191339,75
1817	581835,53	191330,90
1818	581839,51	191316,73
1819	581858,23	191282,66
1820	581870,53	191272,06
1821	581871,01	191259,73
1822	581866,73	191246,55
1823	581860,25	191235,23
1824	581849,77	191220,73
1825	581848,84	191205,48
1826	581848,94	191179,92
1827	581850,78	191158,60

1828	581844,26	191135,49
1829	581839,32	191122,52
1830	581839,30	191115,59
1831	581839,28	191106,29
1832	581841,55	191079,98
1833	581843,37	191054,88
1834	581843,17	191034,98
1835	581844,68	191025,56
1836	581890,80	191020,58
1837	581892,19	191029,16
1838	581914,36	191034,94
1839	581934,43	191051,48
1840	581935,10	191116,85
1841	581923,72	191128,91
1842	581919,38	191134,07
1843	581912,10	191146,74
1844	581911,60	191165,96
1845	581952,96	191212,17
1846	581965,39	191231,70
1847	581980,42	191298,84
1848	581980,98	191304,86
1849	581981,94	191317,99
1850	581985,83	191357,18
1851	581984,32	191376,05
1852	581982,72	191395,81
1853	581981,08	191418,36
1854	581971,63	191446,12
1855	581940,73	191467,44
1856	581930,73	191474,07
1857	581926,30	191475,56
1858	581956,63	191506,36
1859	581958,19	191507,94
1860	581979,94	191508,38
1861	581990,16	191525,88
1862	581990,51	191540,56
1863	581958,26	191556,30
1864	581944,83	191565,21
1865	581931,73	191580,36
1866	581950,93	191634,90
1867	581945,89	191652,83
1868	581950,65	191668,13
1869	581954,98	191678,09
1870	581959,48	191691,27
1871	581954,80	191694,43
1872	581963,12	191703,45
1873	581966,27	191715,50
1874	581967,05	191730,74
1875	582060,67	191733,49
1876	582063,34	191733,42
1877	582081,48	191733,91

1878	582135,06	191707,71
1879	582198,34	191676,32
1880	582235,55	191667,87
1881	582267,32	191660,24
1882	582338,66	191644,87
1883	582359,27	191687,53
1884	582361,35	191683,56
1885	582372,83	191655,50
1886	582381,90	191629,40
1887	582388,43	191613,49
1888	582397,86	191592,29
1889	582414,57	191562,31
1890	582428,52	191524,50
1891	582434,69	191508,14

1892	582438,23	191494,30
1893	582439,77	191487,54
1894	582449,27	191466,46
1895	582461,65	191441,52
1896	582468,98	191430,07
1897	582479,05	191413,77
1898	582483,71	191406,84
1899	582486,85	191400,10
1900	582488,87	191395,80
1901	582490,63	191379,93
1902	582496,70	191365,68
1903	582499,02	191360,27
1904	582525,02	191323,53
1905	582539,62	191304,64

1906	582546,68	191291,51
1907	582549,20	191258,65
1908	582552,31	191258,92
1909	582595,39	191263,57
1910	582645,37	191266,00
1911	582736,73	191270,28
1912	582782,92	191274,76
1913	582830,81	191276,71
1914	582865,39	191279,35
1915	582893,76	191281,56
1916	582917,80	191283,60
1917	582920,95	191347,46
1918	582930,66	191397,74

1.2. Jasionów

Lp.	X	Y
1	574149,09	191146,50
2	574174,02	191141,29
3	574180,62	191155,16
4	574210,62	191149,45
5	574278,27	191139,15
6	574316,89	191126,56
7	574319,58	191125,49
8	574388,03	191098,85
9	574423,75	191086,67
10	574440,02	191081,00
11	574463,18	191073,43
12	574476,79	191066,28
13	574484,43	191062,71
14	574517,60	191047,05
15	574545,46	191034,65
16	574556,73	191029,24
17	574584,81	191016,51
18	574601,02	191009,51
19	574619,96	191003,77
20	574682,03	190984,50
21	574767,51	190619,84
22	574924,87	189964,08
23	574936,76	189912,29
24	574936,40	189880,72

25	574936,00	189831,03
26	574938,89	189773,37
27	574888,99	189774,46
28	574859,54	189776,17
29	574819,50	189770,62
30	574728,37	189720,86
31	574690,20	189762,50
32	574646,82	189810,82
33	574607,92	189847,64
34	574548,93	189910,97
35	574491,81	189911,85
36	574409,71	189925,85
37	574327,54	189966,41
38	574296,59	189999,11
39	574267,73	190089,98
40	574223,73	190178,75
41	574200,50	190233,24
42	574176,94	190354,64
43	574138,82	190404,25
44	574116,92	190457,09
45	574104,85	190483,83
46	574090,17	190516,42
47	574089,60	190547,42
48	574086,76	190612,30
49	574087,76	190634,77

50	574093,82	190683,21
51	574094,34	190751,25
52	574118,30	190817,82
53	574131,11	190837,56
54	574125,80	190840,05
55	574148,64	190914,28
56	574121,98	190998,62
57	574111,46	191038,16
58	574087,10	191075,40
59	574046,76	191108,09
60	574019,10	191132,95
61	573985,60	191152,17
62	573927,48	191211,07
63	573882,10	191279,49
64	573897,73	191283,59
65	573913,27	191278,24
66	573921,27	191274,57
67	573935,53	191267,43
68	573947,03	191261,69
69	573985,83	191241,21
70	574044,68	191213,22
71	574055,67	191207,81
72	574099,36	191189,18
73	574141,49	191168,41
74	574149,09	191146,50

1.3. Pod Gorcem

Lp.	X	Y
1	590160,22	188580,65
2	590162,55	188542,02
3	590164,23	188514,03
4	590184,05	188444,47
5	590192,60	188429,42
6	590217,77	188385,11

7	590215,80	188332,09
8	590220,61	188270,51
9	589935,67	188239,61
10	589929,01	188239,46
11	589938,43	188111,94
12	589944,03	188036,10
13	589943,65	188033,32

14	589931,58	187943,35
15	589935,18	187897,77
16	589936,68	187878,72
17	589936,27	187832,50
18	589934,44	187813,43
19	589895,09	187703,94
20	589895,53	187687,90

21	589860,29	187655,78
22	589824,03	187609,08
23	589821,33	187583,73
24	589746,45	187594,29
25	589718,09	187517,03
26	589700,98	187443,31
27	589661,59	187440,24
28	589600,16	187435,44
29	589565,11	187432,71
30	589512,56	187430,86
31	589473,45	187415,67
32	589473,59	187449,97
33	589475,03	187449,41
34	589516,73	187487,29
35	589583,27	187553,35
36	589625,32	187609,84
37	589538,47	187611,97
38	589623,28	187751,52

39	589378,51	187861,63
40	589408,42	187884,30
41	589466,31	187904,24
42	589487,76	187914,13
43	589552,62	187929,88
44	589558,65	187933,67
45	589563,59	187954,50
46	589580,63	187996,17
47	589603,15	188034,45
48	589636,38	188085,48
49	589663,61	188114,43
50	589677,16	188153,76
51	589692,32	188190,67
52	589705,94	188207,66
53	589733,68	188234,51
54	589757,68	188266,29
55	589768,94	188290,44
56	589795,80	188326,86

57	589832,53	188395,48
58	589850,49	188428,75
59	589860,74	188470,21
60	589862,42	188506,91
61	589881,49	188551,23
62	589882,29	188561,80
63	589857,89	188506,54
64	589857,54	188472,37
65	589847,93	188430,93
66	589791,66	188328,43
67	589681,85	188489,73
68	589873,03	188580,56
69	589856,56	188613,94
70	589908,70	188616,60
71	589947,83	188618,59
72	590148,40	188630,84
73	590160,22	188580,65

1.4. Las Kędzierski

Lp.	X	Y
1	586242,97	184484,67
2	586359,11	184399,60
3	586405,08	184446,27
4	586420,07	184460,40
5	586408,98	184432,78
6	586372,10	184342,86
7	586353,10	184330,16
8	586362,63	184311,89
9	586325,87	184234,74
10	586203,55	184231,37
11	586203,04	184168,42
12	586314,99	184166,40
13	586324,18	184115,63
14	586329,38	184087,50
15	586374,61	184028,58
16	586386,29	184006,26
17	586390,54	183937,52
18	586391,79	183934,26
19	586405,97	183879,75
20	586410,79	183833,24
21	586414,27	183829,81
22	586436,05	183800,77
23	586433,62	183797,39
24	586400,31	183828,31
25	586384,11	183844,13
26	586382,31	183844,39
27	586376,95	183844,30
28	586346,77	183843,28
29	586340,60	183844,55
30	586333,13	183848,10

31	586307,20	183860,16
32	586284,97	183870,06
33	586273,01	183875,39
34	586266,57	183878,14
35	586249,98	183895,62
36	586243,11	183901,72
37	586214,81	183912,67
38	586212,30	183914,90
39	586179,13	183945,65
40	586168,63	183951,61
41	586149,02	183962,77
42	586149,86	183965,55
43	586152,70	183971,22
44	586113,90	184036,49
45	586067,84	184051,84
46	586006,94	184071,95
47	585996,53	184060,89
48	585990,38	184086,94
49	585998,47	184150,62
50	586021,76	184193,79
51	586039,22	184207,86
52	586059,86	184215,96
53	586089,81	184241,25
54	586096,88	184263,68
55	586093,24	184285,97
56	586125,75	184336,77
57	586128,88	184399,50
58	586136,00	184418,03
59	586121,90	184453,03
60	586118,86	184461,09
61	586108,39	184495,57

62	586045,19	184543,66
63	586019,75	184611,36
64	586020,55	184620,52
65	586036,50	184756,05
66	586081,44	184853,43
67	586085,14	184875,75
68	586111,02	184920,04
69	586126,40	184959,10
70	586133,05	185005,77
71	586110,57	185058,20
72	586061,56	185169,52
73	586088,37	185191,05
74	586090,74	185191,69
75	586115,18	185194,12
76	586126,39	185195,14
77	586141,69	185196,63
78	586160,19	185198,50
79	586196,18	185202,09
80	586210,00	185203,29
81	586223,54	185204,54
82	586241,26	185206,17
83	586260,90	185207,94
84	586307,32	185212,37
85	586334,40	185157,79
86	586401,91	185095,44
87	586405,09	185087,90
88	586404,20	184909,47
89	586320,27	184861,46
90	586258,89	184818,86
91	586257,48	184817,13
92	586221,00	184754,33

93	586198,46	184737,03
94	586183,62	184726,05
95	586147,11	184656,73

96	586199,16	184615,27
97	586213,78	184604,65
98	586229,01	184495,37

99	586242,97	184484,67
----	-----------	-----------

1.5. Dwór 1

Lp.	X	Y
1	576526,45	195301,13
2	576527,44	195286,91
3	576538,54	195263,06
4	576516,04	195250,85
5	576544,61	195191,00
6	576572,26	195146,03
7	576587,52	195139,25
8	576619,75	195153,48
9	576629,41	195164,63
10	576637,24	195162,73
11	576654,80	195156,76
12	576656,18	195156,44
13	576673,53	195144,57
14	576642,68	195099,78

15	576611,15	195076,88
16	576609,87	195075,20
17	576576,60	195037,71
18	576540,83	195064,77
19	576515,74	195133,34
20	576509,61	195143,26
21	576487,81	195178,19
22	576475,79	195195,59
23	576461,71	195216,18
24	576452,05	195230,27
25	576443,26	195248,82
26	576439,61	195262,44
27	576428,27	195297,97
28	576421,50	195297,20
29	576408,65	195352,71

30	576406,95	195407,38
31	576406,73	195412,49
32	576419,47	195441,35
33	576438,20	195480,41
34	576439,25	195482,65
35	576458,70	195465,92
36	576484,94	195443,05
37	576487,72	195440,54
38	576497,72	195428,23
39	576503,09	195421,52
40	576507,40	195366,33
41	576513,17	195346,63
42	576526,45	195301,13

1.6. Dwór 2

Lp.	X	Y
1	576833,49	195288,90
2	576859,02	195280,92
3	576878,21	195282,53
4	576928,59	195249,11
5	576963,22	195241,49
6	576964,65	195237,51
7	576966,08	195233,42
8	576967,58	195229,10
9	576972,91	195215,17
10	577006,68	195186,30
11	577004,24	195175,15
12	577002,22	195165,12
13	576999,71	195158,75
14	577000,87	195158,43
15	577011,07	195146,68
16	577027,58	195128,79
17	577045,89	195095,71
18	577066,01	195082,32
19	577090,47	195078,55
20	577101,76	195076,93
21	577106,55	195075,78
22	577114,80	195069,67
23	577122,40	195063,44
24	577132,45	195052,02
25	577156,24	195025,13
26	577161,24	195018,75
27	577176,98	195003,97
28	577182,92	194997,38

29	577170,45	194990,76
30	577180,63	194975,34
31	577185,60	194966,41
32	577192,37	194932,15
33	577192,85	194928,60
34	577193,26	194925,61
35	577194,05	194910,39
36	577192,51	194896,80
37	577190,70	194886,66
38	577185,55	194873,47
39	577160,88	194830,10
40	577138,78	194789,88
41	577124,85	194763,23
42	577114,88	194748,41
43	577105,10	194735,27
44	577091,21	194721,73
45	577080,35	194713,35
46	577065,95	194704,58
47	577061,45	194694,32
48	577057,91	194686,24
49	577054,96	194683,81
50	577044,83	194673,83
51	577035,16	194671,41
52	576989,37	194653,88
53	576972,29	194651,01
54	576945,95	194635,61
55	576917,41	194615,55
56	576912,09	194609,08
57	576905,20	194600,70

58	576874,38	194619,39
59	576851,36	194582,49
60	576818,50	194602,48
61	576783,56	194529,28
62	576774,45	194511,31
63	576763,53	194489,76
64	576729,43	194485,05
65	576717,25	194478,21
66	576687,81	194460,45
67	576703,48	194492,02
68	576715,07	194514,98
69	576727,08	194539,16
70	576743,73	194572,63
71	576755,88	194597,03
72	576768,65	194623,12
73	576774,42	194634,31
74	576771,43	194636,16
75	576763,10	194640,53
76	576740,65	194652,29
77	576718,09	194663,98
78	576702,30	194672,65
79	576692,26	194677,95
80	576687,16	194681,10
81	576686,99	194682,44
82	576687,11	194683,99
83	576687,97	194689,67
84	576690,86	194700,05
85	576697,02	194708,59
86	576701,56	194720,10

87	576703,36	194735,80
88	576703,25	194748,47
89	576702,45	194759,24
90	576692,96	194771,45
91	576677,03	194774,23
92	576674,31	194774,43
93	576670,67	194774,69
94	576657,15	194775,28
95	576630,45	194784,24
96	576604,25	194792,99
97	576605,85	194797,01
98	576609,67	194802,62
99	576625,58	194826,97
100	576656,23	194871,09
101	576672,70	194891,89
102	576683,49	194884,15
103	576717,95	194934,99
104	576765,38	194998,02
105	576783,67	194981,27
106	576792,23	194973,84

107	576837,30	194943,12
108	576873,16	194991,65
109	576905,24	195036,13
110	576928,77	195068,26
111	576918,89	195077,45
112	576965,98	195133,26
113	576967,26	195134,72
114	576967,92	195135,53
115	576969,18	195137,08
116	576950,43	195155,05
117	576948,39	195156,57
118	576916,54	195176,91
119	576904,06	195191,07
120	576885,05	195212,70
121	576883,88	195213,80
122	576854,61	195230,50
123	576832,11	195243,19
124	576825,92	195247,11
125	576803,85	195265,36
126	576775,49	195288,97

127	576749,11	195310,72
128	576714,32	195320,12
129	576682,23	195336,56
130	576648,03	195350,09
131	576614,95	195354,95
132	576595,27	195363,24
133	576587,05	195372,01
134	576578,28	195379,67
135	576574,25	195383,62
136	576640,18	195399,66
137	576646,01	195401,19
138	576656,05	195379,99
139	576685,47	195373,18
140	576698,70	195352,02
141	576721,46	195335,56
142	576735,37	195332,64
143	576753,55	195329,23
144	576792,82	195310,00
145	576806,56	195298,08
146	576833,49	195288,90

1.7. Osada Lubomierz

Lp.	X	Y
1	587989,69	193577,79
2	588002,03	193569,65
3	588002,69	193570,20
4	588009,28	193575,63
5	588021,28	193585,52
6	588025,91	193589,38
7	588045,68	193599,93
8	588073,86	193613,50
9	588097,13	193617,66
10	588123,85	193578,40
11	588151,94	193543,28
12	588142,17	193531,34
13	588190,83	193458,30
14	588197,34	193448,53
15	588188,98	193429,27
16	588205,76	193408,72
17	588183,19	193376,93
18	588125,36	193338,02
19	588115,46	193334,61
20	588083,88	193382,77
21	588064,80	193401,35
22	588055,03	193397,64
23	588060,63	193386,39
24	588064,89	193382,35
25	588076,36	193378,75
26	588082,81	193364,18
27	588084,96	193351,32
28	588084,06	193342,84

29	588059,93	193321,06
30	588072,90	193293,59
31	588084,35	193277,56
32	588099,35	193222,87
33	588100,12	193219,06
34	588100,37	193199,72
35	588092,18	193166,53
36	588085,62	193139,95
37	588082,31	193121,63
38	588081,41	193107,47
39	588089,13	193094,48
40	588108,65	193076,12
41	588131,61	193050,48
42	588151,22	193030,90
43	588160,48	193012,37
44	588165,75	192995,11
45	588168,48	192969,14
46	588188,84	192889,88
47	588182,84	192891,69
48	588180,81	192892,31
49	588179,91	192895,23
50	588077,29	192929,44
51	588085,23	192943,23
52	588092,68	192964,80
53	588090,86	192971,81
54	588091,72	192974,14
55	588088,20	192982,05
56	588086,59	192988,27
57	588083,84	192996,70

58	588072,45	193031,62
59	588038,82	193089,35
60	588041,01	193128,06
61	588042,12	193147,60
62	588056,47	193159,32
63	588069,01	193169,56
64	588066,86	193202,97
65	588064,96	193228,24
66	588082,28	193241,12
67	588078,03	193269,98
68	588073,16	193267,09
69	588067,10	193244,34
70	588057,27	193230,13
71	588050,71	193224,07
72	588049,71	193198,43
73	588038,58	193181,24
74	588018,31	193174,69
75	587996,94	193130,92
76	587982,60	193124,09
77	587979,18	193126,33
78	587952,10	193114,28
79	587927,90	193107,14
80	587922,76	193079,12
81	587922,30	193078,57
82	587898,65	193074,14
83	587890,95	193080,89
84	587872,17	193065,11
85	587863,86	193060,96
86	587853,52	193062,54

87	587848,73	193054,46
88	587846,73	193060,47
89	587844,03	193075,75
90	587844,44	193092,19
91	587844,31	193094,65
92	587872,14	193113,21
93	587878,01	193116,41
94	587906,12	193132,95
95	587968,72	193155,16
96	588024,42	193185,33
97	588025,62	193188,59
98	588029,91	193190,79
99	588038,99	193223,96
100	588039,07	193225,11
101	588040,66	193229,42
102	588040,84	193232,20
103	588043,23	193237,73
104	588046,89	193246,18
105	588049,51	193252,25

106	588048,30	193269,13
107	588038,19	193273,19
108	587998,25	193289,89
109	587995,28	193291,75
110	587974,46	193304,73
111	587945,57	193275,74
112	587940,37	193272,38
113	587933,34	193307,66
114	587924,63	193368,67
115	587930,88	193378,33
116	587952,20	193407,42
117	587955,70	193409,93
118	587949,44	193412,83
119	587947,50	193421,66
120	587938,67	193427,25
121	587934,01	193435,02
122	587934,50	193479,68
123	587920,63	193505,15
124	587922,68	193529,43

125	587928,02	193539,36
126	587924,05	193548,99
127	587915,29	193547,81
128	587898,15	193558,62
129	587888,03	193562,90
130	587876,50	193563,01
131	587874,77	193563,97
132	587859,61	193632,93
133	587872,44	193652,93
134	587881,68	193662,42
135	587896,57	193675,33
136	587905,12	193664,57
137	587912,45	193658,02
138	587930,21	193645,97
139	587937,32	193639,64
140	587948,72	193627,04
141	587978,41	193587,27
142	587989,69	193577,79

1.8. Mechów Las

Lp.	X	Y
1	587941,29	185987,01
2	587827,10	185983,51
3	587820,06	186024,55
4	587816,37	186073,13
5	587820,08	186135,91
6	587836,26	186214,68
7	587825,71	186263,47

8	587838,52	186264,97
9	587912,95	186285,98
10	587933,32	186291,72
11	587940,12	186354,08
12	587945,70	186353,02
13	587975,41	186344,39
14	588024,46	186270,07
15	588044,28	186244,66

16	588154,53	186212,48
17	588128,64	186151,19
18	588098,79	186120,07
19	588071,87	186097,77
20	588010,14	186074,51
21	587947,30	186049,10
22	587941,29	185987,01

1.9. Morgi Czajkowskie

Lp.	X	Y
1	589221,03	187859,05
2	589183,65	187830,37
3	589152,40	187920,15
4	589149,88	187938,91
5	589142,34	187995,07
6	589137,08	188062,35
7	589132,59	188132,69

8	589130,62	188163,65
9	589123,36	188312,17
10	589147,61	188314,15
11	589202,06	188318,58
12	589220,61	188276,10
13	589221,02	188270,15
14	589224,73	188215,77
15	589205,35	188191,84

16	589214,77	188137,09
17	589219,05	188112,15
18	589240,94	188078,51
19	589233,69	187966,35
20	589243,35	187896,87
21	589250,01	187881,28
22	589221,03	187859,05

1.10. Limierze 1

Lp.	X	Y
1	588799,58	185396,05
2	588777,68	185345,76
3	588744,02	185399,08
4	588718,91	185428,77

5	588690,39	185454,36
6	588681,16	185467,54
7	588747,36	185542,52
8	588772,90	185537,68
9	588803,68	185531,84

10	588864,00	185528,36
11	588840,43	185471,94
12	588825,29	185435,73
13	588799,58	185396,05

1.11. Limierze 2

Lp.	X	Y
-----	---	---

1	588743,68	185577,32
---	-----------	-----------

2	588769,03	185542,54
---	-----------	-----------

3	588745,83	185546,13
4	588743,06	185543,02
5	588740,54	185540,19
6	588733,11	185531,88
7	588700,36	185495,17
8	588679,46	185471,76
9	588641,96	185555,60
10	588636,40	185566,58

11	588627,44	185584,31
12	588622,77	185593,55
13	588601,41	185634,26
14	588568,30	185697,38
15	588604,36	185735,94
16	588632,87	185701,34
17	588653,33	185693,85
18	588679,35	185663,35

19	588688,02	185656,27
20	588729,75	185622,18
21	588756,35	185613,43
22	588751,83	185607,24
23	588750,94	185603,65
24	588749,44	185597,66
25	588743,68	185577,32

1.12. Jaszczce Mikołajczyka 1

Lp.	X	Y
1	586817,48	186237,68
2	586807,26	186204,55
3	586774,47	186218,66

4	586770,25	186218,88
5	586736,13	186220,66
6	586749,81	186273,08
7	586755,06	186293,17

8	586815,83	186270,83
9	586826,49	186266,92
10	586817,48	186237,68

1.13. Jaszczce Mikołajczyka 2

Lp.	X	Y
1	587001,11	186092,89
2	586992,71	186080,55
3	586979,10	186091,06
4	586976,54	186094,02
5	586968,81	186102,96
6	586955,45	186114,30
7	586966,43	186132,83

8	586971,96	186142,16
9	586940,15	186158,31
10	586976,91	186193,88
11	586985,01	186201,72
12	587012,44	186228,26
13	587048,21	186262,74
14	587081,56	186294,79
15	587085,06	186276,82

16	587112,81	186270,42
17	587106,43	186259,51
18	587093,21	186236,79
19	587056,56	186174,81
20	587047,32	186159,18
21	587027,10	186131,84
22	587006,56	186100,90
23	587001,11	186092,89

1.14. Hala Turbacz

Lp.	X	Y
1	580702,28	187678,12
2	580653,60	187600,36
3	580598,48	187659,58

4	580607,90	187711,85
5	580611,03	187745,13
6	580615,52	187764,10
7	580635,71	187763,11

8	580657,50	187762,05
9	580672,77	187761,28
10	580682,86	187739,42
11	580702,28	187678,12

1.15. Ku Końcu 1

Lp.	X	Y
1	583694,89	192436,29
2	583698,45	192383,43
3	583699,94	192361,55
4	583701,61	192337,57

5	583702,08	192330,57
6	583660,70	192356,95
7	583667,75	192373,51
8	583661,90	192396,54
9	583636,10	192392,03

10	583650,67	192412,60
11	583659,00	192411,17
12	583674,71	192437,42
13	583693,32	192458,72
14	583694,89	192436,29

1.16. Ku Końcu 2

Lp.	X	Y
1	583733,39	191799,01
2	583732,93	191791,56
3	583714,07	191795,94
4	583703,43	191815,89

5	583682,31	191854,59
6	583687,68	191862,67
7	583746,71	191943,40
8	583746,40	191940,06
9	583742,24	191895,75

10	583738,42	191857,79
11	583735,51	191821,50
12	583733,39	191799,01

1.17. Gajówka Mikołaja 1

Lp.	X	Y
1	581446,12	184329,12
2	581427,67	184324,93

3	581417,15	184362,13
4	581406,16	184400,97
5	581430,22	184381,28

6	581438,43	184366,22
7	581443,88	184348,34
8	581446,12	184329,12

1.18. Gajówka Mikołaja 2

Lp.	X	Y
1	581485,88	184064,78
2	581462,33	184022,46
3	581462,52	184042,12
4	581469,74	184061,90

5	581482,21	184109,56
6	581487,30	184137,21
7	581486,37	184161,44
8	581478,16	184181,79
9	581444,20	184223,58

10	581455,57	184214,73
11	581480,98	184213,89
12	581494,75	184186,42
13	581485,88	184064,78

1.19. Osada Ochotnica Górna

Lp.	X	Y
1	589835,94	183175,39
2	589824,70	183167,36
3	589838,05	183151,47
4	589845,28	183143,54
5	589857,79	183132,63
6	589874,13	183125,63
7	589879,55	183123,31
8	589874,32	183120,43

9	589873,06	183119,74
10	589871,61	183118,11
11	589865,42	183121,80
12	589869,51	183124,48
13	589856,64	183128,58
14	589835,94	183149,86
15	589822,87	183165,95
16	589783,19	183138,67
17	589773,91	183152,36

18	589768,95	183157,82
19	589799,99	183178,55
20	589806,15	183172,73
21	589808,44	183174,63
22	589810,43	183172,24
23	589830,00	183184,57
24	589835,94	183175,39

1.20. Osada Łopuszna

Lp.	X	Y
1	581978,31	178718,70
2	581966,40	178696,00

3	581956,78	178697,86
4	581961,03	178736,78
5	581966,18	178744,30

6	581983,51	178740,73
7	581983,61	178738,46
8	581978,31	178718,70

2. Opis granic obszarów przewidzianych do włączenia do Gorczańskiego Parku Narodowego

2.1. Kopuła szczytowa Turbacza 1

Lp.	X	Y
1	580432,34	186750,15
2	580403,42	186728,52
3	580395,02	187113,83
4	580420,92	187099,35
5	580447,45	187078,94
6	580432,34	186750,15
7	580469,18	186768,19
8	580451,15	186761,79
9	580432,34	186750,15
10	580447,45	187078,94
11	580448,89	187077,83
12	580450,10	187079,49
13	580484,08	187057,46
14	580469,18	186768,19
15	580626,21	186911,20
16	580614,75	186836,60
17	580607,38	186788,42
18	580603,18	186787,78
19	580576,60	186781,26
20	580541,15	186780,73
21	580514,95	186780,25
22	580528,72	187040,77

23	580541,15	187037,46
24	580558,71	187021,61
25	580572,77	187014,37
26	580572,25	187012,82
27	580585,22	187007,83
28	580612,55	187005,34
29	580641,77	187013,61
30	580634,64	186966,67
31	580626,21	186911,20
32	580403,42	186728,52
33	580374,54	186706,93
34	580350,86	187178,42
35	580360,73	187166,40
36	580375,00	187139,61
37	580395,02	187113,83
38	580403,42	186728,52
39	580316,81	186694,81
40	580297,81	186690,82
41	580280,39	187227,87
42	580294,29	187221,63
43	580304,46	187215,35
44	580316,81	186694,81
45	580297,81	186690,82

46	580294,94	186690,22
47	580280,28	186687,05
48	580253,78	187238,37
49	580256,90	187238,41
50	580280,39	187227,87
51	580297,81	186690,82
52	580514,95	186780,25
53	580502,48	186780,02
54	580469,18	186768,19
55	580484,08	187057,46
56	580510,05	187045,72
57	580528,72	187040,77
58	580514,95	186780,25
59	580333,86	186698,39
60	580316,81	186694,81
61	580304,46	187215,35
62	580323,73	187203,46
63	580327,37	187200,41
64	580333,86	186698,39
65	580280,28	186687,05
66	580253,22	186681,25
67	580251,47	186711,23
68	580247,96	186771,08

69	580228,63	187104,10
70	580225,31	187164,24
71	580221,06	187237,95
72	580253,78	187238,37

73	580280,28	186687,05
74	580374,54	186706,93
75	580340,28	186699,74
76	580333,86	186698,39

77	580327,37	187200,41
78	580344,59	187186,05
79	580350,86	187178,42
80	580374,54	186706,93

2.2. Kopuła szczytowa Turbacza 2

Lp.	X	Y
1	580744,63	186927,75
2	580739,22	186898,24
3	580728,38	186839,25
4	580722,96	186809,77

5	580667,92	186802,98
6	580671,82	186829,89
7	580681,08	186896,83
8	580694,09	186989,60
9	580697,23	187012,43

10	580750,45	187014,58
11	580760,09	187011,88
12	580755,47	186986,68
13	580744,63	186927,75

2.3. Las Orkanowski

Lp.	X	Y
1	579637,04	192150,88
2	579616,19	192163,14
3	579722,93	192260,20
4	579809,35	192338,78
5	579871,74	192395,51

6	579937,89	192455,66
7	579940,83	192451,15
8	579968,77	192408,87
9	579982,01	192387,72
10	579994,40	192358,91
11	579882,29	192314,11

12	579834,85	192281,96
13	579812,88	192267,63
14	579748,62	192224,22
15	579637,04	192150,88

2.4. Las w dolinie Łopusznej

Lp.	X	Y
1	581427,67	184324,93
2	581429,15	184320,77
3	581445,32	184274,90
4	581448,78	184265,11
5	581470,03	184241,75
6	581492,51	184225,58

7	581485,59	184219,94
8	581459,30	184223,02
9	581446,78	184230,91
10	581405,72	184342,83
11	581392,02	184371,91
12	581391,42	184446,44
13	581432,97	184461,17

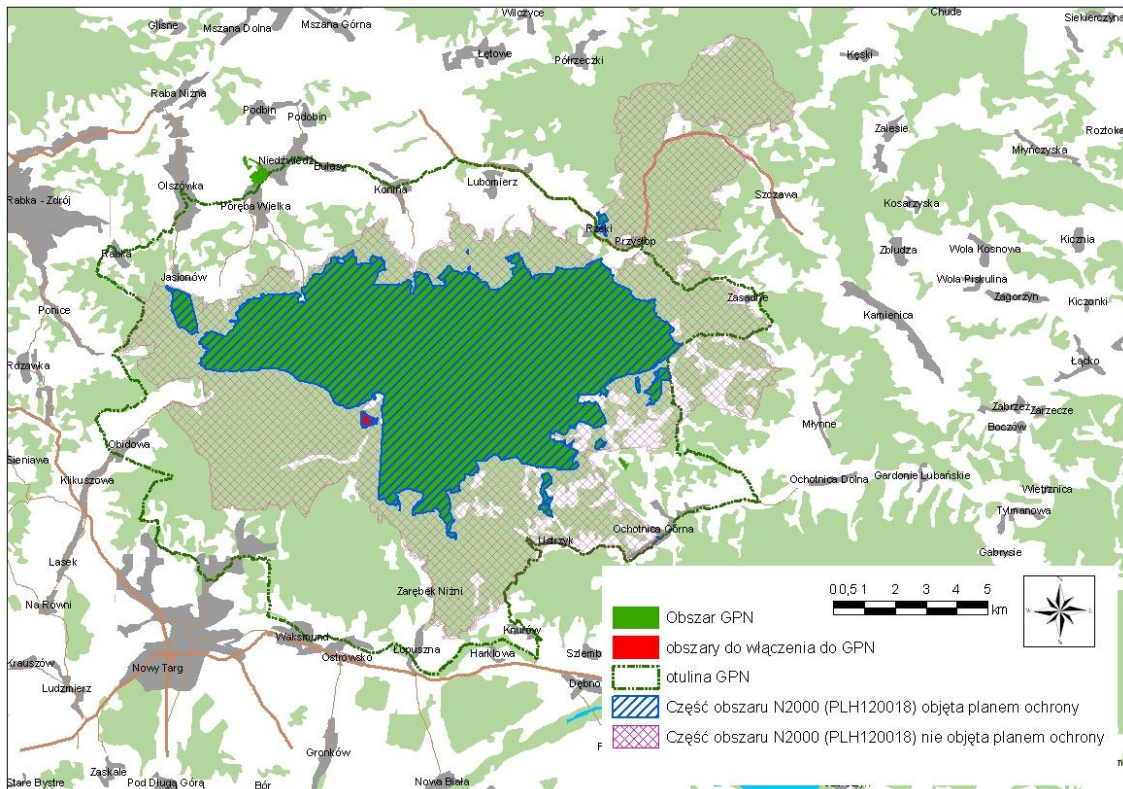
14	581433,74	184459,55
15	581414,38	184451,61
16	581406,93	184417,83
17	581406,16	184400,97
18	581417,15	184362,13
19	581427,67	184324,93

3. Opis granic części obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 pokrywającej się z granicami Parku

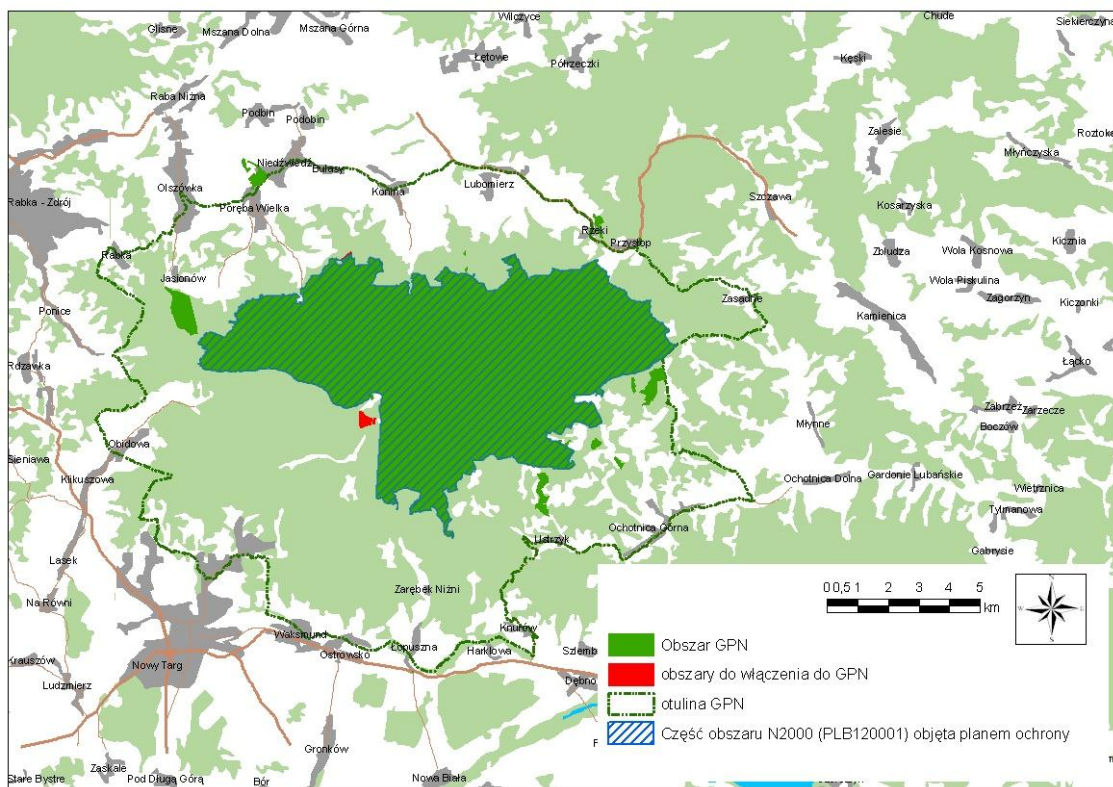
W skład obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 wchodzi następujące kompleksy Parku: Kompleks główny, Jasionów, Pod Gorcem, Las Kędziński, Osada Lubomierz, Mechów Las, Morgi Czajkowskie, Jaszce Mikołajczyka 1 i 2, Hala Turbacz, Ku Końcu 1 i 2, Gajówka Mikołaja 1 i 2, Osada Ochotnica Górna oraz tereny przewidziane do włączenia w granice Parku: kopuła szczytowa Turbacza, las w dolinie Łopusznej, część Lasu Orkanowskiego (Mapa 2). Opisy granic kompleksów Parku wchodzących w skład obszaru Natura 2000 są tożsame z zawartymi w pkt: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.7, 1.8, 1.9, 1.12, 1.13, 1.14, 1.15, 1.16, 1.17, 1.18, 1.19 (kompleksy w obecnych granicach Parku) oraz w pkt: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 (tereny przewidziane do włączenia do Parku).

4. Opis granic części obszaru Natura 2000 Gorce PLB 120001 pokrywającej się z granicami Parku

W skład obszaru Natura 2000 Gorce PLB120018 wchodzi następujące kompleksy Parku: Kompleks główny, Gajówka Mikołaja 1 i 2, Jaszce Mikołajczyka 1 i 2 (Mapa 3). Opisy granic kompleksów Parku wchodzących w skład obszaru Natura 2000 są tożsame z zawartymi w pkt: 1.1, 1.12, 1.13, 1.17, 1.18.

Mapa 2. Część obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 pokrywająca się z granicami Parku, stan na dzień 31.12.2014 r.

Mapa 3. Część obszaru Natura 2000 Gorce PLB120001 pokrywająca się z granicami Parku, stan na dzień 31.12.2014 r.

Rozdział 4

IDENTYFIKACJA ORAZ OKREŚLENIE SPOSOBÓW ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW DLA OBSZARU PARKU, W TYM DLA ZACHOWANIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY DLA CZĘŚCI OBSZARÓW NATURA 2000 OSTOJA GORCZAŃSKA PLH120018 I GORCE PLB 120001, POKRYWAJĄCYCH SIĘ Z GRANICAMI PARKU

1. Zagrożenia wewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Struktura własności utrudniająca zarządzanie i ochronę obszaru	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekosystemy leśne, w tym siedliska: 9110, 9130, 91E0, 9410; 2. Ekosystemy nieleśne, w tym siedliska: 6230, 6520, 7230 3. Walory widokowe; 4. Obiekty kulturowe (szałasy, kapliczki). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dążenie do wykupu znajdujących się w granicach Parku gruntów niebędących w wieczystym użytkowaniu Parku lub niebędących jego własnością lub ekwiwalentna zamiana; 2. Dążenie do przejęcia gruntów Skarbu Państwa pozostających w innym zarządzie (np. wody płynące); 3. Podejmowanie i utrzymywanie współpracy z właścicielami gruntów prywatnych w zakresie ich użytkowania, zawieranie umów długoterminowych.
2	Masowe pojawy owadów kambio- i ksylofagicznych w drzewostanach świerkowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekosystemy leśne – drzewostany świerkowe i z udziałem świerka, w tym siedlisko 9410, wraz z całym bogactwem flory, grzybów i fauny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie (ściananie, zrywka i wywóz) drzew zasiedlonych przez owady kambiofagiczne i ksylofagiczne; 2. Usuwanie zasiedlonych i zagrożonych zasiedleniem wiatrowałów i wiatrołomów drzew iglastych z powierzchni uszkodzonych drzewostanów; 3. Korowanie zasiedlonego drewna, w miarę potrzeby niszczenie kory; 4. Realizacja monitoringu owadów kambio- i ksylofagicznych poprzez wykładanie na całym obszarze GPN drzew kontrolnych (adaptacja drzew powalonych przez wiatr) oraz sztucznych (syntetyczny feromon w

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
			<p>pułapkach rurowych, szczelinowych i innych);</p> <p>5. Prognozowanie występowania owadów na podstawie szczegółowych wyników monitoringu stanu drzewostanów;</p> <p>6. Utrzymanie w przejezdności i właściwym stanie technicznym dróg, szlaków i ścieżek, niezbędnych do realizacji zadań ochronnych i monitoringowych w Parku.</p>
3	Procesy sukcesji naturalnej w zbiorowiskach nieleśnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Półnaturalne nieleśne zbiorowiska roślinne na polanach, w tym siedliska: 6230, 6520, 7230; 2. Bezkęgowce polan reglowych, w tym owady zapylające (m.in. trzmiele); 3. Gady oraz częściowo płazy, w tym: 1193 kumak górski, 2001 traszka karpacka; 4. Owadożerne – wszystkie gatunki; 5. Nietoperze; 6. Sowy, w tym: A215 puchacz, A220 puszczyk uralski, A223 włośchatka, A217 sóweczka; 7. A234 dzięcioł zielonosiwy; 8. Wszystkie gatunki ptaków szponiastych, w tym: A091 orzeł przedni; 9. Ptaki wróblowate terenów otwartych, w tym: A282 drozd obroźny; 10. Inne gatunki ptaków siedlisk leśnych; 11. Gatunki roślin i grzybów związanych z siedliskami półnaturalnymi; 12. Walory widokowe polan. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz użytkowanie kośne i/lub pasterskie; 2. Wykup działek prywatnych w granicach GPN, poczynszy od najcenniejszych przyrodniczo; 3. Podejmowanie i utrzymywanie współpracy z właścicielami gruntów prywatnych w zakresie ich użytkowania, zawieranie umów długoterminowych.
4	Erozja dróg wewnętrznych, ścieżek, szlaków w wyniku ruchu turystycznego i zrywki drewna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyroda nieożywiona: pokrywa glebowa, podłoże skalne; 2. Ekosystemy wodne. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zabudowa przeciwozyjna użytkowanych dróg i dawnych szlaków zrywkowych; 2. Wykonywanie zabezpieczeń przeciwozyjnych na skarpach i przed przepustami drogowymi;

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
			3. Remonty dróg, szlaków i ścieżek oraz bieżące usuwanie przeszkód (powalonych i złamanych drzew); 4. Właściwe wyznaczenie szlaków zrywkowych; 5. Prowadzenie zrywki drewna poza okresami silnego uwodnienia podłoża.; 6. Edukacja turystów i miejscowej ludności w zakresie sposobu poruszania się po Parku, kontrola ruchu turystycznego.
5	Wykonywanie zabiegów w ekosystemach leśnych, w tym cięć na potrzeby bezpieczeństwa oraz cięć sanitarnych i planowych w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa	1. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 9410; 2. Zbiorowiska nieleśne naturalne zlokalizowane w rejonie prowadzenia prac: zbiorowiska z klasy <i>Montio-Cardaminetea</i> ; zbiorowisko <i>Caltha palustris-Chaerophyllum hirsutum</i> ; 3. Rośliny naczyniowe i mszaki ekosystemów naturalnych, w tym 1386 bezlist okrywowy; 4. Grzyby naziemne i nadrzewne; 5. Porosty; 6. Chrząszcze biegaczowate siedlisk leśnych, w tym 4014 biegacz urozmaicony; 7. Płazy i gady; 8. Nietoperze; 9. Duże ssaki drapieżne: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź; 10. Kuraki leśne: A108 głuszec, A104 jarząbek; 11. Sowy, w tym: A215 puchacz, A220 puszczyk uralski, A223 włośchatka, A217 sóweczka; 12. Dzięcioły, w tym: A241 d. trójpalczasty, A239 d. białogrzbiety, A236 d. czarny, A234 d. zielonosiwy; 13. Ptaki szponiaste, w tym: A091 orzeł przedni; 14. Inne gatunki ptaków siedlisk leśnych, w tym: A320 mucholówka mała.	1. Pozostawianie części drzew złamanych, wywróconych, obumierających i martwych (nie będących posuszem kornikowym czynnym) oraz części świerkowego posuszu czynnego, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu osób i mienia, a także stanowi sanitarnemu drzewostanów; 2. Zaniechanie pozyskania i zrywki drewna w wymaganych prawem strefach ochronnych wokół stanowisk rzadkich gatunków oraz w rejonach znanego lub potencjalnego rozrodu wilków i rysi, a także gawrowania niedźwiedzi; 3. Ograniczenie wykonywania cięć sanitarnych – usuwania posuszu kornikowego czynnego w okresie od 1 czerwca do końca lutego; 4. Prowadzenie planowych cięć gospodarczych w lasach prywatnych poza sezonem lęgowym, tj. od 1 sierpnia do końca lutego; 5. Ograniczenie cięć bezpieczeństwa do niezbędnego minimum, z zastosowaniem różnych sposobów eliminacji zagrożeń (wycinka, obalanie, przycięcie gałęzi itp.), z

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
			<p>ewentualnym pozostawieniem wyciętych drzew lub ich części w pobliżu szlaków;</p> <p>6. Przegląd lasu i drzew przeznaczonych do usunięcia pod kątem gnieźdzenia się gatunków ptaków;</p> <p>7. Prowadzenie prac remontowych poza okresem lęgowym ptaków, tj. w terminie od 1 sierpnia do końca lutego;</p> <p>8. Pozostawianie drzew – gospodarzy do naturalnego rozkładu;</p> <p>9. Dążenie w perspektywie czasowej do objęcia ochroną ścisłą większej powierzchni obszarów leśnych;</p> <p>10. Właściwe planowanie udostępniania Parku.</p>
6	Nieodpowiedni sposób wykonywania koszenia na polanach niebędących własnością GPN	<ol style="list-style-type: none"> 1. Trzmiele i inne owady zapylające; 2. Ptaki wróblowate terenów otwartych, w tym A259 siwerniak; 3. Gady, częściowo płazy; 4. Malakofauna; 5. Półnaturalne nieleśne zbiorowiska roślinne na polanach, w tym siedliska: 6230, 6510, 6520, 7230; 6. Rośliny ekosystemów półnaturalnych, m.in.: storczyk męski, ozorka zielona, wyblin jednolistny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koszenie powierzchni z zachowaniem odpowiednich terminów (poza okresem lęgowym, tj. od 1 sierpnia do 30 września, a na wybranych polanach opóźnienie koszenia - po 15 sierpnia, z uwagi na ochronę owadów zapylających); 2. Dostosowanie częstotliwości i wysokości koszenia do rodzaju zbiorowiska roślinnego oraz usuwanie biomasy ze skoszonej powierzchni i jej składowanie poza stanowiskami rzadkich gatunków roślin; 3. Wykup działek prywatnych w granicach GPN, począwszy od najcenniejszych przyrodniczo; 4. Podejmowanie i utrzymywanie współpracy z właścicielami gruntów prywatnych w zakresie ich użytkowania, zawieranie umów długoterminowych.

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
7	Wandalizm (zaśmiecanie terenu, palenie ognisk, dewastacja szałasów i in.), szkodnictwo leśne, kłusownictwo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 91E0, 9410; 2. Półnaturalne nieleśne zbiorowiska roślinne na polanach, w tym: 6520, 6230; 3. Węże, padalec; 4. Jadalne grzyby mikoryzowe; 5. Przyroda nieożywiona; 6. Szałas; 7. Gatunki zwierząt, w szczególności duże ptaki i ssaki; 8. Owady, m.in. biegaczowate. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność edukacyjna; 2. Wzmocnienie roli posterunku Straży Parku (m. in. odpowiednie wyposażenie w specjalistyczny sprzęt do poruszania się w górskim terenie i sprzęt łączności) oraz stała współpraca z organami ścigania; 3. Kontrola terenu Parku ukierunkowana na wykrywanie i zapobieganie przypadkom kłusownictwa i wnykarstwa; 4. Montowanie i konserwacja rogatek leśnych, uniemożliwiających wjazd do lasu; 5. Instalacja systemu monitoringu w miejscach newralgicznych; 6. Odtwarzanie i konserwacja znaków granicy zewnętrznej Parku; 7. Usuwanie śmieci w otoczeniu miejsc udostępnionych do ruchu turystycznego i innych.
8	Uszkodzenie odnowień i młodników leśnych przez zwierzęta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekosystemy leśne – zarówno fragmenty zniekształcone w wyniku gospodarki przeszłej, jak i drzewostany o charakterze naturalnym, w tym: 9110, 9130, 9410 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zabezpieczanie odnowień przed uszkodzeniami przez jeleniowate (<i>Cervidae</i>); 2. Ochrona ostoi dużych drapieżników dokonujących naturalnej redukcji jeleniowatych; 3. Regulacja populacji jelenia (<i>Cervus elaphus</i>) według opracowanych zasad opartych o wyniki badań naukowych i monitoringu realizowanego w GPN (liczebności jelenia, liczebności i zapotrzebowania pokarmowego dużych drapieżników, wpływ jeleniowatych na młode pokolenie lasu).
9	Płoszenie zwierząt w związku z ruchem turystycznym, funkcjonowaniem ośrodka narciarskiego,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże ssaki drapieżne: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź; 2. Kuraki leśne: A108 głuszc, A104 jarząbek; 3. Sowy, w tym: A215 puchacz, A220 puszczyk uralski, A223 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciwdziałanie możliwości schodzenia ze szlaków i tworzenia obejść poprzez bieżącą konserwację udostępnionych dróg, szlaków i ścieżek oraz usuwanie

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
	ruchem pojazdów i prowadzeniem badań	<p>włochatka, A217 sóweczka;</p> <p>4. Dzięcioły, w tym: A241 d. trójpalczasty, A239 d. biało-grzbiety, A236 d. czarny, A234 d. zielonosiwy;</p> <p>5. Wszystkie gatunki ptaków szponiastych, w tym: A091 orzeł przedni;</p> <p>6. Ptaki wróblowate terenów otwartych, w tym: A259 siwerniak, A282 drozd obrożny;</p> <p>7. Inne gatunki ptaków siedlisk leśnych, w tym: A320 muchołówka mała;</p> <p>8. Ptaki górskich rzek i potoków: A264 pluszcz, A261 pliszka górską.</p>	<p>przeszkód (powalonych i złamanych drzew)</p> <p>2. Edukacja turystów i miejscowej ludności w zakresie sposobu poruszania się po Parku;</p> <p>3. W przypadku stwierdzenia zagrożenia tokowiska głuszcza przez ruch odbywający się po położonym w pobliżu szlaku turystycznym, wprowadzanie okresowego (od 15 marca do 30 kwietnia) zamknięcia szlaku, bezwzględne przestrzeganie w tym okresie zakazu poruszania się turystów po terenie GPN w porze nocnej;</p> <p>4. Egzekwowanie przestrzegania zakazu wjazdu pojazdami, zgodnie z obowiązującymi przepisami;</p> <p>5. Procedowanie wydawania zezwoleń na odstępstwa od zakazów obowiązujących w GPN, w tym wydawania zezwoleń na odstępstwa od zakazu fotografowania i filmowania zwierząt należących do gatunków zagrożonych, na zasadach ściśle określonych przez dyrektora Parku.</p>
10	Obce gatunki inwazyjne	<p>1. Ekosystemy leśne, w tym: 9130, 91E0, 9410;</p> <p>2. Ekosystemy nieleśne, w tym siedlisko 6430.</p>	<p>1. Monitorowanie i usuwanie obcych gatunków inwazyjnych, zarówno z siedlisk naturalnych, jak i antropogenicznych</p>
11	Samoistne niszczenie szafasów związanych z dawną gospodarką pasterską, rolną i leśną oraz innych obiektów historycznych	<p>1. Obiekty kultury materialnej</p>	<p>1. Monitorowanie stanu obiektów kultury materialnej;</p> <p>2. Prowadzenie prac remontowych i zabezpieczających oraz wykonywanie rekonstrukcji szczególnie cennych szafasów i innych drewnianych budynków (gospodarczych) będących własnością GPN, a związanych</p>

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
			<p>z dawną gospodarką pasterską, rolną i leśną;</p> <p>3. Promowanie dobrych praktyk w zakresie remontów i rekonstrukcji obiektów będących własnością prywatną, współpraca z prywatnymi właścicielami na etapie przygotowywania projektów i realizacji prac;</p> <p>4. Wykup obiektów szczególnie cennych lub zagrożonych przekształceniem na cele komercyjne albo zagrażające ochronie zasobów GPN.</p>
12	<p>Niezgodność składu gatunkowego niektórych drzewostanów z siedliskiem oraz zaburzenia struktury przestrzennej jako efekt dawnej gospodarki leśnej</p>	<p>1. Ekosystemy leśne – fragmenty zniekształcone w wyniku gospodarki przeszłej, w tym siedliska: 9110, 9130, 9410</p>	<p>1. Dążenie, poprzez zabiegi ochronne i wykorzystywanie odnowień naturalnych, do osiągnięcia właściwego stanu ochrony dla wymienionych siedlisk Natura 2000;</p> <p>2. Pozostawianie części drzew złamanych, wywróconych, obumierających i martwych (nie będących posuszem kornikowym czynnym) oraz części świerkowego posuszu czynnego, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu osób i mienia, a także stanowi sanitarnemu drzewostanów.</p>
13	<p>Intensywny wypas zwierząt gospodarskich</p>	<p>1. Półnaturalne zbiorowiska nieleśne na powierzchniach wypasanych, w tym siedliska: 6510, 6520, 6230, 7230 oraz zbiorowiska źródłiskowe z klasy <i>Montio-Cardaminetea</i>;</p> <p>2. Rośliny ekosystemów półnaturalnych;</p> <p>3. Gatunki mszaków związane z młakami;</p> <p>4. Porost: <i>Stereocaulon vesuvianum</i></p> <p>5. Trzmiele i inne owady zapylające;</p> <p>6. Ptaki gniazdujące na ziemi.</p>	<p>1. Na łąkach świeżych użytkowanych kośnie, prowadzenie wypasu tylko zamiast drugiego pokosu w obsadzie dopasowanej do typu siedliska;</p> <p>2. Wykaszenie niedojadów na powierzchniach wypasanych;</p> <p>3. Wyznaczenie powierzchni wyłączonych z wypasu (fragmenty podmokłe lub z cennymi gatunkami zagrożonymi spasaniami) i objęcie ich użytkowaniem kośnym;</p> <p>4. Lokowanie poidel dla zwierząt poza mszarnikami źródłiskowymi;</p>

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
			5. Wyznaczanie miejsc dopuszczonych do koszarowania poza siedliskami młak oraz ubogich muraw (ryzyko przenawożenia); regularne przesuwanie koszaru co 1-2 dni; 6. Odpowiednie zaplanowanie wypasu, w tym pory oraz intensywności z uwzględnieniem wpływu na stanowiska gatunków chronionych oraz owadów zapylających 7. Podniesienie świadomości ekologicznej pasterzy
14	Ruch turystyczny, zbieractwo	1. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 91E0, 9410; 2. Ekosystemy nieleśne, w tym: 6230, 6520, 7110, 6430; 3. Rośliny ekosystemów naturalnych i półnaturalnych; 4. Porosty; 5. Grzyby, zwłaszcza uznawane za jadalne i o dużych owocnikach; 6. Mszaki naziemne, w tym źródliskowe; 7. Owady, m.in. trzmiele; 8. Inne bezkręgowce, m.in. ślimaki; 9. Kuraki leśne: A108 głuszc, A104 jarząbek; 10. Ptaki polan gnieźdzące się na ziemi; 11. Węże, padalec.	1. Korekty przebiegu szlaków: w bezpiecznej odległości od cennych obiektów, w celu uniknięcia zniszczeń powodowanych przez intensywny ruch turystyczny 2. Przeciwdziałanie możliwości schodzenia ze szlaków i tworzenia obejść, poprzez bieżące remonty i utrzymanie udostępnionych dróg, szlaków i ścieżek oraz usuwanie przeszkód (powalonych i złamanych drzew); 3. Edukacja turystów i miejscowej ludności w zakresie sposobu poruszania się po Parku; 4. Właściwe planowanie udostępniania Parku i kontrola ruchu turystycznego; 5. Wzmoczone kontrole Służby Parku w celu egzekwowania przestrzegania obowiązujących na terenie Parku regulaminów i zasad poruszania się.
15	Niewłaściwie prowadzone remonty dróg wewnętrznych (stokowych, dolinowych), w tym mostów, przepustów oraz infrastruktury	1. Przyroda nieożywiona: gleby, odsłonięcia skalne; 2. Zwierzęta dolin potoków, w tym: 1355 wydra, bóbr, A261 pliszka górską, A264 pluszcz; 3. Gatunki roślin w zasięgu prac; 4. Duże drapieżniki: 1352 wilk,	1. Wykonywanie zabezpieczeń przeciwoerozyjnych na skarpach i przed przepustami drogowymi; 2. Prowadzenie działań związanych z naprawą dróg z należytą ostrożnością (zgodnie

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
	turystycznej	1361 ryś, 1354 niedźwiedź; 5. Bezkągowce wodne.	z techniką inżynierską), w konsultacji z hydrologami i geomorfologami oraz z uwzględnieniem lokalizacji stanowisk gatunków chronionych i rzadkich; 3. Ograniczenie prac w otoczeniu koryt potoków do niezbędnego minimum (działania zabezpieczające infrastrukturę GPN przed skutkami powodzi); 4. Ograniczenie prowadzenia planowanych prac remontowych do okresu od 1 sierpnia do końca lutego.
16	Kolizje zwierząt z pojazdami	1. Wszystkie gatunki zwierząt	1. Przestrzeganie zasad korzystania z dróg na terenie Parku; 2. Wprowadzanie rozwiązań ograniczających prędkość poruszania się pojazdów po drogach wewnętrznych, z uwagi na bezpieczeństwo odwiedzających i przyrody Parku.
17	Zanikanie znaków granicznych utrudniające identyfikację granic wewnętrznych i zewnętrznych Parku	1. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 91E0, 9410; 2. Ekosystemy nieleśne na granicy zewnętrznej Parku	1. Odtwarzanie i konserwacja znaków granicznych w Parku

2. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	Odstrzały redukcyjne ssaków kopytnych	1. Duże ssaki drapieżne: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź	1. Poprzedzanie redukcji ustaleniem liczby dużych drapieżników i ich zapotrzebowania na pokarm w postaci ssaków kopytnych; 2. Ochrona ostoi dużych drapieżników dokonujących naturalnej redukcji jeleniowatych (<i>Cervidae</i>)
2	Antropopresja ograniczająca wielkość	1. Kuraki leśne: A108 głuszec	1. Objęcie ochroną ścisłą lub strefową obszaru tokowania i

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
	populacji, czego skutkiem może być depresja genetyczna, inbredowa		<p>rozrodu oraz zimowania głuszca w GPN</p> <p>2. Zapewnienie spokoju w ostoi głuszca w okresie toków i lęgów poprzez ograniczenie nieuzasadnionej penetracji terenu;</p> <p>3. Współpraca z LP i RDOŚ w kierunku promowania metod ochrony głuszca w lasach innej własności poza obszarem GPN, służąca utrzymaniu odpowiednich siedlisk i korytarzy migracyjnych dla kuraków leśnych;</p> <p>4. Prowadzenie monitoringu puli genetycznej populacji głuszca, a w przypadku stwierdzenia istotnego obniżenia różnorodności genetycznej, podjęcie działań zmierzających do jej ograniczenia w oparciu o osobniki tzw. „linii karpackiej”</p>
3	Wykonywanie prac leśnych związanych z odnawianiem lasu w okresie lęgowym ptaków	<p>1. Kuraki leśne: A108 głuszc, A104 jarząbek;</p> <p>2. Sowy, w tym: A215 puchacz, A220 puszczyk uralski, A223 włośchatka, A217 sóweczka;</p> <p>3. Dzięcioły, w tym: A241 d. trójpalczasty, A239 d. białogrzbiety, A236 d. czarny, A234 d. zielonosiwy;</p> <p>4. Wszystkie gatunki ptaków szponiastych, w tym A091 orzeł przedni;</p> <p>5. Inne gatunki ptaków siedlisk leśnych, w tym: A320 muchołówka mała</p>	<p>1. Wykonywanie prac leśnych związanych z odnawianiem lasu poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 1 sierpnia do końca lutego</p>
4	Pożary	<p>1. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 91E0, 9410;</p> <p>2. Ekosystemy nieleśne, w tym: 6230, 6520, 7110, 6430;</p> <p>3. Drobne zwierzęta zasiedlające polany, w tym wszystkie gatunki owadożernych</p>	<p>1. Ochrona przeciwpożarowa (patrole ochronne, utrzymanie drożności i właściwego stanu technicznego dróg dojazdowych, pożarowych i ścieżek patrolowych, utrzymanie łączności oraz magazynów sprzętu przeciwpożarowego, dozоровanie pożarysk);</p> <p>współpraca z Komendą Powiatową Państwowej Straży</p>

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
			<p>Pozarnej w Limanowej i Nowym Targu oraz innymi jednostkami OSP;</p> <p>2. Edukacja ekologiczna i przeciwpożarowa.</p>
5	Nielegalne wejścia na wychodnie skalne oraz nieuprawniona penetracja jaskiń	<p>1. Naskalne zbiorowiska roślinno-porostowe, w tym: 8220 i jaskinie 8310;</p> <p>2. Przyroda nieożywiona - wychodnie skalne;</p> <p>3. Nietoperze</p>	<p>1. Utrzymanie zakazu wstępu i wspinaczki na wychodniach skalnych w GPN;</p> <p>2. W miejscach najbardziej narażonych (np. Kudłoński Baca), ustawienie tabliczek informujących o zakazie wstępu i wspinaczki;</p> <p>3. Podniesienie świadomości ekologicznej osób odwiedzających Park</p>
6	Przekształcanie szałasów pasterskich na obiekty o charakterze turystycznym i rekreacyjnym	1. Szalasy pasterskie	<p>1. Wykup obiektów szczególnie cennych;</p> <p>2. Promowanie dobrych praktyk w zakresie remontów i rekonstrukcji obiektów będących własnością prywatną, współpraca z prywatnymi właścicielami na etapie przygotowywania projektów i realizacji prac;</p> <p>3. Działalność edukacyjna dotycząca form szałasów</p>
7	Kolekcjonowanie okazów rzadkich gatunków flory, grzybów i fauny oraz skał i minerałów, kłusownictwo	<p>1. Okazy flory, grzybów i fauny, w tym 4014 biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>);</p> <p>2. Przyroda nieożywiona</p>	<p>1. Ochrona wrażliwych informacji o występowaniu gatunków rzadkich i zagrożonych;</p> <p>2. Patrolowanie miejsc o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia zjawiska nielegalnego pozyskiwania okazów, ich obserwacji, niepokojenia</p>
8	Wypas w lasach	<p>1. Kuraki leśne: A108 głuszc, A104 jarząbek;</p> <p>2. Inne gatunki ptaków leśnych, gniazdujące na ziemi;</p> <p>3. Gatunki flory</p>	1. Egzekwowanie przestrzegania obowiązującego regulaminu udostępniania Parku
9	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych Parku ze źródeł punktowych	<p>1. Organizmy wodne;</p> <p>2. Ptaki górskich rzek i potoków, w tym: A261 pliszka górska, A264 pluszcz</p>	1. Wykonanie oczyszczalni ścieków przy obiektach na terenie Parku, które ich jeszcze nie mają; dbałość o sprawne

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
			funkcjonowanie urządzeń istniejących 2. Systematyczna kontrola czystości wód na terenie GPN

3. Zagrożenia zewnętrzne istniejące

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	<p>Utrata łączności ekologicznej Parku z terenami sąsiednimi, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabudowę korytarzy ekologicznych, w tym: zabudowę mieszkaniową, usługową, przemysłową, budowę i rozbudowę dróg, wprowadzanie barier liniowych (wysokich ogrodzeń, murów oporowych, tam, stopni piętrzących), uniemożliwiających lub utrudniających migrację zwierząt; - zabudowę brzegów i regulację cieków wodnych uniemożliwiających lub utrudniających migrację zwierząt; - powstawanie zwartej, liniowej zabudowy wzdłuż głównych dróg w dolinach rzecznych i wokół Gorców; - fragmentację i redukcję przestrzeni przyrodniczej na skutek rozpraszania zabudowy oraz 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Różnorodność biologiczna Parku; najbardziej zagrożonym zasobem jest fauna, w szczególności: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź, 1355 wydra, 1337 bóbr, ssaki kopytne, A108 głuszc. 2. Walory krajobrazowe. 3. Przyroda nieożywiona. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie zamierzeń inwestycyjnych w otulinie Parku, współpraca z właściwymi organami administracji publicznej (m.in. Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, Lasami Państwowymi), z samorządami oraz kołami łowieckimi; uczestnictwo w procesie planowania przestrzennego, na etapie wnioskowania, opiniowania i uzgadniania dokumentów planistycznych, oraz w procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięć na teren Parku i obszaru Natura 2000; 2. Pomoc w lokalizacji miejsc krytycznych w korytarzach ekologicznych (migracyjnych) w Gorcach, w celu wyznaczenia przejść dla dużych zwierząt; współpraca w tym zakresie z różnymi organami administracji publicznej i organizacjami pozarządowymi na rzecz skutecznej ochrony łączności ekologicznej Karpatach Zachodnich; 3. Prowadzenie monitoringu przemieszczania się zwierząt w korytarzach ekologicznych zapewniających łączność Parku z terenami jego otoczenia; 4. Wspieranie wykupów przez Skarb Państwa gruntów w newralgicznych miejscach

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
	<p>lokalizacji nowej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;</p> <p>- rozwój zabudowy rekreacyjnej na polanach i w lasach w otulinie Parku;</p> <p>- wzrost natężenia ruchu powodujący większą śmiertelność zwierząt na drogach i barierę w migracji.</p>		<p>korytarzy ekologicznych;</p> <p>5. Współpraca z samorządami, organizacjami i przedsiębiorstwami turystycznymi w zakresie rozwiązań ograniczających negatywny wpływ sportu i turystyki na przyrodę</p>
2	<p>Zalesianie terenów otwartych w otulinie oraz zanik polan w wyniku sukcesji</p>	<p>1. Wszystkie gatunki ptaków szponiastych, w tym: A091 orzeł przedni;</p> <p>2. Sowy, w tym: A215 puchacz, A220 puszczyk uralski, A223 włośchatka, A217 sóweczka</p>	<p>1. Wprowadzanie do dokumentów planistycznych¹ zapisów dotyczących ograniczenia zalesiania terenów otwartych w otulinie Parku, poprzez promowanie programów rolnośrodowiskowych ukierunkowanych na utrzymanie w odpowiednim stanie różnego typu użytków zielonych; nie dotyczy tworzenia leśnych pasów migracyjnych w korytarzach ekologicznych;</p> <p>2. Działania edukacyjne i informacyjne</p>
3	<p>Wycinka lasu w sąsiedztwie Parku</p>	<p>1. Kuraki leśne: A108 głuszec;</p> <p>2. Wszystkie gatunki ptaków szponiastych, w tym: A091 orzeł przedni;</p> <p>3. Inne gatunki ptaków siedlisk leśnych;</p> <p>4. Duże ssaki drapieżne: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź</p>	<p>1. Współpraca z jednostkami LP i RDOŚ w Krakowie w kierunku promowania metod ochrony gatunków szczególnej troski (np. głuszec, duże drapieżniki, sowy i inne) w lasach innej własności, leżących poza obszarem GPN, służąca utrzymaniu odpowiednich siedlisk i korytarzy migracyjnych dla gatunków;</p> <p>2. Dążenie do wykonywania niezbędnych prac związanych z planowym pozyskaniem drewna w bezpośrednim sąsiedztwie Parku (odległości</p>

¹ Przez dokumenty planistyczne rozumie się dokumenty i decyzje sporządzane na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. jedn. Dz. U z 2015 r. poz. 199 z póź. zm.).

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
			<p>do 200 m w linii prostej od jego granic), poza okresem lęgowym, w terminie od 1 sierpnia do końca lutego;</p> <p>3. Wykup cennych fragmentów ostoi głuszca będących prywatnymi enklawami lub półenklawami GPN (dotyczy rejonu kopuły szczytowej Turbacza);</p> <p>4. Dążenie do rozszerzenia obszaru Natura 2000 Gorce PLB120001 o tereny gorczańskiej ostoi głuszca leżące poza granicami GPN</p>
4	Zanikanie walorów krajobrazowych i kulturowych w otulinie Parku	1. Walory krajobrazowe i kulturowe	<p>1. Rekomendowanie do dokumentów planistycznych dla gmin położonych w granicach Parku i otuliny standardów dotyczących projektów zabudowy z wykorzystaniem regionalnego stylu budownictwa;</p> <p>2. Działalność edukacyjna dotycząca form tradycyjnej zabudowy</p>
5	Zanikanie tradycji związanych z pasterstwem	1. Zasoby kultury niematerialnej – tradycje pasterskie	<p>1. Dążenie do podtrzymywania i upowszechniania kultury pasterskiej w regionie;</p> <p>2. Współdziałanie z lokalnymi samorządami w organizacji działań promujących tradycje pasterskie</p>
6	Zanieczyszczenia powietrza	<p>1. Ekosystemy wodne;</p> <p>2. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 91E0, 9410;</p> <p>3. Naskalne zbiorowiska roślinno-porostowe, w tym siedlisko: 8220;</p> <p>4. Gatunki mszaków i porostów naskalnych i epifitycznych;</p> <p>5. Płazy, w tym: 1193 kumak górski, 2001 traszka karpacka;</p> <p>6. Gady;</p> <p>7. Wszystkie gatunki owadożernych</p>	1. Edukacja ekologiczna lokalnej społeczności w celu ograniczenia spalania w gospodarstwach domowych odpadów zanieczyszczających powietrze (guma, plastiki itp.); rekomendowanie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych, ocieplanie budynków

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
7	Chwywanie, trucie, kłusownictwo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże ssaki drapieżne: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź; 2. Wszystkie gatunki ptaków szponiastych, w tym A091 orzeł przedni; 3. Inne gatunki ptaków podlegających ochronie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z właściwymi organami administracji publicznej (Policja, Lasy Państwowe), z kołami łowieckimi, samorządami w celu eliminacji lub ograniczania tego rodzaju zagrożeń; prowadzenie działalności edukacyjnej kierowanej do społeczności lokalnej z otoczenia Parku na temat wartości przyrodniczych GPN i potrzeby ich ochrony; 2. Współpraca z RDOŚ w Krakowie w zakresie promocji dobrych praktyk w zabezpieczaniu zwierząt gospodarskich i pasiek przed atakami dużych ssaków drapieżnych, pomoc w szacowaniu szkód w bezpośrednim sąsiedztwie Parku.
8	Uprawianie sportów motorowych w otulinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże ssaki drapieżne: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź; 2. Ptaki, w tym: A108 głuszec 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działalności edukacyjnej kierowanej do społeczności lokalnej z otoczenia Parku na temat wartości przyrodniczych GPN i potrzeby ich ochrony
9	Niewłaściwy przebieg granic obwodów łowieckich sąsiadujących z Parkiem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wszystkie gatunki fauny, w szczególności: duże drapieżniki - 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź; jeleniowate, A108 głuszec 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dążenie do utworzenia strefy ochronnej zwierząt łownych na terenie obwodu łowieckiego nr 227, w rejonie kopuły szczytowej Turbacza, w tym w otoczeniu obszaru nowo wykupionych na rzecz GPN działek; 2. Dążenie do korekty granicy pomiędzy obwodami łowieckimi nr 206 i 182 w części dotyczącej mezoregionu Gorców

4. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
-----	--------------------------	-----------------------	--

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1	Zmniejszenie wymiany materiału genetycznego	1. Wszystkie gatunki fauny, w szczególności, duże drapieżniki: 1352 wilk, 1361 ryś, 1354 niedźwiedź; jeleniowate, A108 głuszec	1. Dążenie do utrzymania drożności ciągów dyspersyjnych; 2. Współpraca z LP i RDOŚ w Krakowie w kierunku promowania metod ochrony głuszca w lasach innej własności poza obszarem GPN, służąca utrzymaniu odpowiednich siedlisk i korytarzy migracyjnych dla kuraków leśnych
2	Zalesienia gruntów wokół Parku obcymi gatunkami drzew	1. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 91E0, 9410	1. Uwzględnianie przy opiniowaniu PUL, uPUL i planów zalesień dla gruntów sąsiadujących z Parkiem potrzeby zachowania naturalności lasów gorczańskich
3	Choroby pasożytnicze	1. Kuraki leśne: A108 głuszec	1. Przy opiniowaniu rocznych planów hodowlanych dla łowieckich kół sąsiadujących z Parkiem dążenie do zaniechania introdukcji bażanta w rejonie Gorców; 2. Dążenie do ograniczenia hodowli drobiu przy schroniskach na Turbaczu i Starych Wierchach
4	Zanikanie lokalnej tradycji	1. Zasoby kultury niematerialnej	1. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymywania i upowszechniania kultury niematerialnej; 2. Współdziałanie z lokalnymi samorządami w organizacji działań promujących miejscowe tradycje
5	Pożary w sąsiedztwie Parku	1. Ekosystemy leśne, w tym: 9110, 9130, 91E0, 9410; 2. Ekosystemy nieleśne, w tym siedliska: 6230, 6510, 6520, 7230; 3. Fauna zasiedlająca wymienione ekosystemy.	1. Współpraca z Komendą Powiatową Straży Pożarnej w Limanowej i Nowym Targu w zakresie profilaktyki przeciwpożarowej oraz działań edukacyjnych wśród mieszkańców otuliny Parku
6	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych	1. Ekosystemy wodne; 2. Płazy, w tym 1193 kumak górski, 2001 traszka karpacka;	1. Kontrola jakości ścieków na rozsączach z oczyszczalni ścieków mających wpływ na

Lp.	Identyfikacja zagrożenia	Zagrożony zasób Parku	Sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
		3. Gady – zaskroniec zwyczajny; 4. Rzęsorki <i>Neomys spp.</i> 5. 1355 wydra; 6. Bóbr; 7. Ptaki górskich rzek i potoków, w tym: A261 pliszka górską, A264 pluszcz; 8. Bezkręgowce wodne	jakość wód GPN; 2. Przeciwdziałanie stosowaniu środków chemicznych przy naśnieżaniu tras narciarskich położonych wewnątrz Parku
7	Kwaśne deszcze oraz dostarczanie azotu z opadami atmosferycznymi	1. Ekosystemy torfowiskowe, w tym: młaka <i>Valeriano-Caricetum flavae</i> – siedlisko 7230 i związane z nim gatunki roślin	Brak

Rozdział 5

WARUNKI UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY PRZEDMIOTÓW OCHRONY W CZĘŚCIACH OBSZARÓW NATURA 2000 OSTOJA GORCZAŃSKA PLH120018 I GORCE PLB120001, POKRYWAJĄCYCH SIĘ Z GRANICAMI PARKU, ZACHOWANIA INTEGRALNOŚCI TYCH OBSZARÓW ORAZ SPÓJNOŚCI SIECI NATURA 2000

1. Warunki utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w częściach obszarów Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 i Gorce PLB120001, pokrywających się z granicami Parku:
  - 1) dla siedlisk przyrodniczych:
    - a. 6230 górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie) – koszenie z usuwaniem biomasy lub wypas bez koszarowania, odkrzewianie,
    - b. 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) – zachowanie odpowiednich stosunków wodnych a w przypadku zagrożenia istnienia siedliska w szerszej skali występowania, poprawa stosunków wodnych, usuwanie inwazyjnych gatunków roślin,
    - c. 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) – koszenie z usuwaniem biomasy lub wypas bez koszarowania, odkrzewianie,
    - d. 6520 górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion*) – koszenie z usuwaniem biomasy lub wypas, odkrzewianie,
    - e. 7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) – utrzymanie takich warunków hydrologicznych, które nie powodują degradacji siedliska,
    - f. 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) – utrzymanie takich warunków hydrologicznych, które nie powodują degradacji siedliska,
    - g. 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk – koszenie z usuwaniem biomasy, odkrzewianie, utrzymanie takich warunków hydrologicznych, które nie powodują degradacji siedliska,
    - h. 8220 ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii* – zapewnienie naturalnego przebiegu procesów przyrodniczych, zapobieganie przypadkom nielegalnego wstępu i wspinaczki,
    - i. 8310 jaskinie nieudostępnione do zwiedzania – zapewnienie naturalnego przebiegu procesów przyrodniczych, zapobieganie przypadkom nielegalnego wstępu i aktom wandalizmu,
    - j. 9110 kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*) – zabezpieczenie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, wspomaganie procesów renaturalizacyjnych,
    - k. 9130 żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) – zabezpieczenie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, wspomaganie procesów renaturalizacyjnych,
    - l. 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe – zabezpieczenie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, utrzymanie odpowiednich warunków wodnych, zachowanie rodzimego składu gatunkowego oraz eliminacja gatunków obcych, wspomaganie procesów renaturalizacyjnych,
    - m. 9410 górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*, część – zbiorowiska górskie) – zabezpieczenie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, wspomaganie procesów renaturalizacyjnych;
  - 2) dla gatunków roślin:
    - a. 1386 bezlist okrywowy (*Buxbaumia viridis*) – utrzymanie areалу ochrony ścisłej, odstąpienie od pozyskiwania posuszu czynnego prowadzonego w ramach działań ochronnych w ekosystemach leśnych w strefie 50 m od stanowiska gatunku;
  - 3) dla gatunków bezkręgowców:

- a. 4014 biegacz urozmaicony (*Carabus variolosus*) – zachowanie siedlisk gatunku poprzez zapewnienie naturalnego przebiegu procesów przyrodniczych;
- 4) dla gatunków płazów:
- a. 1193 kumak górski (*Bombina variegata*),
  - b. 2001 traszka karpacka (*Lissotriton montandoni*),
  - utrzymanie we właściwym stanie i odtwarzanie miejsc rozrodu oraz zimowania gatunków: zwiększenie liczby zbiorników rozrodczych dla płazów, zachowanie heterogenicznej struktury roślinności, poprzez utrzymywanie polan, przy jednoczesnym zachowaniu fragmentów nieskoszonych, ekotonów i sztucznie tworzonych mikrosiedlisk, zwiększenie powierzchni niektórych siedlisk otwartych;
- 5) dla gatunków ssaków:
- a. 1352 wilk (*Canis lupus*),
  - b. 1361 ryś (*Lynx lynx*),
  - c. 1354 niedźwiedź (*Ursus arctos*),
  - zachowanie cech siedliska sprzyjających obecności dużych drapieżników i ograniczenie zagrożeń, zwłaszcza dla migracji między GPN i sąsiadującymi z nim obszarami zasiedlonymi przez duże drapieżniki; zachowanie liczebności ssaków kopytnych, na poziomie pozwalającym na zabezpieczenie bazy żerowej drapieżników, przy jednoczesnym utrzymaniu właściwego stanu odnowień naturalnych i sztucznych;
  - d. 1355 wydra (*Lutra lutra*) – zachowanie naturalności cieków wodnych, zapobieganie bezpośredniemu ograniczeniu liczebności gatunku wynikającemu z aktów kłusownictwa;
- 6) dla gatunków ptaków:
- a. A104 jarząbek (*Tetrastes bonasia*),
  - b. A108 głuszec (*Tetrao urogallus*),
  - zachowanie i poprawa stanu siedlisk leśnych, jako miejsc bytowania kuraków leśnych, tworzenie stref ochrony wokół stwierdzonych tokowisk (brak ingerencji w obrębie tokowiska), ograniczenie niepokojenia ptaków poprzez prowadzenie ewentualnych, koniecznych prac konserwacyjnych na drogach i szlakach w odpowiednich terminach, poza głównym okresem tokowania, rozrodu oraz zimowania ptaków, a także uwzględnianie potrzeb gatunków podczas udostępniania Parku dla celów turystycznych, edukacyjnych, naukowych i inne, np.: starania o powiększenie obszaru Natura 2000 Gorce PLB 12001 o teren występowania głuszca poza granicą GPN, tj. w rejonie szczytu Turbacza oraz źródłiskowych części potoku Lepietnica i Obidowiec, badania i monitoring stanu populacji;
  - c. A217 sóweczka (*Glaucidium passerinum*),
  - d. A220 puszczyk uralski (*Strix uralensis*),
  - e. A223 włośchatka (*Aegolius funereus*),
  - f. A215 puchacz (*Bubo bubo*),
  - utrzymanie właściwego stanu siedlisk leśnych, jako miejsc stałego bytowania sów (pozostawianie drzew dziuplastych, złomów (kominów), wykrotów), utrzymanie właściwego stanu siedlisk nieleśnych, jako potencjalnych miejsc żerowania sów, ustalenie wymaganych prawem stref ochronnych dla gniazd, ograniczenie niepokojenia ptaków poprzez prowadzenie ewentualnych, koniecznych prac konserwacyjnych na drogach i szlakach w odpowiednich terminach, poza głównym sezonem lęgowym ptaków oraz uwzględnianie potrzeb gatunków podczas udostępniania Parku dla celów turystycznych, edukacyjnych, naukowych i innych, badania i monitoring stanu populacji;
  - g. A234 dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*),
  - h. A236 dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*),
  - i. A239 dzięcioł białogrzbiety (*Dendrocopos leucotos*),
  - j. A241 dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tridactylus*),
  - k. A320 muchołówka mała (*Ficedula parva*),
  - utrzymanie właściwego stanu siedlisk leśnych, jako miejsc stałego bytowania dzięciołów i muchołówki (pozostawianie martwych i dziuplastych drzew liściastych i iglastych, jako

miejsc gnieźdzenia się i żerowania dziuplaków, pozostawianie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew), utrzymanie właściwego stanu siedlisk nieleśnych, jako potencjalnych miejsc żerowania, głównie dzięcioła zielonosiwego, ograniczenie niepokojenia ptaków poprzez prowadzenie ewentualnych, koniecznych prac konserwacyjnych na drogach i szlakach w odpowiednich terminach poza głównym sezonem lęgowym ptaków oraz uwzględnianie potrzeb gatunków podczas udostępniania Parku dla celów turystycznych, edukacyjnych, naukowych i innych, badania i monitoring stanu populacji;

- l. A259 siwerniak (*Anthus spinoletta*),
  - m. A282 drozd obrożny (*Turdus torquatus*),
    - utrzymanie właściwego stanu siedlisk nieleśnych, jako głównych miejsc bytowania gatunków, ograniczenie niepokojenia ptaków poprzez uwzględnianie potrzeb gatunków podczas wykonywania zabiegów ochrony czynnej na polanach oraz udostępniania Parku dla celów turystycznych, edukacyjnych, naukowych i innych, badania i monitoring stanu populacji;
  - n. A091 orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*) – utrzymanie właściwego stanu siedlisk leśnych, jako miejsc bytowania orła przedniego (pozostawianie i utrzymywanie możliwie największej powierzchni starodrzewi), tworzenie stref ochrony wokół stwierdzonych gniazd orła przedniego, utrzymanie właściwego stanu siedlisk nieleśnych, jako głównych miejsc żerowania orła przedniego, ograniczenie niepokojenia ptaków poprzez prowadzenie ewentualnych, koniecznych prac konserwacyjnych na drogach i szlakach w odpowiednich terminach poza głównym sezonem lęgowym ptaków oraz uwzględnianie potrzeb gatunku podczas udostępniania Parku dla celów turystycznych, edukacyjnych, naukowych i innych, polepszanie stanu wiedzy wśród społeczeństwa na temat roli ptaków szponiastych w środowisku oraz o ich biologii i potrzebach ochrony;
  - o. A261 pliszka górską (*Motacilla cinerea*),
  - p. A264 pluszcz (*Cinclus cinclus*),
    - utrzymanie właściwego stanu potoków, jako miejsc bytowania pliszki górskiej i pluszcza, ograniczenie niepokojenia ptaków poprzez uwzględnianie potrzeb gatunków podczas prowadzenia prac konserwacyjnych na drogach i szlakach, w obrębie koryt cieków oraz udostępniania Parku dla celów turystycznych, edukacyjnych, naukowych i innych, badania i monitoring stanu populacji.
2. Warunki zachowania integralności obszarów Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 i Gorce 120001 oraz spójności sieci obszarów Natura 2000:
- 1) utrzymanie we właściwym stanie ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków ważnych dla zapewnienia integralności obszarów Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 i Gorce PLB120001 oraz spójności sieci obszarów Natura 2000;
  - 2) uwzględnienie uwarunkowań przestrzennych i warunków zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w dokumentach planistycznych gmin i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania województwa małopolskiego;
  - 3) spopularyzowanie wiedzy o siedliskach przyrodniczych oraz gatunkach będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 PLH120018 i PLB120001;
  - 4) podjęcie działań na rzecz odtworzenia i utrzymania korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację gatunków w obrębie obszarów Natura 2000 oraz ich łączność z innymi obszarami chronionymi.

Rozdział 6

WSKAŹNIKI WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW ROŚLIN, ZWIERZĄT I ICH SIEDLISK, BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY W CZĘŚCIACH OBSZARÓW NATURA 2000 OSTOJA GORCZAŃSKA PLH120018 I GORCE PLB120001, POKRYWAJĄCYCH SIĘ Z GRANICAMI PARKU

1. Wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Nazwa siedliska Natura 2000	Kod siedliska	Wskaźnik właściwego stanu ochrony siedliska
1	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	6230	<ul style="list-style-type: none"> - Gatunki charakterystyczne: występuje co najmniej 6 (4) gatunków charakterystycznych i wyróżniających, w obrębie co najmniej 50% płatów siedliska; - Gatunki dominujące: udział pokrycia <i>Nardus stricta</i> >50%, w obrębie co najmniej 50% płatów siedliska; - Bogactwo gatunkowe: > 20 gatunków/25 m², w obrębie co najmniej 25% płatów siedliska; - Obce gatunki inwazyjne: brak; - Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych: łączne pokrycie gatunków ekspansywnych (głównie <i>Vaccinium myrtillus</i>) do 20%, w co najmniej 50% płatów siedliska; - Ekspansja krzewów i podrostu drzew: pokrycie warstwy krzewów do 25% na nie więcej niż 50% płatów siedliska; - Eutrofizacja: brak oznak, ewentualną przyczyną wzrostu żyzności siedliska jest wyłącznie naturalna sukcesja, a pokrycie gatunków nitrofilnych jest nieznaczne; - Struktura przestrzenna płatów siedliska: płaty siedliska zwarte i rozległe; jeżeli drobnopowierzchniowe i izolowane, to zachowujące stabilną wielkość, w co najmniej 50% płatów
2	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430	<ul style="list-style-type: none"> - Gatunki charakterystyczne: 4 (2) gatunki charakterystyczne, w obrębie co najmniej 50% płatów siedliska; - Gatunki ekspansywne roślin zielnych: nie występują lub występują na powierzchni < 10%, w obrębie nie więcej niż 50% płatów siedliska; - Bogactwo gatunkowe: powyżej 20 gatunków, w obrębie co najmniej 50% płatów siedliska; - Obce gatunki inwazyjne: brak; - Naturalność koryta rzeczno: brak regulacji; - Naturalny kompleks siedlisk: w otoczeniu płatów siedliska znajdują się zbiorowiska naturalne
3	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	<ul style="list-style-type: none"> - Struktura przestrzenna płatów siedliska: płaty siedliska zwarte i rozległe; dopuszczalna nieznaczna fragmentacja; - Gatunki charakterystyczne: co najmniej 4 gatunki charakterystyczne we wszystkich płatach siedliska; - Gatunki dominujące: brak gatunków panujących lub dominujących, udział we wszystkich płatach mają gatunki charakterystyczne dla siedliska; - Obce gatunki inwazyjne: brak lub pojedyncze osobniki

			<p>gatunków o niskim stopniu inwazyjności, tj. nie zagrażające różnorodności biologicznej, obecne w nie więcej niż 20% płatów siedliska;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gatunki ekspansywne roślin zielnych: brak gatunków silnie ekspansywnych lub łączne pokrycie gatunków ekspansywnych roślin zielnych < 20%, w co najmniej 50% płatów siedliska; - Ekspansja krzewów i podrostu drzew: pokrycie poszczególnych płatów przez drzewa i krzewy < 5%; - Udział dobrze zachowanych płatów siedliska: płaty dobrze zachowane stanowią nie mniej niż 80% ogólnej liczby płatów; - Wołók (martwa materia organiczna): warstwa wołoku < 2 cm na co najmniej 50% płatów siedliska
4	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	6520	<ul style="list-style-type: none"> - Struktura przestrzenna płatów siedliska: stopień fragmentacji siedliska jest mały lub średni, płaty o małej powierzchni (< 10 arów) stanowią nie więcej niż 50% ogólnej liczby płatów siedliska; - Gatunki charakterystyczne: gatunki charakterystyczne dla związku <i>Arrhenatherion</i> (z wyłączeniem gatunków charakterystycznych dla niżowego <i>Arrhenatheretum elatioris</i>) występują w liczbie > 5, w co najmniej 50% płatów; - Gatunki dominujące: w co najmniej 50% płatów siedliska współpanują gatunki typowo łąkowe oraz wśród dominantów brak gatunków ekspansywnych lub ekologicznie obcych dla siedliska; - Obecne gatunki inwazyjne: brak lub pojedyncze osobniki gatunków o niskim stopniu inwazyjności obecne w nie więcej niż 20% płatów; - Gatunki ekspansywne roślin zielnych: brak gatunków silnie ekspansywnych lub łączne pokrycie gatunków ekspansywnych roślin zielnych < 20%, w co najmniej 50% płatów siedliska; - Ekspansja krzewów i podrostu drzew: pokrycie przez drzewa i krzewy < 5%, na co najmniej 50% płatów; - Zachowanie strefy ekotonowej: brak ekotonu lub brak w ekotonie gatunków ekspansywnych, w przypadku co najmniej 50% płatów siedliska; - Wołók (martwa materia organiczna): warstwa wołoku < 2 cm na co najmniej 50% płatów siedliska
5	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	<ul style="list-style-type: none"> - Gatunki charakterystyczne: występują co najmniej dwa gatunki torfowców <i>Sphagnum sp.</i> oraz co najmniej dwa gatunki roślin naczyniowych charakterystycznych dla klasy <i>Oxycocco-Sphagnetea</i> ; - Pokrycie i struktura gatunkowa torfowców: torfowce pokrywają ponad 50% powierzchni płatu; - Obecne gatunki inwazyjne: brak; - Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych: brak; - Odpowiednie uwodnienie: poziom wody na równi z powierzchnią torfowiska przez większą część roku; w okresie suszy zawsze silnie uwilgotniona warstwa powierzchniowa; - Struktura powierzchni torfowiska (obecność dolinek

			<p>i kęp): obecny mszar dywanowy z nieznacznie wyniesionymi (kilka cm) płatami <i>Sphagnum magellanicum</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pozyskanie torfu: brak; - Melioracje odwadniające: brak; - Obecność krzewów i drzew: brak
6	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	7140	<ul style="list-style-type: none"> - Gatunki charakterystyczne: występuje 6 (4) gatunków charakterystycznych dla siedliska lub mniej, lecz wówczas pokrycie gatunkami charakterystycznymi na poziomie 50% ; - Gatunki dominujące: gatunki charakterystyczne łącznie pokrywają ok. 50% powierzchni w każdym z płatów siedliska; - Pokrycie i struktura gatunkowa mchów: w obrębie każdego z płatów mchy pokrywają ponad 50% powierzchni, z czego co najmniej połowa przypada na torfowce; - Obce gatunki inwazyjne: brak; - Gatunki ekspansywne roślin zielnych: brak; - Obecność krzewów i podrostu drzew: brak lub pojedyncze; - Stopień uwodnienia: w każdym z płatów siedliska poziom wody równo lub do 10 cm poniżej powierzchni torfowiska; - Pozyskanie torfu: brak - Melioracje odwadniające: brak lub prowadzone w przeszłości, ale obecnie nie oddziałują wcale lub w niewielkim stopniu
7	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	<ul style="list-style-type: none"> - Gatunki charakterystyczne: występują co najmniej 3 gatunki charakterystyczne roślin zielnych i co najmniej 2 gatunki charakterystyczne mchów brunatnych w obrębie co najmniej 50% płatów siedliska; - Gatunki dominujące: gatunki charakterystyczne łącznie pokrywają ok. 50% powierzchni w co najmniej 25% płatów siedliska; - Pokrycie i struktura gatunkowa mchów: łącznie, średnie pokrycie gatunków charakterystycznych mszaków co najmniej 25% na minimum 50% płatów siedliska; - Obce gatunki inwazyjne: brak lub pojedyncze osobniki bez oznak ekspansji; - Gatunki ekspansywne roślin zielnych: łącznie pokrycie do 20% jednak nie więcej niż w 50% płatów siedliska; - Obecność krzewów i podrostów drzew: do 5% pokrycia, jednak nie więcej niż w 50% płatów siedliska; - Stopień uwodnienia: równo z powierzchnią torfowiska przez większą część roku, w okresie suszy zawsze silnie uwilgotniona warstwa powierzchniowa; amplituda wahań poziomu wody notowanych w piezometrach nie większa niż 15 cm w ciągu roku; poziom wody maksymalnie 10 cm poniżej powierzchni gruntu, w obrębie co najmniej 30% płatów; - Pozyskanie torfu: brak - Melioracje odwadniające: brak lub prowadzone w przeszłości, obecnie nie oddziałują wcale lub w

			niewielkim stopniu w obrębie wszystkich płyt siedliska
8	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami <i>Androsacion vandellii</i>	8220	<ul style="list-style-type: none"> - Gatunki charakterystyczne: gatunki charakterystyczne występują z pokryciem min. 5%, w co najmniej 50% płyt siedliska; - Gatunki dominujące: w przypadku co najmniej 50% płyt gatunkami dominującymi (tj. osiągającymi powyżej 25% pokrycia) są rośliny charakterystyczne dla siedliska, ewentualnie inne gatunki stale towarzyszące siedliskom naskalnym; - Obce gatunki inwazyjne: brak; - Pokrycie przez gatunki traw: pokrycie przez gatunki traw nie przekracza 25% w obrębie co najmniej 50% płyt siedliska; - Martwa materia organiczna: udział martwej materii organicznej nie przekracza 10% w co najmniej 50% płyt siedliska; - Ekspansja krzewów i podrostu drzew: udział siewek drzew i cieniulubnych krzewów nie przekracza 20% w co najmniej 50% płyt siedliska; - Występowanie jeżyn, malin i bzu koralowego: nitrofilne gatunki krzewów pokrywają nie więcej niż 5%, w obrębie co najmniej 50% płyt siedliska; - Ocienienie muraw: zacienienie skał nie mniejsze niż 50% w co najmniej 50% płyt siedliska; - Ślady wspinaczki lub wydeptywania: brak lub w nielicznych płytach pojedyncze, wskazujące na sporadyczne wydeptywanie; - Ślady ognisk w pobliżu ścian skalnych: brak; - Inne przypadki dewastacji siedliska: brak lub co najwyżej sporadyczne ślady dewastacji siedliska w postaci np. zaśmiecania, wrywania bloków ze ścian skalnych, zarzucanie gałęzi na płyty siedliska
9	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	8310	Brak istotnych zmian w odniesieniu do stanu referencyjnego
10	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110	<ul style="list-style-type: none"> - Charakterystyczna kombinacja florystyczna fitocenoz: typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i zróżnicowania fitosocjologicznego); - Skład drzewostanu: drzewostan jedno- lub wielogatunkowy z dominującym udziałem buka (zwykle więcej niż 50%), bez gatunków obcych ekologicznie i/lub geograficznie; - Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie: brak; - Ekspansywne gatunki rodzime w runie: brak gatunków ekspansywnych lub pojedyncze okazy gatunków nitrofilnych w runie; - Struktura pionowa i przestrzenna roślinności: zróżnicowana, drzewostan różnowiekowy o zróżnicowanym przestrzennie zwarcie, zawsze z grupami i kępami starych drzew; - Wiek drzewostanu (udział starodrzewu): > 10% udział objętościowy drzew starszych niż 100 lat; - Naturalne odnowienie drzewostanu: obecne,

			<p>wypełniające dogodne do odnowienia miejsca, w szczególności naturalne luki i prześwietlenia, o składzie jak drzewostan;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gatunki obce w drzewostanie: < 5% udziału powierzchniowego tj. najwyżej miejscami lub pojedynczo i nie odnawiające się; - Martwe drewno (łącznie zasoby): > 20 m³/ha; - Martwe drewno wielkowymiarowe: > 5 szt./ha; - Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne): > 20 szt./ha; - Inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna: brak; - Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny stosować tylko, gdy są odpowiednie dane): stan siedliska wszystkich lokalnie ważnych gatunków właściwy (FV)
11	<p>Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)</p>	9130	<ul style="list-style-type: none"> - Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa: typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i lokalnej), w szczególności: we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym zachowane są naturalne stosunki ilościowe, runo zdominowane przez gatunki leśne (nie porębowe ani łąkowe); - Skład drzewostanu: drzewostan zdominowany (>50%) przez gatunki buczynowe a obce ekologicznie buczynom stanowią <15% drzewostanu (co najwyżej 1 w opisie taksacyjnym wg metodyki urządzania lasu); - Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie: brak; - Ekspansywne gatunki rodzime w runie: brak gatunków ekspansywnych lub pojedyncze okazy gatunków nitrofilnych w runie; - Struktura pionowa i przestrzenna fitocenozy: zróżnicowana, drzewostan różnowiekowy o zróżnicowanym przestrzennie zwarcie, zawsze z grupami i kępami starych drzew; - Wiek drzewostanu (udział starodrzewu): > 10% udział drzew starszych niż 100 lat (1 lub więcej w opisie wg metodyki urządzania lasu); - Naturalne odnowienie drzewostanu: obecne, wypełniające dogodne do odnowienia miejsca, w szczególności naturalne luki i prześwietlenia, o składzie odpowiadającym składowi drzewostanu; - Gatunki obce w drzewostanie: < 5%, tj. najwyżej miejscami lub pojedynczo i nie odnawiające się; - Martwe drewno (łącznie zasoby): > 20 m³/ha; - Martwe drewno grubowymiarowe: > 5 szt./ha; - Mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne): > 20 szt./ha; - Inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna: brak; - Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny stosować tylko, gdy są odpowiednie dane):

			brak
12	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	91E0	<ul style="list-style-type: none"> - Gatunki charakterystyczne: kombinacja florystyczna typowa dla łągu; - Gatunki dominujące: we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym stosunki ilościowe są naturalne; - Gatunki obce geograficznie w drzewostanie: brak lub < 1% i nie odnawiające się; - Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie: brak lub obecny najwyżej 1 gatunek, nieliczny, sporadyczny; - Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie: nie bardzo silnie ekspansywne; - Martwe drewno (łączne zasoby): zasoby martwego drewna odpowiadają jakościowo strukturze drzewostanu, a ilościowo przekraczają 5% zasobności drzewostanu; - Martwe drewno wielkowymiarowe (leżące lub stojące > 3 m długości i > 50 cm średnicy): zasoby martwego drewna odpowiadają jakościowo strukturze drzewostanu – może być brak; - Wiek drzewostanów: zróżnicowany, miejscami może być jednowiekowy; - Pionowa struktura roślinności: naturalna, zróżnicowana, miejscami może być jednowarstwowa; - Naturalne odnowienie drzewostanu: tak, obfite albo umiarkowane; - Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna: brak <p>Inne zniekształcenia: brak</p>
13	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> , część – zbiorowiska górskie)	9410	<ul style="list-style-type: none"> - Typowe gatunki roślin: wśród gatunków o ilościowości 2 i więcej występują tylko gatunki typowe dla tego siedliska przyrodniczego; - Ekspansywne gatunki obce w podszycie i runie: brak - Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie: co najwyżej pojedynczo, lecz nie bardzo ekspansywne; - Gatunki obce w drzewostanie: brak - Inne zniekształcenia (rozjeżdżanie, wydeptanie, zaśmiecenie): brak albo pojedyncze, lecz mało znaczące; - Martwe drewno (łączne zasoby): > 20 m³/ha; - Martwe drewno leżące lub stojące > 3m dł. i > 50 cm grubości: >5 szt./ha; - Naturalne odnowienie drzewostanu: tak, obfite, reagujące na luki i prześwietlenia; - Obecność kornika – posusz czynny: brak albo pojedyncze drzewa w transekcji i jego okolicy.

W przypadku siedlisk przyrodniczych leśnych cel działań ochronnych będzie osiągnięty, jeżeli wskaźniki zostaną stwierdzone na co najmniej 80% powierzchni danego siedliska przyrodniczego.

2. Wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i roślin będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod gatunku	Wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunku
1.	Bezkręgowce		
1.1.	Biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>)	4014	Utrzymanie liczby stanowisk na obecnym poziomie oraz średniej liczebności na wybranych 4 stanowiskach na obecnym poziomie przy kolejnych monitoringach
2.	Płazy		
2.1.	Kumak górski (<i>Bombina variegata</i>)	1193	Utrzymanie naturalnego zasięgu gatunku w obszarze przez zapewnienie bazy zbiorników rozrodczych w liczbie ok. 10-15
2.2.	Traszka karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>)	2001	Utrzymanie dotychczasowych stanowisk rozrodczych gatunku w obszarze na poziomie ok 10-15 zbiorników
3.	Ssaki		
3.1.	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	Liczebność – min. 5 osobników zimą
3.2.	Ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361	Liczebność – min. 3 dorosłe, terytorialne osobniki zimą Liczba samic z młodymi – min. 1
3.3.	Niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>)	1354	Liczebność – min. 1 osobnik (dopuszczone występowanie nieregularne)
3.4.	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	Utrzymanie liczebności osobników gatunku przynajmniej na dotychczasowym poziomie (min. 5 os.) oraz w obrębie obecnie zajmowanych cieków
4.	Rośliny		
4.1.	Bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>)	1386	Na 60% stanowisk gatunku zostaną osiągnięte wskaźniki: Liczba sporofitów: > 5 osobników Areał populacji: Powyżej 0,1m ² Liczba zasiedlonych pni: > 5 sztuk Powierzchnia potencjalnego siedliska: > 500 m ² Powierzchnia zajmowanego siedliska: > 0,5 Fragmentacja siedliska: brak lub niewielka Ocienienie: > 80% Wilgotność powietrza: wysoka Zwarcie drzew i krzewów: > 50% Zwarcie runi lub runa: < 30%, luźna Zwarcie i charakterystyka warstwy mszystej: < 90%, jednowarstwowa, luźna, do 0,5cm wysokości Konkurencyjne gatunki mszaków: brak Gatunki ekspansywne: brak Gatunki obce, inwazyjne: brak

3. Wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Gorce PLB120001 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod gatunku	Wskaźniki właściwego stanu ochrony gatunku
1	Jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>)	A104	Min. stan populacji FV = 192 pary
2	Głuszczyk (<i>Tetrao urogallus</i>)	A108	Min. stan populacji FV = 15 samców
3	Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217	Min. stan populacji FV = 12 par
4	Puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>)	A220	Min. stan populacji FV = 12 par

5	Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223	Min. stan populacji FV = 20 par
6	Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	A234	Min. stan populacji FV = 15 par
7	Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236	Min. stan populacji FV = 16 par
8	Dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	A239	Min. stan populacji FV = 29 par
9	Dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	A241	Min. stan populacji FV = 19 par
10	Siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>)	A259	Min. stan populacji FV = 67 par
11	Muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320	Min. stan populacji FV = 285 par
12	Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	A215	Min. stan populacji FV = 6 par
13	Orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>)	A091	Min. stan populacji FV = 1 para
14	Pliszka górską (<i>Motacilla cinerea</i>)	A261	Min. stan populacji FV = 101 par
15	Pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>)	A264	Min. stan populacji FV = 21 par
16	Drozd obrożny (<i>Turdus torquatus</i>)	A282	Min. stan populacji FV = 190 par

Rozdział 7

DZIAŁANIA OCHRONNE NA OBSZARACH OCHRONY ŚCISŁEJ, CZYNNEJ I KRAJOBRAZOWEJ, Z PODANIEM RODZAJU, ZAKRESU I LOKALIZACJI TYCH DZIAŁAŃ NA OBSZARZE PARKU ORAZ DZIAŁANIA OCHRONNE DLA UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY PRZEDMIOTÓW OCHRONY W CZĘŚCIACH OBSZARÓW NATURA 2000: OSTOJA GORCZAŃSKA PLH120018 I GORCE PLB120001 POKRYWAJĄCYCH SIĘ Z GRANICAMI PARKU, ZE WSKAZANIEM PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA ICH REALIZACJĘ

1. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej
  - 1.1. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej polegają na ograniczeniu wszelkich ingerencji w przebieg naturalnych procesów przyrodniczych i obejmują:
    - 1) badanie i monitoring ekosystemów oraz stanu ich składników biotycznych i abiotycznych;
    - 2) ocenę stanu i zagrożeń zasobów, tworów i składników przyrody;
    - 3) minimalizowanie skutków zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
    - 4) przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych;
    - 5) uzupełnianie stanu wiedzy na temat zasobów Parku.
  - Ponadto dopuszcza się następujące działania:
    - 1) utrzymanie dróg, szlaków i ścieżek dla zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego oraz osób przebywających na terenie udostępnionym do poruszania się w Parku;
    - 2) remonty dróg, szlaków i ścieżek oraz infrastruktury turystycznej, edukacyjnej związanej z udostępnianiem terenu;
    - 3) monitoring ruchu turystycznego;
    - 4) bieżące utrzymanie obiektów kulturowych;
    - 5) konserwacja i odtwarzanie oznakowania podziału powierzchniowego Parku oraz znaków granic własności;
    - 6) prowadzenie patroli dla ochrony przed nieuprawnioną penetracją terenu i szkodnictwem;
    - 7) zabezpieczanie przed ruchem turystycznym obiektów o szczególnym znaczeniu;
    - 8) usuwanie odpadów, śmieci.
  - 1.2. Działania ochronne na obszarach ochrony czynnej polegają na stosowaniu odpowiednich zabiegów ochronnych, zgodnie z przyjętymi założeniami i wyznaczonymi celami. Dotyczą umożliwienia lub wspomaganie przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, w tym procesów regeneracji, sukcesji i unaturalniania się ekosystemów oraz utrzymania lub przywracania różnorodności biologicznej. Obejmują siedliska przyrodnicze, gatunki i siedliska gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000. W strefie ochrony czynnej, łącznie z dopuszczonymi w strefie ochrony ścisłej działaniami ochronnymi, mogą być wykonywane zabiegi:
    - 1) dla ochrony ekosystemów leśnych:
      - a. zabiegi sanitarne w drzewostanach z udziałem świerka,
      - b. zabezpieczanie odnowień środkami mechanicznymi i chemicznymi,
      - c. wspomaganie procesów odnowieniowych na powierzchniach wylesionych, przy braku wystarczającej ilości odnowienia naturalnego,
      - d. regulacja nadmiernej liczebności populacji jelenia szlachetnego *Cervus elaphus*,
      - e. eliminacja inwazyjnych gatunków obcych;
    - 2) dla ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych:
      - a. utrzymywanie nieleśnych zbiorowisk roślinnych przez wykaszanie lub wypas dostosowane do zbiorowisk roślinnych i związanych z nimi gatunków roślin, grzybów i zwierząt,
      - b. hamowanie sukcesji w ekosystemach nieleśnych przez usuwanie drzew i krzewów,

- c. eliminacja inwazyjnych gatunków obcych;
- 3) dla ochrony ekosystemów wodnych:
  - a. monitorowanie stanu wód powierzchniowych,
  - b. działania ukierunkowane na retencjonowanie wody i spowolnienie spływu wód powierzchniowych,
  - c. ochrona zbiorników wodnych przed zamulaniem, zanieczyszczeniem,
  - d. utrzymanie istniejących na terenie Parku ujęć wody pitnej i zbiorników retencyjnych z możliwością ich przebudowy i konserwacji,
  - e. eliminacja inwazyjnych gatunków obcych;
- 4) w stosunku do roślin lub grzybów dziko występujących:
  - a. utrzymywanie i odtwarzanie siedlisk roślin i grzybów,
  - b. eliminowanie zagrożeń dla gatunków roślin i grzybów,
  - c. eliminowanie inwazyjnych gatunków obcych;
- 5) w stosunku do zwierząt dziko występujących:
  - a. odtwarzanie i utrzymywanie (przeciwdziałanie procesom naturalnej sukcesji) siedlisk rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt,
  - b. ograniczanie czynników antropogenicznych oddziałujących na zwierzęta,
  - c. ochrona korytarzy ekologicznych umożliwiających migracje zwierząt,
  - d. eliminacja inwazyjnych gatunków obcych;
- 6) w stosunku do przyrody nieożywionej i gleb:
  - a. wykonywanie zabezpieczeń przeciwerozyjnych,
  - b. remonty dróg, szlaków i ścieżek,
- 7) w stosunku do walorów krajobrazowych i wartości kulturowych:
  - a. ochrona walorów krajobrazowych polan poprzez hamowanie naturalnej sukcesji w drodze koszenia, wypasu,
  - b. usuwanie drzew i krzewów przesłaniających widoki,
  - c. zabezpieczanie, remont, rewaloryzacja elementów, rekonstrukcja obiektów, w tym szafasów,
  - d. upamiętnianie i bieżące utrzymanie obiektów kulturowych.

1.3. Działania ochronne na obszarach ochrony krajobrazowej obejmują realizację działań wymienionych w ust. 1.1. i 1.2. we współpracy z zarządcami i właścicielami terenu, w stosunku do ekosystemów leśnych, lądowych ekosystemów nieleśnych, ekosystemów wodnych, roślin, grzybów i zwierząt dziko występujących, przyrody nieożywionej i gleb, walorów krajobrazowych, wartości kulturowych.

2. Rodzaj, zakres i lokalizacja działań ochronnych na obszarze Parku oraz określenie działań ochronnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony w częściach obszarów Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018 i Gorce PLB120001 pokrywających się z granicami Parku, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację

2.1. Rodzaj, zakres i lokalizacja działań ochronnych na terenie Parku

a) działania ochronne wspólne dla obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Sposób wykonania i zakres	Lokalizacja
1	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Utrzymanie dróg, szlaków i ścieżek niezbędnych w realizacji zabiegów ochronnych	Utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym nawierzchni dróg (w tym likwidacja rynien erozyjnych) wraz z towarzyszącą im infrastrukturą (mosty, przepusty rurowe z zabudową, zapory przeciwrumszowe,	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową

		sączki poprzeczne i wzdłużne rowy odwadniające, zabudowy skarp i inne), bieżące czyszczenie dróg oraz ścieżek patrolowych z zarastających je naturalnych odnowień oraz powalonych przez wiatr drzew	
1.2	Znakowanie	Odtwarzanie znaków granicy zewnętrznej i wewnętrznej Parku oraz linii oddziałowych poprzez malowanie linii na korze pni drzew oraz wkopanie i oznakowanie słupków granicznych i oddziałowych	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
1.3	Ochrona przeciwpożarowa przez: 1) patrole ochronne, 2) utrzymanie drożności dróg i ścieżek, 3) utrzymanie łączności, 4) dozоровanie pożarysk	Według potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
1.4	Eliminacja selektywna obcych gatunków inwazyjnych	Mechaniczne usuwanie gatunków roślin obcych geograficznie, zwłaszcza niecierpków <i>Impatiens parviflora</i> , <i>I. glandulifera</i> oraz rdestowca ostrokończystego <i>Reynoutria japonica</i> . Według potrzeb	22b, 24b, 25a, c, 31a, 32a, 36b, 41b, 46c, 47a, 48c, f, 50c, 51a, 52a, 55g, 58a, 59a, 62a, 64a, 73a, 89a, 100c, 104a, 105a, 107a, d, k, 108a, 109a, 121a, 123a, 124a, 150a, 196h, 199a, d, 200b, 204a, 205a, 210b, j, l W miarę potrzeb także w innych lokalizacjach na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową oraz w obszarze ochrony ścisłej tylko wzdłuż dróg, szlaków i ścieżek
1.5	Oczyszczanie z odpadów, śmieci	Zbiór i wywożenie odpadów Według potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
2	Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych		
2.1	Eliminacja selektywna obcych gatunków inwazyjnych	Mechaniczne usuwanie gatunków roślin obcych geograficznie, zwłaszcza niecierpków <i>Impatiens parviflora</i> , <i>I. glandulifera</i> oraz rdestowca ostrokończystego <i>Reynoutria japonica</i> . Według potrzeb	107c, f, h, i, j, l, m, o, 210b, c, d, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, w, x, y, z W miarę potrzeby w innych lokalizacjach w ekosystemach nieleśnych na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową

2.2	Oczyszczanie z odpadów, śmieci	Zbiór i wywożenie odpadów Według potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
3	Ochrona ekosystemów wodnych		
3.1	Utworzenie sieci monitoringowej do analiz bilansowych	Instalacja telemetrycznego posterunku wodowskazowego oraz stacji z pomiarem wysokości opadu, prędkości i kierunku wiatru, ciśnienia, temperatury	Po opracowaniu szczegółowej metodyki i lokalizacji punktów sieci
3.2	Działania ukierunkowane na retencjonowanie wody i spowolnienie spływu wód powierzchniowych	Zabezpieczanie szlaków turystycznych przed działalnością erozyjną wody; ograniczenie spływu powierzchniowego przez zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń (przegrody drewniane, zapory i in.); zabezpieczenie dolin wciosowych (na ciekach epizodycznych i okresowych należy zastosować przegrody drewniane, stopnie i zapory belkowe, opóźniacze odpływu ograniczające spływ wód); zabezpieczenie przed erozją brzegów potoków w miejscach gdzie zagraża istniejącym drogom, szlakom turystycznym i ścieżkom.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową, szczególnie w miejscach o dużym nachyleniu i podmokłych
3.3	Uzupełnienie stanu wiedzy na temat fauny i flory ekosystemów wodnych	Zbadanie środowisk wodnych pod kątem występującej fauny bezkręgowców oraz glonów (w tym inwazyjnej okrzemki <i>Didymosphenia geminata</i>)	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
3.4	Utrzymanie istniejących ujęć źródeł wody związanych z dawną gospodarką na polanach i w ich sąsiedztwie	Konserwacja obudowy ujęć, oczyszczanie źródeł z osadów	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
4	Ochrona przyrody nieożywionej i gleb		
4.1	Zabudowa przeciwoerozyjna użytkowanych dróg i dawnych szlaków zrywkowych	Budowa zapór przeciwrumszowych, wypełnianie rowów erozyjnych martwym drewnem i rumszem skalnym W miarę potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
4.2	Zabezpieczenia przeciwoerozyjne na skarpach i przed przepustami drogowymi	Zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń (przegrody drewniane, zapory i in.) W miarę potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
4.3	Remonty szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych oraz dróg	Utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym dróg	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową

	wewnętrznych	wewnętrznych, szlaków i ścieżek W miarę potrzeb	
4.4	Uzupełnienie stanu wiedzy na temat zasobów przyrody nieożywionej i gleb	Podjęcie serii badań naukowych w celu pogłębienia wiedzy z zakresu geologii, geomorfologii i gleb Parku	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
5.	Ochrona walorów krajobrazowych i wartości kulturowych		
5.1	Upamiętnienie obiektów kulturowych	Upamiętnienie obiektów z użyciem stosownego elementu tzw. małej architektury (m.in. tablicy, słupa lub obelisku)	Ślady obozów partyzanckich, m.in: Czerwony Groń, wąwóz Spalaniec, Ustępne, źródła Forendówek, Wspólna Młaka; pozostałości budynków gospodarstw wzorowych - polany: Wzorowa, Stawieniec, Ustępne, Bieniowe; ślady budynku na polanie Stare Izbiska; miejsce katastrofy samolotu pod polaną Wolnica; miejsca śmierci – na polanach i uroczyskach: Stawieniec, Gorc Troszacki, Przysłoppek, Ustępne, Czerwony Groń
5.2	Zachowanie, bieżące utrzymanie obiektów kulturowych	Porządkowanie otoczenia obiektów (m.in. usuwanie w miarę potrzeb opadłych liści, gałęzi oraz powalonych pni drzew i ich fragmentów z powierzchni obiektów)	Obiekty kulturowe na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
5.3	Ochrona dziedzictwa niematerialnego	Gromadzenie dokumentacji i ikonografii w zbiorach własnych, organizacja wystaw, ekspozycji dotyczących tradycji regionu, prowadzenie działań edukacyjnych służących podtrzymywaniu i upowszechnianiu kultury niematerialnej, utrwalanie pamięci twórców związanych z Gorcami	Obiekty edukacyjne Parku
6.	Działania dotyczące infrastruktury turystycznej i edukacyjnej Parku		
6.1	Remonty i modernizacje szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych oraz obiektów edukacyjnych	Corocznie, według potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
6.2	Utrzymanie i renowacja istniejącej małej architektury turystycznej	Utrzymanie – działanie ciągłe; Renowacja – wg potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
6.3	Renowacja oznakowania szlaków	Według potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą,

	turystycznych i ścieżek edukacyjnych, instalowanie nowych drogowiskazów, tablic i tabliczek informacyjnych		czynną i krajobrazową
6.4	Utrzymanie drożności szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych	Bieżące udrażnianie szlaków turystycznych i ścieżek poprzez: - ścinanie zarastających je naturalnych odnowień; - kształtowanie drzew powalonych i złamanych na szlaki i ścieżki w celu ułatwienia przejścia, w tym w razie potrzeby ich przecinanie i przemieszczanie; - zabezpieczanie przed zagrożeniem od drzew martwych oraz silnie nachylonych stojących przy szlakach i ścieżkach przez ich ścinanie lub usuwanie górnych części tych drzew; biomasę z cięć bezpieczeństwa należy pozostawić w strefie ochrony ścisłej w ekosystemie; dopuszcza się usunięcie biomasy w strefie ochrony czynnej; zaleca się wykonywanie prac poza okresem lęgowym ptaków, tj. w terminie od 1 sierpnia do końca lutego	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
6.5	Działania w zakresie monitoringu ruchu turystycznego	Monitoring ruchu turystycznego (zalecany co 5 lat); zakup sprzętu i oprogramowania; opracowywanie danych z automatycznego monitoringu i wdrażanie wyników, opracowanie studium ruchu turystycznego	Na szlakach turystycznych całego obszaru Parku objętego ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
6.6	Inne działania w zakresie organizacji ruchu turystycznego, wydawnictw, informacji, wolontariatu	Wydawnictwa: przewodniki, broszury, informatory drukowane; opieka i nadzór nad wolontariatem; w obiektach edukacyjnych i informacyjnych Parku: organizacja spotkań, utworzenie oferty pamiątek, przebudowa i obsługa strony www. Według potrzeb i możliwości finansowych	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową, w szczególności obiekty edukacyjne i informacyjne Parku.
7.	Ochrona gatunków roślin i grzybów		
7.1	Eliminacja selektywna gatunków obcych geograficznie	Mechaniczne usuwanie osobników obcych gatunków inwazyjnych przed wydaniem	22b, 24b, 25a, 31a, 32a, 36b, 37h, i, 46c, l, 47a, 48c, f, g, h, 50c, 51c, 64a, 73a, 89a, b,

		nasion.	90d, f, 95f, 100c, 104a, 105a, c, 107a, d, i, k, l, 108a, 109a, 121a, 123a, 124a, 150a, 178k, 196h, 198i, j, 199a, d, 200b, 204a, 205a, 210b, i, j, l, p, r, x W innych lokalizacjach na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową - w miarę potrzeby
8.	Ochrona gatunków zwierząt		
8.1	Ochrona przed nadmierną ingerencją człowieka	Udrażnianie szlaków turystycznych i egzekwowanie przestrzegania zakazu poruszania się poza wyznaczonymi szlakami i wjazdów pojazdami mechanicznymi na teren Parku	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.2	Zachowanie właściwych terminów prowadzenia prac remontowych na drogach i szlakach, z uwagi na ochronę gatunków wrażliwych na stres pochodzenia antropogenicznego	Zaniechanie lub ograniczenie niezbędnych prac na drogach i szlakach (z wyjątkiem prac związanych z zachowaniem bezpieczeństwa) w okresie od 1 marca do 31 lipca; w przypadku stwierdzenia stałego przebywania (powtarzających się obserwacji) dużych drapieżników i ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000, terminy mogą ulec zmianie w oparciu o decyzję dyrektora Parku	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.3	Odtworzenie bazy efemerycznych zbiorników wodnych dla kumaka górskiego	Tworzenie i utrzymywanie małych zbiorników wodnych dla kumaka górskiego w rowach i poboczach dróg oraz w miejscach, gdzie istnieją podmokłe płyty podłoża lub wysięki wody (na polanach lub w nasłonecznionych lukach lasu)	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.4	Kontrola jakości i stanu wód pod kątem zachowania fauny wodnej i związanej z wodami	Okresowe pomiary jakości wód wg potrzeb i interweniowanie w przypadku stwierdzenia zanieczyszczenia cieku	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.5	Utrzymanie i poprawa stanu potoków i siedlisk nadpotokowych dla pliszki górskiej, pluszcza, wydry i bobra	Ograniczenie do niezbędnego minimum prac w otoczeniu koryt potoków; zachowanie łągowych zadrzewień nadpotokowych.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.6	Zabezpieczenie koszy na odpady przed penetracją przez gatunki z rodzaju <i>Neomys</i> i <i>Sorex</i>	Modernizacja lub wymiana koszy na śmieci przy szlakach turystycznych, z zastosowaniem odpowiednich zabezpieczeń	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową

8.7	Ustalanie stref ochronnych dla głuszca	Wyznaczenie i przestrzeganie stref ochronnych dla miejsc tokowania i rozrodu oraz zimowania, zgodnie z obowiązującym prawem tj. cały rok w promieniu do 200 m, a od 1 lutego do 31 sierpnia w promieniu 500 m od miejsca tokowania i rozrodu; w przypadku stwierdzenia zagrożenia tokowiska głuszca przez ruch odbywający się po położonym w pobliżu szlaku turystycznym, wprowadzanie okresowego (15 marzec – 30 kwiecień) zamknięcia szlaku; bezwzględne przestrzeganie w tym okresie zakazu poruszania się turystów po terenie GPN w porze nocnej	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.8	Ustalanie stref ochronnych dla sóweczki i włóchatki	Wyznaczenie strefy ochrony całorocznej obejmującej obszar w promieniu do 50 m wokół zajętego gniazda	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.9	Ustalanie stref ochronnych dla orła przedniego i puchacza	Wyznaczenie strefy ochrony całorocznej obejmującej obszar o promieniu 200 m od zajętego gniazda; wyznaczenie strefy ochrony okresowej obejmującej obszar w promieniu do 500 m od zajętego gniazda w okresie od 1 stycznia do 15 sierpnia (dla orła przedniego) oraz od 1 stycznia do 31 lipca dla puchacza	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.10	Ograniczenie pozyskania owoców borówki czarnej poza polanami	Wzmocnienie kontroli Służb Parku na obszarach leśnych z dużym udziałem borówki czernicy (poza polanami) w okresie jej zbioru	W ekosystemach leśnych, na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą i czynną
8.11	Zabezpieczenie bazy pokarmowej dużych drapieżników	Zachowanie odpowiedniej liczebności ssaków kopytnych poprzez utrzymanie redukcji na poziomie gwarantującym zabezpieczenie bazy pokarmowej dużych drapieżników przy jednoczesnym zachowaniu właściwego stanu odnowień naturalnych	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.12	Ochrona przed kłusownictwem	Patrolowanie zagrożonych kłusownictwem obszarów Parku	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
8.13	Uzupełnienie wiedzy o gatunkach fauny	W oparciu o uznane metodyki poszerzenie wiedzy na temat	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą,

		najcenniejszych przyrodniczo gatunków fauny i ich siedlisk w celu prowadzenia właściwych działań ochronnych, m.in. przez obserwacje przyrodnicze, monitoring itp.	czynną i krajobrazową
8.14	Prowadzenie działań edukacyjnych	Utrzymanie tablic edukacyjnych przy szlakach informujących o zagrożeniach i biologii gatunków. Opracowanie materiałów edukacyjnych: folderów, materiałów ćwiczeniowych, prezentacji; organizacja szkoleń i wykładów tematycznych o biologii i ekologii gatunków szczególnej troski w obiektach edukacyjnych i informacyjnych Parku	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową,

b) działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Sposób wykonania i zakres	Lokalizacja
1.	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Monitoring stanu populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), drwalnika paskowanego (<i>Trypodendron lineatum</i>) i brudnicy mniszki (<i>Lymantria monacha</i>) z użyciem pułapek feromonowych	Zaleca się stosowanie pułapek sztucznych (m.in. rurowych, szczelinowych i innych) z feromonem syntetycznym typu Ipsodor, Trypodor i inne; ich liczba i rozmieszczenie według potrzeb Termin realizacji: od 1 kwietnia do końca lutego	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą
1.2	Monitoring stanu populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) oraz gatunków towarzyszących z podrodziny kornikowatych (<i>Scolytinae</i>) za pomocą drzew kontrolnych	Monitoring z wykorzystaniem drzew kontrolnych (powalonych przez wiatr świerków); ich liczba oraz rozmieszczenie według potrzeb. Termin realizacji: od 1 kwietnia do końca lutego	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą
2.	Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych		
2.1	Wstawienie tablicy informacyjnej	Wstawienie tablicy informacyjnej z zakazem wstępu i wspinaczki na wychodnię Kudłowski Baca Działanie wynika z potrzeby ochrony zasobów przyrody nieożywionej i gleb oraz gatunków roślin i grzybów	Oddz. 12d
3.	Ochrona gatunków zwierząt		

3.1	Zachowanie stanu siedlisk gatunków	Utrzymanie powiększonego areалу strefy ochrony ścisłej.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą.
-----	------------------------------------	---	---

c) działania ochronne na obszarach ochrony czynnej

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Sposób wykonania i zakres	Lokalizacja
1.	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Wykładanie pułapek feromonowych	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), drwalnika paskowanego (<i>Trypodendron lineatum</i>) i brudnicę mniszkę (<i>Lymantria monacha</i>); zaleca się stosowanie pułapek sztucznych (m.in. rurowych, szczelinowych i innych) z feromonem syntetycznym typu Ipsodor, Trypodor i inne; ich liczba i rozmieszczenie według potrzeb Termin realizacji: od 1 kwietnia do końca lutego.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną
1.2	Adaptacja wiatrowałów i wiatrołomów świerkowych na drzewa kontrolne	Adaptacja powalonych i złamanych przez wiatr świerków na drzewa kontrolne, służące ocenie stopnia rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>); ich liczba oraz rozmieszczenie według potrzeb Termin realizacji: od 1 kwietnia do końca lutego	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną
1.3	Zabiegi sanitarno-selekcyjne	Działanie obejmuje drzewostany świerkowe oraz drzewostany z udziałem świerka. Polega na usuwaniu czynnego posuszu świerkowego, wiatrowałów i wiatrowałów zasiedlonych lub zagrożonych zasiedleniem przez kambiofagi oraz ich korowanie wraz z niszczeniem kory. Zabieg należy wykonać po ocenie szacunkowej występowania posuszu czynnego oraz wiatrołomów i wiatrowałów; intensywność cięć według potrzeb Termin realizacji: od 1 czerwca do końca lutego	1a, b, c, 2a, b, c, d, f, 3b, c, 7a, b, 8f, 9a, 10a, d, 11a, b, c, d, f, 17f, 18a, 19a, 22a, b, 23a, b, 24d, f, 32a, b, 35i, 36a, b, 37a, b, d, 38a, c, 42a, 43a, b, c, d, 44a, b, c, d, f, g, 45b, c, d, f, g, 46a, c, d, 47a, b, c, 48a, b, c, d, f, 49a, b, c, d, 50b, c, 51a, b, 55f, g, 56a, b, 57b, 58a, 59a, 62a, 68c, 71b, c, 72b, c, 73b, c, 74b, 75b, 77a, d, 78a, b, 79a, b, 80b, c, 85a, b, 88a, 100b, d, f, 106f, 107a, b, c, f, g, 108a, b, 109a, b, 110a, c, d, 111a, b, c, d, 114b, 116a, b, 118b, 119a, 120a, 122b, 121a, 123b, 128a, b, 129a, b, c, 130a, b, c, f, 131a, b, c, d, 132a, b, c, d,

			f, 133c, 135b, f, h, 144c, d, g, h, 145a, b, c, d, g, 146a, b, c, d, 147a, b, c, 148a, 149b, c, f, g, i, 151f, 152a, d, f, g, i, 156c, d, 161a, b, c, 162a, b, 164c, 171b, d, 172b, c, g, 173b, 174a, 175a, d, i, j, 176b, c, d, g, h, 180c, 181a, b, 182a, 183a, b, c, 184d, 185d, 186a, 190b, 191a, 192a, h, 193c, 194a, 195a, c, d, f, g, 196b, c, d, h, 197a, b, 198a, b, d, 199a, b, c, d, 200a, b, 201a, b, c, 202a, 203a, b, 204a, c, 205a, f, g, 206a, b, c, d, 207a, b, c, 208a, b, 209a, d, 211a, b, 212f, g, i
1.4	Wspomaganie procesów odnowieniowych	Działanie obejmuje drzewostany świerkowe, świerkowo-jodłowe oraz wtórne drzewostany świerkowe na siedliskach lasów liściastych. Polega na wprowadzaniu sztucznych odnowień i poprawek z udziałem gatunków właściwych dla danego siedliska oraz z wykorzystaniem odnowienia naturalnego, na powierzchniach pozbawionych drzewostanu, np. wskutek żerów kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), gdzie spontaniczne procesy są niewystarczające i nie zapewniają osiągnięcia celów ochrony. Działanie poprzedzone ewentualnym usunięciem pojedynczych egzemplarzy gatunków lekkonasiennych. Ilość wprowadzonych odnowień sztucznych według potrzeb; pielęgnacja gleby, koszenie chwastów na powstałych uprawach oraz palikowanie odnowień według potrzeb	45d, 46d, 130c, 131c, 132d, f, c, 197a, 203b, 206d, 208a
1.5	Zabezpieczenie odnowień środkami mechanicznymi	Działanie obejmuje odnowienia w drzewostanach świerkowych, świerkowo-jodłowo-bukowych oraz wtórnych drzewostanach świerkowych. Polega na zakładaniu mechanicznych osłon spiralnych na pędy wierzchołkowe młodych jodeł w celu ich zabezpieczenia przed zgryzaniem przez duże ssaki kopytne, zwłaszcza jeleniowate	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną

		(<i>Cervidae</i>); w miejscach o wysokiej presji jeleniowatych należy rozważyć zabezpieczenie indywidualne jaworów i wiązów. Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb	
1.6	Zabezpieczenie odnowień środkami chemicznymi	Działanie obejmuje odnowienia w drzewostanach świerkowych, świerkowo-jodłowo-bukowych oraz wtórnych drzewostanach świerkowych. Polega na zabezpieczaniu odnowień jodłowych zapachowymi środkami odstrasżającymi (repelentami) przed jeleniowatymi. Zaleca się stosowanie repelentów, m. in. typu: CERVACOL – do zabezpieczania przed zgryzaniem pędów wierzchołkowych i bocznych jodeł w rejonach średniej i wysokiej presji jeleniowatych oraz do zabezpieczania pędów wierzchołkowych jaworów i jesionów; oraz typu: WAM-EXTRA PA – do zabezpieczania pni jodeł, jaworów i innych cennych domieszek przeciwko spalowaniu w rejonach o silnej presji jeleniowatych; zabezpieczanie wybiórcze nieuszkodzonych jodeł (300-400 szt./ha) Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną
1.7	Regulacja nadmiernej liczebności populacji jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>)	Działanie obejmuje regulację populacji jelenia (<i>Cervus elaphus</i>). Zabieg zostanie poprzedzony: - określeniem liczebności gatunku na obszarze Parku (różnymi metodami), - określeniem stopnia uszkodzenia odnowień naturalnych, głównie z udziałem jodły i jawora w drzewostanach, - określeniem aktywności drapieżników (wilka i rysia) i ich zapotrzebowania pokarmowego lub innych czynników powodujących naturalne ograniczenie populacji jelenia.	Na obszarze Obwodów Ochronnych: Turbacz, Kudłoń i Suhora, w strefie ochrony czynnej z wyjątkiem polan: Szałasisko, Średnie, Czoło Turbacza, Cyrla Majerzowa, Podmostownica, Mostownica, Figurki Dolne, Figurki Średnie, Figurki Wyzne, Pustak, Przysłoppek, Polanczyca, Gorc Troszacki, Gorc Porębski, Stawieniec, Gonadrowe Polanki, Adamówka, Trzemucha, Mieredzysko, Świnkówka, Jaworzyna Kamienicka, Wzorowa, Pyrzówka, Kudłoń

		Po uzyskaniu danych ustalona zostanie wielkość – intensywność regulacji	- będących enklawami w obszarze ochrony ścisłej.
2.	Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych		
2.1	Koszenie z usuwaniem biomasy	<p>Działanie obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania polan; Działanie fakultatywne: 1) koszenie kosą ręczną lub kosiarkami mechanicznymi, w sposób nie niszczący struktury roślinności i gleby; 2) koszenie od środka na zewnątrz powierzchni; 3) pozostawienie części powierzchni siedliska nieskoszonego, 4) po wykoszeniu biomasa powinna być usunięta z płatu siedliska w terminie do 2 tygodni, dopuszcza się jej złożenie w przyzmy ułożone poza siedliskiem; w celu ograniczenia zasięgu borówczysk istnieje możliwość spalania biomasy uzyskanej z ich koszenia w płatach borówczysk; 5) należy dążyć do zachowania nieregularnych granic wykaszanych powierzchni. Termin: łąki świeże <i>Arrhenatheretum elatioris</i> - corocznie, od 15 czerwca do 30 września, po 20 lipca możliwy drugi pokos lub wypas; pozostałe zbiorowiska - jeden pokos, co 1-3 lat, od 1 sierpnia do 30 września, za wyjątkiem łąk kwiecistych, na których wskazuje się termin późniejszy - od 15 sierpnia do 30 września. Termin koszenia w danym roku należy każdorazowo dostosować do fenologii tak, aby umożliwić wysiew nasion maksymalnej liczby gatunków oraz tak, aby uwzględnić biologię gatunków ptaków, dla których łąki są siedliskami. Na siedliskach zdegradowanych dopuszcza się zabieg przygotowania powierzchni do koszenia, polegający na usunięciu podrostów drzew, karp</p>	3f, 8k, 17f, i, 20f, g, j, 22c, d, 24d, f, g, j, 28i, 29k, l, 30f, 35j, 37h, i, j, 46k, l, 48h, 56c, 60b, 62c, 65b, 66d, g, h, 68d, f, 76g, 77f, h, 87c, 88f, g, 93c, 96m, n, 100b, d, f, h, i, 106k, l, 107b, g, h, k, m, n, o, 111f, 113c, 116c, 118f, 130f, g, 135k, 144g, h, i, j, k, l, 145m, o, 148c, d, h, 149f, j, o, s, 151j, 152i, j, 156f, 157d, 161d, 162c, 171b, i, k, n, p, 172c, i, 173f, 175a, k, l, o, w, y, 176l, o, s, x, y, 178i, j, 180f, g, h, 181b, f, g, j, 182j, 183h, i, j, k, 184i, j, o, 185h, i, j, k, l, 186a, f, h, k, 191d, f, 196b, k, n, 197f, g, 199f, 206f, 207c, d, 210c, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, w

		korzeniowych, kamieni oraz wyrównanie terenu umożliwiające koszenie. Zabieg należy wykonać jednorazowo, ewentualnie w razie potrzeby może być powtórzony w dwóch kolejnych latach.	
2.2	Wypas z możliwością koszarowania	<p>Działanie fakultatywne:</p> <p>1) wypas zwierzętami gospodarskimi (owce, kozy, krowy, doraźnie konie);</p> <p>2) w trakcie lub po zakończeniu wypasu obligatoryjnie należy wykosić niedojady, szczególnie w zbiorowiskach z udziałem śmiałka darniowego (<i>Deschampsia caespitosa</i>), ostrożenia polnego (<i>Cirsium arvense</i>);</p> <p>3) wypas najwilgotniejszych zbiorowisk (młak) nie jest wskazany ze względu na możliwość znacznego deformowania podłoża;</p> <p>4) z koszarowania należy wyłączyć siedliska młak, łąk ostrożeńiowych oraz psiar bogatych florystyczne, a także powierzchnie z <i>Trollius altissimus</i> i stanowiskami rzadkich grzybów;</p> <p>5) koszar należy przestawiać co 1-2 dni;</p> <p>6) zabieg ma charakter fakultatywny; jeżeli nie dojdzie do skutku, to powierzchnie lub ich części zostaną wykoszone mechanicznie albo ręcznie.</p> <p>Termin: corocznie, w niższych położeniach (do 800 m n.p.m.) dopuszcza się od 1 maja, a na obszarach powyżej 800 m n.p.m. – od 15 maja; przy czym w obydwu przypadkach zaleca się opóźnienie o ok. 2 tygodnie – zależnie od zaawansowania wegetacji; na polanach kwiecistych należy dążyć do opóźnienia terminu wypasu – od 1 lipca, z uwagi na ochronę owadów zapylających.</p>	28i, 30f, 96m, n, 106k, 135k, 144g, h, i, j, k, l, 149f, j, o, s, 185h, i, 186a, f, h, k
2.3	Wypas bez koszarowania	<p>Działanie fakultatywne:</p> <p>1) wypas zwierzętami</p>	17f, i, 24d, f, g, j, 29k, l, 35j, 37h, i, j, 46c, f, k, l, 48g, h,

		<p>gospodarskimi (owce, kozy, krowy, doraźnie konie);</p> <p>2) w trakcie lub po zakończeniu wypasu obligatoryjnie należy wykosić niedojady, szczególnie w zbiorowiskach z udziałem śmiałka darniowego (<i>Deschampsia caespitosa</i>), ostrożenia polnego (<i>Cirsium arvense</i>);</p> <p>3) wypas najwilgotniejszych zbiorowisk (młak) nie jest wskazany ze względu na możliwość znacznego deformowania podłoża;</p> <p>4) zabieg ma charakter fakultatywny; jeżeli nie dojdzie do skutku, to powierzchnie lub ich części zostaną wykoszone mechanicznie albo ręcznie.</p> <p>Termin: corocznie, w niższych położeniach (do 800 m n.p.m.) dopuszcza się od 1 maja, a na obszarach powyżej 800 m n.p.m. – od 15 maja; przy czym w obydwu przypadkach zaleca się opóźnienie o ok. 2 tygodnie – zależnie od zaawansowania wegetacji; na polanach kwiecistych należy dążyć do opóźnienia terminu wypasu – od 1 lipca, z uwagi na ochronę owadów zapylających.</p>	<p>56c, 60b, 62b, c, 65b, 66d, g, h, 68d, f, 76g, 81g, 100b, d, f, h, i, 106l, 107b, c, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, 130f, g, 148c, d, h, 151j, 152i, j, 161d, 162c, 171b, i, k, n, p, 172c, g, i, 173f, 175a, k, l, o, 176l, o, s, 178i, j, 181f, 182j, 184i, j, o, 196b, k, n, 197f, g, 198j, k, 199f, 206f, 207a, b, c, d, 210c, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, w</p>
2.4	Przeciwdziałanie szkodom spowodowanym przez drapieżniki wśród inwentarza domowego	Promocja dobrych praktyk związanych z zabezpieczaniem zwierząt hodowlanych i pasiek przed atakami drapieżników.	Na obszarze Parku gdzie prowadzony jest wypas.
2.5	Usuwanie drzew i krzewów	Usunięcie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych, poprzez wycinkę przy lub poniżej szyi korzeniowej, a następnie usunięcie z miejsca zabiegu. Dopuszcza się usuwanie karp korzeniowych (za wyjątkiem powierzchni młak <i>Valeriano-Caricetum flavae</i>). Na wszystkich odkrzewianych powierzchniach (za wyjątkiem młak) dopuszcza się zrębkowanie biomasy. W przypadku odkrzewiania powierzchni o utrudnionym dojeździe, przy dużej ilości	<p>3f, 8k, 17f, i, 20j, 24d, f, g, j, 28i, 29k, l, 30f, 35j, 37h, i, j, 46c, f, k, l, 48g, h, 56c, 60b, 62c, 65b, 66d, g, h, 68d, 76g, 77c, f, g, h, 81g, 87c, 88f, g, 93c, 96m, n, 100b, d, f, h, i, 106k, l, 107a, b, c, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, 111f, 113c, 116c, 118f, 130f, g, 135k, 144g, h, i, j, k, l, 145o, p, r, 148c, d, h, 149f, j, o, s, 151j, 152i, j, 156f, 157d, 161d, 162c, 171b, i, k, n, p, 172c, g, i, 173f, 175a, k, l, o, w, y, 176l, o, s, 178i, j, 180d, g, h, 181f, h,</p>

		uzyskanej biomasy, dopuszcza się jej pozostawienie w stosach. Wskazane jest pozostawienie pojedynczych rozproszonych drzew i krzewów, jednak nie więcej niż 10-20% powierzchni siedliska. Od 1 sierpnia do końca lutego, w ciągu 5 pierwszych lat obowiązywania planu ochrony, a w przypadku gruntów wykupionych od prywatnych właścicieli – do trzech lat od daty wykupu.	182j, 183h, i, j, 184i, j, o, 185h, i, k, l, 186a, f, h, k, 191d, f, 196b, n, 197g, 198j, k, 199f, g, 200c, 206f, 207a, b, c, d, 210c, f, g, h, i, k, m, n, o, r, s, t, u, w
2.6	Regulacja stosunków wodnych	Kaskadowa zabudowa rowów o głębokości 0,6-1,0 m, co 3-4 m; łącznie ok. 15 przetamowań hamujących erozję; zabieg jednorazowy, w ciągu pierwszego roku obowiązywania planu ochrony.	144k
2.7	Eliminacja czynników utrudniających użytkowanie kośne	Usuwanie gałęzi i konarów oraz karp drzew na granicy polany i lasu, utrudniających wykonywanie zabiegu koszenia W miarę potrzeby	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną
2.8	Nawożenie organiczne polan objętych zabiegiem koszenia	Na wybrane powierzchnie nie podlegające wypasowi dopuszcza się dostarczanie nawozu organicznego; w niższych położeniach nawożenie obornikiem; na polanach wyżej położonych zalecaną formą nawożenia jest rozrzucanie co 4-5 lat kompostowanej biomasy, złożonej na skraju polany; nawożeniem należy objąć ok. 1/3 powierzchni: ubogich muraw bliźniczkowych, łąk świeżych, zbiorowisk pośrednich między psiarą a łąką reglową oraz borówczysk. W miarę potrzeby.	Wybrane polany objęte zabiegiem koszenia w obszarze Parku objętym ochroną czynną
2.9	Eliminacja problematycznych gatunków rodzimych roślin zielnych	Działanie fakultatywne: wykaszanie fragmentów polan opanowanych przez problematyczne gatunki rodzime, m.in. ostrożeń polny (<i>Cirsium arvense</i>); zabieg należy wykonać przed owocowaniem roślin – dopuszcza się termin od 1 czerwca; skoszone łodygi z kwiatostanami należy spalić;	Hala Długa - część; w miarę potrzeb w innych lokalizacjach na polanach w obszarze Parku objętym ochroną czynną

		technikę prac dostosować do potrzeb.	
3.	Ochrona ekosystemów wodnych		
3.1	Ochrona zbiorników wodnych przed zamulaniem	Usuwanie szczątków roślinnych oraz mułu nagromadzonego w sztucznych zbiornikach wodnych (stawkach)	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną
3.2	Utrzymanie istniejących na terenie Parku ujęć wody pitnej i zbiorników retencyjnych z możliwością ich przebudowy i konserwacji	Utrzymanie ujęć wody i zbiorników retencyjnych w celu zabezpieczenia potrzeb lokalnych społeczności oraz niedopuszczenia do powstawania nowych ujęć. Pobór wód z istniejących ujęć może być realizowany pod warunkiem zachowania przepływu nienaruszalnego bezpośrednio poniżej ujęcia lub zachowania części wypływu ze źródła, nie powodowania istotnych zmian reżimu hydrologicznego.	Ujęcia wody pitnej w strefie ochrony czynnej: 31a, 37b, i, 46c, 62a, 76a, 77f, 107h, 144i, f, 145o, c, 148d, 161b, g, 183h, 185h, 192s, 196c, g, 197a, c, 198a, 200b, 206d, 210b, j
4.	Ochrona przyrody nieożywionej i gleb		
	-	-	-
5.	Ochrona walorów krajobrazowych i wartości kulturowych		
5.1	Zabezpieczenie, remont i odbudowa szałasów	Podjęcie prac zabezpieczających i remontowych przy obiektach na gruntach będących w wieczystym użytkowaniu GPN lub będących jego własnością	Szałas na polanie Borysówka Górna (obiekt nr 5, zgodnie z numeracją w Operacie ochrony walorów krajobrazowych i wartości kulturowych) Inne obiekty - w miarę potrzeb
5.2	Zachowanie, bieżące utrzymanie szałasów	Dbłość o obiekty, porządkowanie ich otoczenia	Szałas na polanach w obszarze Parku objętym ochroną czynną
5.3	Koszenie	Ochrona walorów krajobrazowych polan poprzez hamowanie naturalnej sukcesji w drodze koszenia	Zgodnie z lokalizacją zabiegu w ekosystemach nieleśnych
5.4	Usuwanie drzew i krzewów	Ochrona walorów krajobrazowych polan poprzez usuwanie drzew i krzewów przesłaniających widoki	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
5.5	Wypas	Prowadzenie wypasu kulturowego na wybranych polanach własności Parku, służące ochronie walorów krajobrazowych i kultywowaniu tradycji pasterskich	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
6.	Działania dotyczące infrastruktury turystycznej i edukacyjnej Parku		
6.1	Wykonanie bram wejściowych do Parku	Wykonanie 3 bram wejściowych z tablicami edukacyjnymi.	Przy granicy Parku w dolinach potoków:

			Kamienica, Jaszczce, Konina
7.	Ochrona gatunków roślin i grzybów		
7.1	Koszenie z usuwaniem biomasy	Ochrona stanowisk gatunków roślin i grzybów poprzez hamowanie naturalnej sukcesji w drodze koszenia	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
7.2	Usuwanie drzew i krzewów	Ochrona stanowisk gatunków roślin i grzybów poprzez usuwanie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
7.3	Wypas	Ochrona stanowisk gatunków roślin i grzybów poprzez hamowanie naturalnej sukcesji w drodze wypasu	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
7.4	Regulacja stosunków wodnych	Kaskadowa zabudowa rowów o głębokości 0,6-1,0 m, co 3-4 m, łącznie ok. 15 przetamowań hamujących erozję; Zabieg jednorazowy, w ciągu pierwszego roku obowiązywania planu ochrony	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
7.5	Odstąpienie od usuwania drzew gospodarzy	Działanie zaplanowane dla gatunków występujących na drzewach w parku dworskim w Porębie Wielkiej: mech <i>Anomodon viticulosus</i> (na korze wiązu <i>Ulmus scabra</i>) oraz porost <i>Normandina pulchella</i> (na korze gruszy <i>Pyrus sp.</i>)	210i, p,
7.6	Zachowanie stanowisk gatunków w trakcie prowadzenia cięć pielęgnacyjnych w koronach drzew	Działanie zaplanowane dla stanowisk gatunków porostów: <i>Flavoparmelia caperata</i> , <i>Parmelina tiliacea</i> , <i>Punctelia jeckeri</i> , <i>Punctelia subrudectaerata</i> , zlokalizowanych w parku dworskim w Porębie Wielkiej; pod warunkiem, że drzewa lub ich części nie zagrażają bezpieczeństwu odwiedzających	210f, g, i, p
7.7	Wyznaczenie wymaganych prawem stref ochrony dla gatunków porostów, w promieniu 50 m od stanowiska	Działanie zaplanowane dla następujących gatunków porostów: <i>Lobaria pulmonaria</i> , <i>Thelotrema lepadinum</i>	111a, 116b, 119a, 120a, 122b, 123b, 129a, 130a
8.	Ochrona gatunków zwierząt		
8.1	Utrzymanie istniejących oraz utworzenie dodatkowych stałych zbiorników wodnych o	Konserwacja istniejących zbiorników rozrodczych płazów: - zapewnienie odpowiedniego dostępu światła (usuwanie drzew silnie zacieniających, usuwanie	Sztuczne zbiorniki dla płazów w obszarze Parku objętym ochroną czynną Lokalizacja nowych zbiorników po dokonaniu

	korzystnych warunkach termicznych dla rozrodu płazów	części roślinności), - zapobieganie wypłycaaniu zbiorników poprzez okresowe usuwanie namulów i osadów; Utworzenie dodatkowych zbiorników rozrodczych dla płazów o wyższych wymaganiach termicznych – płytszych, zasilanych wodą opadową lub pochodzącą z wysięków	szczegółowego rozpoznania potrzeb i możliwości wykonania
8.2	Zmiana warunków siedliskowych zbiorników (stawów) w o.o. Dwór	Okresowe, wg potrzeb, obniżanie poziomu zastawek w zbiornikach w o.o. Dwór w celu podniesienia temperatury wody	Zbiorniki wodne w parku dworskim, o.o. Dwór
8.3	Zabezpieczenie miejsc rozrodu i bytowania gadów	Odsłanianie istniejących i wykonywanie na wybranych polanach nowych mikrosiedlisk w postaci kamiennych kopców, murków, stert drewna i kop siana	Polany w obszarze Parku objętym ochroną czynną
8.4	Utrzymanie stref ekotonowych	Utrzymywanie stref ekotonowych na styku polan i lasu, o umiarkowanym zakrzewieniu ok. 30%	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną
8.5	Ograniczenie potencjalnych kolizji pojazdów ze zwierzętami na drogach Parku	Wprowadzenie rozwiązań ograniczających prędkość samochodów, rowerów i innych pojazdów poruszających się drogą dolinową.	Droga w dolinie Kamienicy na odcinku pomiędzy dawnym składem Ustępne (oddział 116) a granicą Parku (oddział 108).
8.6	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska polan poprzez koszenie	Koszenie polan reglowych w celu utrzymania siedlisk nieleśnych w odpowiednim stanie z przyjęciem następujących zasad: - koszenie od środka na zewnątrz, - pozostawienie części powierzchni działki nieskoszonej, - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
8.7	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska polan poprzez usuwanie drzew i krzewów	Usuwanie drzew i krzewów w miejscach gdzie postępuje sukcesja. W celu utrzymania mozaikowatości siedlisk można pozostawiać niektóre kępy drzew lub krzewów rosnące w biogrupach, szczególnie płaty porośnięte wierzbą i wą stanowiącą dla owadów roślinę pokarmową.	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
8.8	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska polan poprzez wypas	Utrzymanie właściwego stanu siedlisk łąkowych poprzez prowadzenie ekstensywnego wypasu, z możliwością	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych

		koszarowania na wybranych powierzchniach	
8.9	Utrzymanie i poprawa stanu kwiecistości łąk dla owadów	Przywrócenie i/lub zwiększenie kwiecistości zbiorowisk łąkowych na polanach GPN, poprzez przywożenie skoszonej biomasy z nasionami z polan o dużej kwiecistości w celu translokacji nasion roślin kwiatowych.	Wybrane polany w obszarze ochrony czynnej: Jaworzyna Kamienicka, Mostownica, Hala Turbacz, Zielenica, Cioski, Przysłopy, Średniak, Gorc Troszacki, Gorc Porębski, Podskały, Kopa, Przysłopek, Hala Wzorowa, Gabrowska Duża, Tobołów, Suhora, Galaska.
8.10	Przestrzeganie odpowiednich terminów prac na polanach z uwagi na ochronę ptaków i owadów zapylających	Dla zachowania gatunków związanych z siedliskiem polan należy wykonywać zabiegi ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego, za wyjątkiem wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – zalecany od 1 lipca, na pozostałych – od 15 maja) oraz koszenia wybranych polan kwiecistych – od 15 sierpnia	Wszystkie polany w obszarze Parku objętym ochroną czynną.
8.11	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska dla chrząszczy ksylofagicznych	Pozostawianie odpowiedniej ilości martwego drewna w miejscach, gdzie prowadzi się usuwanie posuszu czynnego w ramach cięć sanitarnych	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną
8.12	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska dla popielicowatych	Pozostawianie drzew dziuplastych w starodrzewiach oraz części posuszu stojącego.	Ekosystemy leśne w obszarze Parku objętym ochroną czynną
8.13	Przestrzeganie odpowiednich terminów prowadzenia prac w ekosystemach leśnych z uwagi na ochronę ptaków lęgowych	Przestrzeganie następujących terminów: - wykonywanie cięć sanitarnych (usuwanie posuszu kornikowego czynnego) dopuszcza się od 1 czerwca do końca lutego, - wykładanie pułapek feromonowych, adaptacja wiatrowałów i wiatrołomów na drzewa kontrolne – dopuszcza się od 1 kwietnia; - pozostałe zabiegi i prace (np. remontowe dróg, szlaków i ścieżek) dopuszcza się w terminie od 1 sierpnia do końca lutego; Ponadto należy uwzględnić ustalenia wynikające z ustanowienia wymaganych prawem stref ochrony dla gatunków ptaków oraz wcześniejszy termin rozpoczęcia	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną

		okresu lęgowego dla puszczyka uralskiego – od 14 lutego; W przypadku stwierdzenia stałego przebywania (powtarzających się obserwacji) ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, podane terminy mogą ulec zmianie w oparciu o decyzję dyrektora Parku	
8.14	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska dla kuraków leśnych	Dla głuszcza: preferowanie naturalnego odnowienia świerkowego i jego utrzymanie w postaci biogrup (bez pełnego zwarcia). Na polanach z borówczyskami, obok zwartych, młodych drzewostanów, pozostawienie biogrup drzew dających osłonę przed atakiem drapieżników Dla jarząbka: utrzymywanie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew i krzewów (np: wierzba iwa, leszczyna, jarzębina, brzoza, osika, olsza szara). Preferowanie odnowień naturalnych.	Ekosystemy leśne w obszarze Parku objętym ochroną czynną (dla głuszcza dotyczy tylko obszaru wyznaczonej gorczańskiej ostoi w granicach Parku)
8.15	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska włośchatki, sóweczki, puszczyka uralskiego i innych dziuplaków oraz nietoperzy	Pozostawienie dużych drzew dziuplastych, złomów (kominów) jako potencjalnych miejsc gnieźdzenia się i spiżarni	Ekosystemy leśne w obszarze Parku objętym ochroną czynną
8.16	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska dla ptaków siedlisk leśnych, a głównie dzięciołów, muchołówek małej i puchacza	Pozostawianie drzew dziuplastych, martwych drzew stojących i leżaniny oraz części posuszu czynnego ze wskazaniem w pierwszej kolejności na grupy drzew, a następnie na pojedyncze drzewa. Pozostawienie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew i krzewów np: wierzba, brzoza, osika, olsza szara.	Ekosystemy leśne w obszarze Parku objętym ochroną czynną
8.17	Poprawa bazy lęgowej dla ptaków	Czyszczenie skrzynek lęgowych dla ptaków	Skrzynki lęgowe przy osadach leśnych oraz wzdłuż dolnych części głównych dolin i w parku dworskim w Porębie Wielkiej
8.18	Poprawa bazy lęgowej dla pilchovatych	Wykładanie skrzynek lęgowych dla pilchovatych (typ angielski); skrzyнки wykorzystywane także przez tzw. „wtórne dziuplaki”	W młodszych drzewostanach liściastych, w rejonach stwierdzonego występowania w obszarze Parku objętym

			ochroną czynną
8.19	Zwiększenie dostępności schronień dla nietoperzy	Uwzględnienie podczas prac remontowych szałasów wytycznych zawartych w operacie ochrony fauny w zakresie podniesienia atrakcyjności tych obiektów dla nietoperzy	Szałas pasterskie w obszarze Parku objętym ochroną czynną

d) działania ochronne na obszarach ochrony krajobrazowej

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Sposób wykonania i zakres	Lokalizacja
1.	Ochrona ekosystemów leśnych		
1.1	Wykładanie pułapek feromonowych	Wykładanie pułapek zapachowych (feromonowych) na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), drwalnika paskowanego (<i>Trypodendron lineatum</i>) i brudnicę mniszkę (<i>Lymantria monacha</i>); zaleca się stosowanie pułapek sztucznych (m.in. rurowych, szczelinowych i innych) z feromonem syntetycznym typu Ipsodor, Trypodor i inne; ich liczba i rozmieszczenie według potrzeb. Realizacja zabiegu po uzyskaniu zgody właściciela gruntu; termin: od 1 kwietnia do końca lutego.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
1.2	Adaptacja wiatrowałów i wiatrołomów świerkowych na drzewa kontrolne	Adaptacja powalonych i złamanych przez wiatr świerków na drzewa kontrolne, służące ocenie stopnia rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>); ich liczba oraz rozmieszczenie według potrzeb. Realizacja zabiegu po uzyskaniu zgody właściciela gruntu; termin - od 1 kwietnia do końca lutego	212a, b, h (las wsi Konina)
1.3	Zabiegi sanitarno-selekcyjne	Działanie obejmuje drzewostany świerkowe oraz drzewostany z udziałem świerka. Polega na usuwaniu czynnego posuszu świerkowego, wiatrowałów i wiatrołomów zasiedlonych przez kambiofagi oraz ich korowanie wraz z niszczeniem kory. Intensywność cięć według potrzeb. Promowanie pozostawiania drzew złamanych, wywróconych, obumierających i martwych, nie	4d, 8d, 9c, f, 10b, c, 17b, c, d, h, 20d, 24c, 28c, 29c, d, f, g, 32d, 36c, d, f, g, 37c, 45a, 46b, 50a, 52b, 55h, 57a, 66b, 75c, d, f, g, 76b, 80a, 81b, 95b, c, 96a, b, c, f, i, j, 97a, 100a, 107-d, 118a, 130d, 133b, 135c, g, i, 148b, 149a, d, 151a, c, g, 152b, 164b, 165b, 169a, 171a, 172a, d, 173a, 175 b, c, h, f, g, 176a, f, i, 177d, 178d, 181c, d, 182c,

		<p>stanowiących posuszu czynnego zagrażającego trwałości drzewostanu i wszystkich drzew tzw. biocenotycznych.</p> <p>Zabieg do wykonania przy udziale właściciela gruntu lub po uzyskaniu jego zgody. Zalecany termin: od 1 czerwca do końca lutego</p>	<p>d, 184c, 186b, 192b, c, d, f, g, 193a, 195b, 196a, f, g, i, 198c, f, g, 204b, d, 205b, c, d, 209b, c, 212a, b, c, d, h</p>
1.4	Zabezpieczenie odnowień środkami mechanicznymi	<p>Działanie obejmuje odnowienia w drzewostanach świerkowych, świerkowo-jodłowo-bukowych oraz wtórnych drzewostanach świerkowych. Polega na zakładaniu mechanicznych osłon spiralnych na pędy wierzchołkowe młodych jodeł w celu ich zabezpieczenia przed zgryzaniem przez duże ssaki kopytne, zwłaszcza jeleniowate (<i>Cervidae</i>); w miejscach o wysokiej presji jeleniowatych należy rozważyć zabezpieczenie indywidualne jaworów i wiązów.</p> <p>Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb; Realizacja zabiegu przy udziale właściciela gruntu lub za jego zgodą</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową</p>
1.5	Zabezpieczenie odnowień środkami chemicznymi	<p>Działanie obejmuje odnowienia w drzewostanach świerkowych, świerkowo-jodłowo-bukowych oraz wtórnych drzewostanach świerkowych. Polega na zabezpieczaniu odnowień jodłowych zapachowymi środkami odstraszającymi (repelentami) przed jeleniowatymi (<i>Cervidae</i>). Zaleca się stosowanie repelentów, m. in. typu: CERVACOL – do zabezpieczania przed zgryzaniem pędów wierzchołkowych i bocznych jodeł w rejonach średniej i wysokiej presji jeleniowatych oraz do zabezpieczania pędów wierzchołkowych jaworów i jesionów; typu: WAM-EXTRA PA – do zabezpieczania jodeł, jaworów i innych cennych domieszek przeciwko spalowaniu</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową</p>

		<p>w rejonach o silnej presji jeleniowatych; zabezpieczanie wybiórcze nieuszkodzonych jodeł (300-400 szt./ha).</p> <p>Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb; Realizacja zabiegu przy udziale właściciela gruntu lub za jego zgodą</p>	
1.6	Regulacja nadmiernej liczebności populacji jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>)	<p>Działanie obejmuje regulację populacji jelenia (<i>Cervus elaphus</i>). Zabieg zostanie poprzedzony:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określeniem liczebności gatunku na obszarze Parku (różnymi metodami), - określeniem stopnia uszkodzenia odnowień naturalnych, głównie z udziałem jodły i jawora, w drzewostanach, - określeniem aktywności drapieżników (wilka i rysia) i ich zapotrzebowania pokarmowego lub innych czynników powodujących naturalne ograniczenie populacji jelenia. <p>Po uzyskaniu danych ustalona zostanie wielkość – intensywność regulacji.</p>	<p>Na obszarze Obwodów Ochronnych: Turbacz, Kudłoń i Suhora, w strefie ochrony krajobrazowej z wyjątkiem polan: Szalasisko, Średnie, Czoło Turbacza, Cyrla Majerzowa, Podmostownica, Mostownica, Figurki Dolne, Figurki Średnie, Figurki Wyżne, Pustak, Przysłoppek, Polanczyca, Gorc Troszacki, Gorc Porębski, Stawieniec, Gonadrowe Polanki, Adamówka, Trzemucha, Mierdzysko, Świnkówka, Jaworzyna Kamienicka, Wzorowa, Pyrzówka, Kudłoń.</p>
1.7	Wykup gruntów, ich dzierżawa lub użyczenie.	Nabywanie przez Gorczański Park Narodowy praw własności do gruntów położonych w granicach Parku na drodze wykupu od prywatnych właścicieli, zawieranie umów dzierżawy lub użyczenia dla realizacji działań ochronnych.	Grunty prywatne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
2.	Ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych		
2.1	Koszenie z usuwaniem biomasy	<p>Działanie obowiązkowe: prowadzenie ekstensywnego użytkowania polan; Działanie fakultatywne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koszenie kosą ręczną lub kosiarkami mechanicznymi, w sposób nie niszczący struktury roślinności i gleby; 2) koszenie od środka na zewnątrz powierzchni; 3) pozostawienie części powierzchni siedliska nieskoszonego, 4) po wykoszeniu biomasa powinna być usunięta z płątu 	<p>3d, 8h, j, 9g, h, i, k, 10f, g, 17b, j, k, l, m, 19c, 20h, i, 24h, i, k, l, 28c, g, h, j, 29d, g, h, i, j, m, 32f, 36h, i, j, k, l, 46h, i, j, 50d, f, g, 52c, d, f, g, 57a, d, 66f, 75i, j, k, l, m, n, 76c, d, f, 80f, g, h, i, j, k, 81d, f, 95f, 96c, k, l, 97a, g, h, 100g, 118g, 130d, h, i, 133d, f, 135j, l, 148f, g, i, j, 149k, l, m, n, p, r, t, 151i, k, l, 164f, g, h, i, 169c, d, 171j, l, m, o, 172j, k, 173c, d, g, 175m, n, p, r, s, t, u, x, 176j, k, m, n, p, r, t, u, w, 178g, h, k, l, m, n,</p>

		<p>siedliska w terminie do 2 tygodni, dopuszcza się jej złożenie w przyzmy ułożone poza siedliskiem; w celu ograniczenia zasięgu borówczysk istnieje możliwość spalania biomasy uzyskanej z ich koszenia w płatach borówczysk;</p> <p>5) należy dążyć do zachowania nieregularnych granic wykaszanych powierzchni.</p> <p>Termin: łąki świeże <i>Arrhenatheretum elatioris</i>: corocznie od 15 czerwca do 30 września, po 20 lipca możliwy drugi pokos lub wypas.</p> <p>Pozostałe zbiorowiska: jeden pokos, co 1-3 lata, od 1 sierpnia do 30 września, za wyjątkiem łąk kwiecistych, na których dopuszcza się termin późniejszy: od 15 sierpnia do 30 września;</p> <p>Termin koszenia w danym roku należy każdorazowo dostosować do fenologii, aby umożliwić wysiew nasion maksymalnej liczby gatunków oraz uwzględnić biologię gatunków ptaków związanych z tymi siedliskami.</p> <p>Na siedliskach zdegradowanych dopuszcza się zabieg przygotowania powierzchni do koszenia, polegający na usunięciu podrostów drzew, karp korzeniowych i kamieni oraz wyrównanie terenu. Zabieg należy wykonywać jednorazowo, ewentualnie w razie potrzeby może być powtórzony w 2 kolejnych latach.</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	<p>179b, c, 181i, k, l, 182f, g, h, i, 184k, l, m, n, 186g, i, j, l, 191b, c, 192i, j, l, m, r, 193d, f, g, 195h, 196a, j, m, o, p, r, 198i, 204f, g, h, i, 205h, i, j, 209f, g, 210x, y, z</p>
2.2	Wypas z możliwością koszarowania	<p>Działanie fakultatywne:</p> <p>1) wypas zwierzętami gospodarskimi (owce, kozy, krowy, doraźnie konie);</p> <p>2) w trakcie lub po zakończeniu wypasu obligatoryjnie należy wykosić niedojady, szczególnie w zbiorowiskach z udziałem śmiałka darniowego, ostrożeńca polnego;</p> <p>3) wypas najwilgotniejszych zbiorowisk (młak) nie jest wskazany ze względu na</p>	<p>28c, g, h, j, 80f, g, h, i, j, k, 96c, k, l, 97a, g, h, 135j, l, 149k, l, m, n, p, r, t, u, 186g, i, j, l</p>

		<p>możliwość znacznego deformowania podłoża;</p> <p>4) z koszarowania należy wyłączyć siedliska młak, łąk ostrożeńiowych oraz psiar bogatych florystycznie, a także powierzchnie z pełnikiem europejskim i stanowiskami rzadkich grzybów;</p> <p>5) koszar należy przestawiać co 1-2 dni;</p> <p>6) zabieg ma charakter fakultatywny; jeżeli nie dojdzie do skutku, to powierzchnie lub ich części należy wykosić mechanicznie albo ręcznie.</p> <p>Termin: corocznie, w niższych położeniach (do 800 m n.p.m.) dopuszcza się od 1 maja, a na obszarach powyżej 800 m n.p.m. – od 15 maja; przy czym w obydwu przypadkach zaleca się opóźnienie o ok. 2 tygodnie – zależnie od zaawansowania vegetacji; na polanach kwiecistych zaleca się opóźnienie terminu wypasu – od 1 lipca, z uwagi na ochronę owadów zapylających.</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	
2.3	Wypas bez koszarowania	<p>Działanie fakultatywne:</p> <p>1) wypas zwierzętami gospodarskimi (owce, kozy, krowy, doraźnie konie);</p> <p>2) w trakcie lub po zakończeniu wypasu obligatoryjnie należy wykosić niedojady, szczególnie w zbiorowiskach z udziałem śmiałka darniowego, ostrożenia polnego;</p> <p>3) wypas najwilgotniejszych zbiorowisk (młak) nie jest wskazany ze względu na możliwość znacznego deformowania podłoża;</p> <p>4) zabieg ma charakter fakultatywny; jeżeli nie dojdzie do skutku, to powierzchnie lub ich części należy wykosić mechanicznie albo ręcznie.</p> <p>Termin: corocznie, w niższych położeniach (do 800 m n.p.m.)</p>	<p>9g, h, 10f, g, 17b, j, k, l, m, 19c, 24h, i, k, l, 29d, g, h, i, j, m, 32f, 36h, i, j, k, l, 46g, h, i, j, 50d, f, g, 66f, 75i, j, k, l, m, n, 76c, d, f, 81d, f, 100g, 130d, h, i, 133d, f, 148f, g, i, j, 151h, i, k, l, 164f, g, h, i, 165d, f, 171j, l, m, o, 172j, k, 173c, d, g, 175m, n, p, r, 176j, k, m, n, p, r, 178g, h, k, l, m, n, 182i, 184k, l, m, n, 193d, f, g, 195h, i, 196a, j, l, m, o, p, r, 198f, h, i, 204f, g, 205h, i, j, 206g, 209f, g, 210x, y, z</p>

		<p>dopuszcza się od 1 maja, a na obszarach powyżej 800 m n.p.m. – od 15 maja, przy czym w obydwu przypadkach zaleca się opóźnienie o ok. 2 tygodnie – zależnie od zaawansowania vegetacji; na polanach kwiecistych zaleca się opóźnić termin wypasu – od 1 lipca, z uwagi na ochronę owadów zapylających.</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą.</p>	
2.4	Usuwanie drzew i krzewów	<p>Usunięcie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych, poprzez wycinkę przy lub poniżej szyi korzeniowej, a następnie usunięcie z miejsca zabiegu. Dopuszcza się usuwanie karp korzeniowych (za wyjątkiem powierzchni młak <i>Valeriano-Caricetum flavae</i>). Na wszystkich odkrzewianych powierzchniach (za wyjątkiem młak) dopuszcza się zębikowanie biomasy. W przypadku odkrzewiania powierzchni o utrudnionym dojeździe, przy dużej ilości uzyskanej biomasy, dopuszcza się jej złożenie w stosy.</p> <p>Dopuszcza się pozostawienie pojedynczych rozproszonych drzew i krzewów, jednak nie więcej niż 10-20% powierzchni siedliska.</p> <p>Zalecany termin: od 1 sierpnia do końca lutego;</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	<p>3d, 8h, i, j, 9g, h, i, j, k, 10f, g, 17b, j, k, l, m, 19c, 20h, i, 24h, i, k, l, 28c, g, h, j, 29d, g, h, i, j, m, 32f, 36h, i, j, k, l, 46g, h, i, j, 50d, f, g, 52c, d, f, g, 57a, d, 66f, 75i, j, k, l, m, n, 76c, d, f, 80f, g, h, i, j, k, 81d, f, 95f, 96c, k, l, 97a, g, h, 100g, 118g, 130d, h, i, 133d, f, 135j, l, 148f, g, i, j, 149k, l, m, n, p, r, t, u, 151h, i, k, l, 164f, g, h, i, 165d, f, 169d, 171j, l, m, o, 172j, k, 173c, d, g, 175m, n, p, r, s, t, u, x, 176j, k, m, n, p, r, t, u, w, 177g, 178g, h, k, l, m, n, 179b, c, 181i, k, l, 182f, g, h, i, 184k, l, m, n, 186g, i, j, l, 191b, c, 192i, j, k, l, m, n, p, r, 193d, f, g, 195h, i, 196a, j, l, m, o, p, r, 197d, 198f, h, i, 204f, g, h, i, j, 205h, i, j, 206g, 209f, g, 210x, y, z</p>
2.5	Eliminacja czynników utrudniających użytkowanie kośne	<p>Usuwanie gałęzi, konarów i karp drzew na granicy polany i lasu, utrudniających wykonywanie zabiegu koszenia;</p> <p>Realizacja zabiegu w miarę potrzeby, przy udziale właściciela lub po uzyskaniu jego zgody</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową</p>
2.6	Nawożenie organiczne polan objętych zabiegiem koszenia	<p>Na wybrane powierzchnie nie podlegające wypasowi dopuszcza się dostarczanie nawozu organicznego; w niższych położeniach nawożenie obornikiem; na polanach wyżej</p>	<p>Wybrane polany objęte zabiegiem koszenia w obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową</p>

		<p>położonych zalecaną formą nawożenia jest rozrzucanie co 4-5 lat przekompostowanej biomasy, złożonej na skraju polany; nawożeniem należy objąć ok. 1/3 powierzchni ubogich muraw bliźniczkowych, łąk świeżych, zbiorowisk pośrednich między psiarą a łąką reglową oraz borówczysk.</p> <p>Realizacja zabiegu w miarę potrzeb, przy udziale właściciela lub po uzyskaniu jego zgody</p>	
2.7	Eliminacja problematycznych gatunków rodzimych roślin zielnych	<p>Działanie fakultatywne: wykaszanie fragmentów polan opanowanych przez problematyczne gatunki rodzime, m.in. ostrożeń polny; zabieg należy wykonać przed owocowaniem gatunku –zaleca się termin od 1 czerwca; skoszone łodygi z kwiatostanami należy spalić; technikę prac dostosować do potrzeb.</p> <p>Realizacja w miarę potrzeb, przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	Fragmenty polan opanowane przez problematyczne gatunki rodzime w obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
2.8	Wykup gruntów, ich dzierżawa lub użyczenie	Nabywanie przez Gorczański Park Narodowy praw własności do gruntów położonych w granicach Parku na drodze wykupu od prywatnych właścicieli, zawieranie umów dzierżawy lub użyczenia dla realizacji działań ochronnych	Grunty prywatne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
3.	Ochrona ekosystemów wodnych		
3.1	Ochrona zbiorników wodnych przed zamulaniem	<p>Usuwanie szczątków roślinnych oraz mułu nagromadzonego w sztucznych zbiornikach wodnych – stawkach;</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	Na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
3.2	Utrzymanie istniejących na terenie Parku ujęć wody pitnej i zbiorników retencyjnych z możliwością ich przebudowy i konserwacji	<p>Utrzymanie ujęć wody i zbiorników retencyjnych w celu zabezpieczenia potrzeb lokalnych społeczności oraz niedopuszczenia do powstawania nowych ujęć;</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	Ujęcia wody (3 sztuki) na polanie Wzorowa
4.	Ochrona przyrody nieożywionej i gleb		
	-	-	-

5.	Ochrona walorów krajobrazowych i wartości kulturowych		
5.1	Zabezpieczenie i remont szałasów, rewaloryzacja elementów	Dążenie do podjęcia, przy udziale właściciela lub za jego zgodą, prac zabezpieczających i remontowych przy obiektach na gruntach własności prywatnej	Szałas na polanach w obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową: Mostownica (obiekty nr: 22, 23, 25), Zielenica (nr 46), Cyrla Hanulowa (nr 6), Jaworzynka (nr 13), Podskały (nr 31, 33), Wyżnia (nr 43, 44), Podmostownica (nr 30), Borysówka Dolna (nr 2, 3), Gorc Porębski (nr 9), Holikowa Górna (nr 11), Nowa (nr 26), Starmaszka (nr 38), Żubrowisko (nr 47); W przypadku nie podjęcia prac zabezpieczających i remontowych w odpowiednim czasie – dopuszcza się rekonstrukcję wymienionych obiektów; Numeracja obiektów zgodna z przyjętą w Operacji ochrony walorów krajobrazowych i wartości kulturowych
5.2	Rekonstrukcja szałasów	Dążenie przy udziale właściciela lub za jego zgodą do odtworzenia szałasów na gruntach własności prywatnej	Szałas na polanach w obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową: Adamówka (nr 1), Gorc Troszacki (nr 10), Kopa (nr 18), Kosarzysko (nr 19), Podskały (nr 32), Stawieniec (nr 39); Numeracja obiektów zgodna z przyjętą w Operacji ochrony walorów krajobrazowych i wartości kulturowych
5.3	Zachowanie, bieżące utrzymanie szałasów	Dążenie przy udziale właściciela lub za jego zgodą, do dbałości o obiekty, porządkowanie ich otoczenia	Szałas na polanach w obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
5.4	Koszenie	Ochrona walorów krajobrazowych polan poprzez hamowanie naturalnej sukcesji w drodze koszenia	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
5.5	Usuwanie drzew i krzewów	Ochrona walorów krajobrazowych polan poprzez usuwanie drzew i krzewów przesłaniających widoki	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
5.6	Wypas	Prowadzenie wypasu kulturowego na wybranych	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części

		polanach własności prywatnej, służące ochronie walorów krajobrazowych i kultywowaniu tradycji pasterskich	dotyczącej ekosystemów nieleśnych
5.7	Wykup gruntów, ich dzierżawa lub użyczenie	Nabywanie przez Gorczański Park Narodowy praw własności do gruntów położonych w granicach Parku na drodze wykupu od prywatnych właścicieli, w szczególności w obrębie polan o walorach wyższych niż przeciętne. Zawieranie umów dzierżawy lub użyczenia dla realizacji działań ochronnych.	Grunty prywatne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
6.	Działania dotyczące infrastruktury turystycznej i edukacyjnej Parku		
	-	-	-
7.	Ochrona gatunków roślin i grzybów		
7.1	Koszenie z usuwaniem biomasy	Ochrona stanowisk gatunków roślin i grzybów poprzez hamowanie naturalnej sukcesji w drodze koszenia. Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
7.2	Usuwanie drzew i krzewów	Ochrona stanowisk gatunków roślin i grzybów poprzez usuwanie drzew i krzewów z powierzchni ekosystemów nieleśnych. Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
7.3	Wypas	Ochrona stanowisk gatunków roślin i grzybów poprzez hamowanie naturalnej sukcesji w drodze wypasu. Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą.	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
7.4	Wykup gruntów, ich dzierżawa lub użyczenie	Nabywanie przez Gorczański Park Narodowy praw własności do gruntów położonych w granicach Parku na drodze wykupu od prywatnych właścicieli, zawieranie umów dzierżawy lub użyczenia dla realizacji działań ochronnych.	Grunty prywatne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
7.5	Odstąpienie od wypasu w promieniu 10 m od stanowiska gatunku porostu	Działanie zaplanowane dla gatunku porostu <i>Stereocaulon vesuvianum</i> Realizacja zabiegu za zgodą właściciela	10f
8.	Ochrona gatunków zwierząt		

8.1	Utrzymanie istniejących oraz utworzenie dodatkowych stałych zbiorników wodnych o korzystnych warunkach termicznych dla rozrodu płazów	<p>Konserwacja istniejących zbiorników rozrodczych płazów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie odpowiedniego dostępu światła (usuwanie drzew silnie zacieniających zbiorniki, usuwanie nadmiaru roślinności z pozostawieniem jej w 1/3 do 1/2 powierzchni czyszczonego zbiornika), - zapobieganie wypłycaaniu poprzez okresowe usuwanie namulów i osadów. <p>Utworzenie dodatkowych zbiorników rozrodczych dla płazów o wyższych wymaganiach termicznych – płytszych, zasilanych wodą opadową lub pochodzącą z wysięków.</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub po uzyskaniu jego zgody</p>	Na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową. Lokalizacja nowych zbiorników po dokonaniu szczegółowego rozpoznania potrzeb i możliwości wykonania
8.2	Zabezpieczenie miejsc rozrodu i bytowania gadów	<p>Odślanianie istniejących i wykonywanie na wybranych polanach nowych mikrosiedlisk w postaci kamiennych kopców, murków, stert drewna i kop siana;</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub po uzyskaniu jego zgody</p>	Polany na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.3	Utrzymanie stref ekotonowych	<p>Utrzymywanie stref ekotonowych na styku polan i lasu, o umiarkowanym zakrzewieniu ok. 30% ;</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	Na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.4	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska polan poprzez koszenie	<p>Koszenie polan reglowych w celu utrzymania siedlisk nieleśnych w odpowiednim stanie z przyjęciem następujących zasad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koszenie od środka na zewnątrz, - pozostawienie części powierzchni działki nieskoszonej, - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie. <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
8.5	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska polan poprzez usuwanie drzew i krzewów	<p>Usuwanie drzew i krzewów w miejscach gdzie postępuje sukcesja. W celu utrzymania mozaikowatości siedlisk można</p>	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych

		<p>pozostawiać niektóre kępy drzew lub krzewów rosnące w biogrupach, szczególnie płaty porośnięte wierzbą i wą stanowiącą dla owadów roślinę pokarmową.</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	
8.6	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska polan poprzez wypas	<p>Utrzymanie właściwego stanu siedlisk łąkowych poprzez prowadzenie ekstensywnego wypasu, z możliwością koszarowania na wybranych powierzchniach.</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	Zgodnie z lokalizacją zabiegu wymienioną w części dotyczącej ekosystemów nieleśnych
8.7	Utrzymanie i poprawa stanu kwiecistości łąk dla owadów	<p>Przywrócenie i zwiększenie kwiecistości zbiorowisk łąkowych na polanach GPN, poprzez przywożenie skoszonej biomasy z nasionami z polan o dużej kwiecistości w celu translokacji nasion roślin kwiatowych.</p> <p>Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą</p>	Wybrane polany w obszarze ochrony krajobrazowej: Jaworzyna Kamienicka, Mostownica, Hala Turbacz, Zielenica, Cioski, Przysłop, Średniak, Gorc Troszacki, Gorc Porębski, Podskąty, Kopa, Przysłopek, Hala Wzorowa, Gabrowska Duża, Tobołów, Suhora, Galaska
8.8	Przestrzeganie odpowiednich terminów prac na polanach z uwagi na ochronę ptaków i owadów zapylających	Dla zachowania gatunków związanych z siedliskiem polan zaleca się stosowanie zabiegów ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego, za wyjątkiem wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – od 1 lipca, na pozostałych – od 15 maja) oraz koszenia wybranych polan kwiecistych – od 15 sierpnia	Polany na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.9	Zapobieganie wypalaniu polan	Kontrola polan podczas patroli Służby Parku	Polany na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.10	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska dla popielicowatych	Dążenie do pozostawiania drzew dziuplastych w starodrzewiach i części posuszu stojącego. Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą	Ekosystemy leśne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową (w szczególności oddz. 212)
8.11	Przestrzeganie odpowiednich terminów prowadzenia prac w ekosystemach leśnych z uwagi na	Zaleca się przestrzeganie następujących terminów: - wykonywanie planowych cięć gospodarczych – od 1 sierpnia do końca lutego;	Ekosystemy leśne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową

	ochronę ptaków lęgowych	- wykonywanie cięć sanitarnych (usuwanie posuszu kornikowego czynnego) – od 1 czerwca do końca lutego; - wykładanie pułapek feromonowych, adaptacja wiatrowałów i wiatrołomów na drzewa kontrolne – od 1 kwietnia	
8.12	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska dla kuraków leśnych	Dla głuszca: preferowanie naturalnego odnowienia świerkowego w młodnikach i jego utrzymanie w postaci biogrup (bez pełnego zwarcia). Na polanach z borówczyskami, obok zwartych, młodych drzewostanów, pozostawienie biogrup drzew dających osłonę przed atakiem drapieżników Dla jarzębka: utrzymywanie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew i krzewów (np: wierzba iwa, leszczyna, jarzębina, brzoza, osika, olsza szara). Preferowanie odnowień naturalnych Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą	Ekosystemy leśne w obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową (dla głuszca dotyczy tylko obszaru wyznaczonej gorczańskiej ostoi w granicach Parku)
8.13	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska włośchatki, sóweczki, puszczyka uralskiego i innych dziuplaków oraz nietoperzy	Dążenie za zgodą właściciela do pozostawiania dużych drzew dziuplastych, złomów (kominów) jako potencjalnych miejsc gnieźdzenia się i spizarni	Ekosystemy leśne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.14	Utrzymanie i poprawa stanu siedliska dla ptaków siedlisk leśnych, a głównie dzięciołów, muchołówki małej i puchacza	Dążenie za zgodą właściciela do pozostawiania drzew dziuplastych, martwych drzew stojących i leżaniny oraz części posuszu czynnego ze wskazaniem w pierwszej kolejności na grupy drzew, a następnie na pojedyncze drzewa. Popieranie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew i krzewów np: wierzba, brzoza, osika, olsza szara	Ekosystemy leśne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.15	Poprawa bazy lęgowej dla ptaków	Czyszczenie skrzynek lęgowych dla ptaków Realizacja zabiegu przy udziale właściciela lub za jego zgodą.	Ekosystemy leśne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.16	Poprawa bazy lęgowej dla pilchovatych	Wykładanie skrzynek lęgowych dla pilchovatych (typ angielski). Skrzynki te są równocześnie wykorzystywane przez tzw.	Ekosystemy leśne (młodsze drzewostany liściaste w rejonach stwierdzonego występowania gatunków)

		„wtórne dziuplaki” Realizacja zabiegu za zgodą właściciela	na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.17	Zwiększenie dostępności schronień dla nietoperzy	Uwzględnienie podczas prac remontowych szłaśasów wytycznych z operatu ochrony fauny w zakresie podniesienia atrakcyjności tych obiektów dla nietoperzy	Szłaśasy pasterskie na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową
8.18	Wykup gruntów, ich dzierżawa lub użyczenie.	Nabywanie przez Gorczański Park Narodowy praw własności do gruntów położonych w granicach Parku na drodze wykupu od prywatnych właścicieli, zawieranie umów dzierżawy lub użyczenia dla realizacji działań ochronnych	Grunty prywatne na całym obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową

1.1. Działania ochronne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - działania w częściach obszarów Natura 2000 PLH120018 i PLB120001 pokrywających się z granicami Parku

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację działań ochronnych w częściach obszarów Natura 2000 PLH120018 i PLB120001 pokrywających się z granicami Parku jest dyrektor Parku, jako sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000. Natomiast za realizację działań poza granicami Parku, w tym związanych z utrzymaniem korytarzy ekologicznych, odpowiada Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie.

- a) działania ochronne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 PLH120018

Lp.	Przedmiot ochrony	Działanie ochronne	Lokalizacja
1.	Siedliska przyrodnicze		
1.1	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	Działanie obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania polan; dla gospodarstw rolnych, które w momencie wejścia w życie planu ochrony, mają podjęte zobowiązania w ramach programów rolnośrodowiskowych PROW 2007-2013 obsługiwanych przez ARiMR, działanie zacznie obowiązywać od daty ich zakończenia. Działanie fakultatywne: 1) koszenie kosą ręczną lub kosiarkami mechanicznymi, w sposób nie niszczący struktury	10f, 20f, g, 24j, 28g, h, i, 36h, i, j, k, 46h, i, 68f, 75i, j, k, m, 76c, d, f, 80f, g, 81d, f, 96k, l, n, 97g, h, 100g, h, i, 113c, 118g, 135k, l, 144j, l, 145o, 148c, d, g, 149j, 156f, 157d, 164g, 171i, j, k, l, n, 173d, 175k, w, 176j, k, l, m, n, o, p, y, 178k, l, m, n, 181j, 182g, j, 183h, i, 186h, 192m, 193d, g, 195h, 204f, g, 205h, i, j, 206f, 207d, 209f, g

	<p>roślinności i gleby; 2) koszenie od środka na zewnątrz powierzchni; 3) pozostawienie części powierzchni siedliska nieskoszonego, 4) po wykoszeniu biomasa powinna być usunięta z płatu siedliska w terminie do 2 tygodni od pokosu; dopuszcza się jej złożenie w przyzmy ułożone poza siedliskiem; w celu ograniczenia zasięgu borówczysk istnieje możliwość spalania biomasy uzyskanej z ich koszenia w płatach borówczysk; 5) należy dążyć do zachowania nieregularnych granic wykaszanych powierzchni; Termin: jeden pokos, co 1-3 lata, od 1 sierpnia do 30 września</p>	
	<p>Działanie fakultatywne: wypas zwierzętami gospodarskimi (owce, kozy, krowy, doraźnie konie); w trakcie lub po zakończeniu wypasu obligatoryjnie należy wykosić niedojady. Termin: corocznie, w niższych położeniach (do 800 m n.p.m.) dopuszcza się od 1 maja, a na obszarach powyżej 800 m n.p.m. – od 15 maja, przy czym w obydwu przypadkach zaleca się opóźnienie o ok. 2 tygodnie – zależnie od zaawansowania vegetacji</p>	<p>10f,24j,36h,i,j,k,46h,i,68f,75i,j,k,m,76c,d,f,81d,f,100g,h,i,148c,d,g,164,171,i,j,k,l,n,173d,175k,176j,k,l,m,n,o,p,178k,l,m,n,182j,193d,g,195h,204f,g,205h,i,j,206f,g,207d,209f,g</p>
	<p>Usunięcie drzew i krzewów z powierzchni, poprzez wycinkę przy lub poniżej szyi korzeniowej, a następnie usunięcie z miejsca zabiegu; dopuszcza się usuwanie karp korzeniowych. Na wszystkich odkrzewianych powierzchniach dopuszcza się zrębkowanie biomasy. W przypadku odkrzewiania powierzchni o utrudnionym dojeździe, przy dużej ilości uzyskanej biomasy, dopuszcza się jej złożenie w stosy. Dopuszcza się pozostawienie pojedynczych rozproszonych</p>	<p>10f, 24j, 28g, h, i, 36h, i, j, k, 46h, i, 75i, j, k, m, 76c, d, f, 80f, g, 81d, f, 96k, l, n, 97g, h, 100g, h, i, 113c, 118g, 135k, l, 144j, l, 145o, 148c, d, g, 149j, 156f, 157d, 164g, 171i, j, k, l, n, 173d, 175k, w, 176j, k, l, m, n, o, p, 178k, l, m, n, 182g, j, 183h, i, 186h, 192m, 193d, g, 195h, 204f, g, 205, i, j, 206f, g, 207d, 209f, g</p>

		drzew i krzewów, jednak nie więcej niż na 10-20% powierzchni siedliska. Termin: od 1 sierpnia do końca lutego.	
1.2	6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Mechaniczne usuwanie osobników obcych gatunków inwazyjnych roślin - <i>Impatiens glandulifera</i> , z usunięciem i spaleniem biomasy. Corocznie, do całkowitego wyeliminowania gatunku, w okresie przed wydaniem nasion	37h, i, 51c, 77i, 88d, g, 89b, 90c, d, f, 94b, 95h, 101b, 102f, 103d, 104c, 105c, 106j, 107h, 116c, 175w,y
1.3	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Działanie obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania polan; dla gospodarstw rolnych, które w momencie wejścia w życie planu ochrony, mają podjęte zobowiązania w ramach programów rolnośrodowiskowych PROW 2007-2013 obsługiwanych przez ARiMR, działanie zacznie obowiązywać od daty ich zakończenia. Działanie fakultatywne: 1) koszenie kosą ręczną lub kosiarkami mechanicznymi, w sposób nie niszczący struktury roślinności i gleby; 2) koszenie od środka na zewnątrz powierzchni; 3) pozostawienie części powierzchni siedliska nieskoszonego, 4) po wykoszeniu biomasa powinna być usunięta z płatu siedliska w terminie do 2 tygodni od pokosu; dopuszcza się jej złożenie w przyzmy ułożone poza siedliskiem; 5) należy dążyć do zachowania nieregularnych granic wykaszanych powierzchni; Termin: corocznie, od 15 czerwca do 30 września, po 20 lipca możliwy drugi pokos lub wypas	77f,h,107h,m,n,o
		Działanie fakultatywne: wypas zwierzętami gospodarskimi (owce, kozy, krowy, doraźnie konie); w trakcie lub po zakończeniu wypasu obligatoryjnie należy	107h, m, n, o

		<p>wykosić niedojady. Termin: corocznie od 1 maja; zaleca się opóźnienie o ok. 2 tygodnie – zależnie od zaawansowania wegetacji</p>	
		<p>Usunięcie drzew i krzewów z powierzchni, poprzez wycinke przy lub poniżej szyi korzeniowej, a następnie usunięcie z miejsca zabiegu; dopuszcza się usuwanie karp korzeniowych. Na wszystkich odkrzewianych powierzchniach dopuszcza się zrębkowanie biomasy. W przypadku odkrzewiania powierzchni o utrudnionym dojeździe, przy dużej ilości uzyskanej biomasy, dopuszcza się jej złożenie w stopy. Dopuszcza się pozostawienie pojedynczych rozproszonych drzew i krzewów, jednak nie więcej niż na 10-20% powierzchni siedliska. Termin: od 1 sierpnia do końca lutego.</p>	77f, h, 107h, m, n, o
1.4	6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	<p>Działanie obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania polan; dla gospodarstw rolnych, które w momencie wejścia w życie planu ochrony, mają podjęte zobowiązania w ramach programów rolnośrodowiskowych PROW 2007-2013 obsługiwanych przez ARiMR, działanie zacznie obowiązywać od daty ich zakończenia. Działanie fakultatywne: 1) koszenie kosą ręczną lub kosiarkami mechanicznymi, w sposób nie niszczący struktury roślinności i gleby; 2) koszenie od środka na zewnątrz powierzchni; 3) pozostawienie części powierzchni siedliska nieskoszonego, 4) po wykoszeniu biomasa powinna być usunięta z płatu siedliska w terminie do 2 tygodni od pokosu; dopuszcza się jej złożenie w pryzmy ułożone poza</p>	3d, f, 9g, h, 10f, g, 17i, j, k, l, m, 19c, 20f, 22c, d, 28i, 29d, g, h, i, j, k, m, 36h, k, 37i, 46h, i, j, 48h, 50d, f, 52c, d, f, g, 56c, 57d, 60b, 62c, 65b, 68f, 75i, 76c, d, f, g, 80f, g, h, j, 88f, 100g, 111f, 113c, 118f, g, 133d, 135j, k, l, 144i, j, k, l, 145m, o, 148c, d, f, g, i, 151j, 152j, 156f, 157d, 161d, 162c, 164f, g, h, i, 173d, g, 175k, l, m, n, o, r, w, 176k, l, n, 178j, 179c, 181f, j, 182g, i, j, 183h, i, k, 184i, j, k, l, m, n, o, 185h, i, 186f, g, h, i, k, l, 191b, c, 192i, 193d, f, g, 195h, 196j, n, o, p, 198i, 204f, h, 205i, 206f, 207d, 209f

		<p>siedliskiem; 5) należy dążyć do zachowania nieregularnych granic wykaszanych powierzchni; Termin: corocznie, jeden pokos od 1 sierpnia do 30 września, za wyjątkiem łąk kwiecistych, na których wskazuje się termin późniejszy - od 15 sierpnia do 30 września</p>	
		<p>Działanie fakultatywne: 1) wypas zwierzętami gospodarskimi (owce, kozy, krowy, doraźnie konie); 2) w trakcie lub po zakończeniu wypasu obligatoryjnie należy wykosić niedojady, szczególnie w zbiorowiskach z udziałem śmiałka darniowego (<i>Deschampsia caespitosa</i>), ostrożenia polnego (<i>Cirsium arvense</i>); 3) z koszarowania należy wyłączyć powierzchnie z <i>Trollius altissimus</i> i stanowiskami rzadkich grzybów; 4) koszar należy przestawiać co 1-2 dni; Termin: corocznie, w niższych położeniach (do 800 m n.p.m.) dopuszcza się od 1 maja, a na obszarach powyżej 800 m n.p.m. – od 15 maja, przy czym w obydwu przypadkach zaleca się opóźnienie o ok. 2 tygodnie – zależnie od zaawansowania vegetacji; na polanach kwiecistych zaleca się opóźnienie termin wypasu – od 1 lipca, z uwagi na ochronę owadów zapylających</p>	<p>28i, 80f, g, h, j, 135j, k, l, 144i, j, k, l, 185h, i, 186f, g, h, i, k, l, 9g, h, 10f, g, 17i, j, k, l, m, 19c, 29d, g, h, i, j, k, m, 36h, k, 37i, 46h, i, j, 48h, 50d, f, 56c, 60b, 62c, 65b, 68f, 75i, 76c, d, f, g, 100g, 133d, 148c, d, f, g, i, 151j, 152j, 161d, 162c, 164f, g, h, i, 173d, g, 175k, l, m, n, o, r, 176k, l, n, 178j, 181f, 182i, j, 184i, j, k, l, m, n, o, 193d, f, g, 195h, 196j, n, o, p, 198i, 204f, 205i, 206f, 207d, 209f</p>
		<p>Usunięcie drzew i krzewów z powierzchni, poprzez wycinke przy lub poniżej szyi korzeniowej, a następnie usunięcie z miejsca zabiegu; dopuszcza się usuwanie karp korzeniowych. Na wszystkich odkrzewianych powierzchniach dopuszcza się zrębkowanie biomasy. W przypadku odkrzewiania powierzchni o utrudnionym dojeździe, przy dużej ilości</p>	<p>3d, f, 9g, h, 10f, g, 17i, j, k, l, m, 19c, 28i, 29d, g, h, i, j, k, m, 36h, k, 37i, 46h, i, j, 48h, 50d, f, 52c, d, f, g, 56c, 57d, 60b, 62c, 65b, 75i, 76c, d, f, g, 80f, g, h, j, 88f, 100g, 111f, 113c, 118f, g, 133d, 135j, k, l, 144i, j, k, l, 145o, 148c, d, f, g, i, 151j, 152j, 156f, 157d, 161d, 162c, 164f, g, h, i, 173d, g, 175k, l,</p>

		uzyskanej biomasy, dopuszcza się jej złożenie w stosy. Dopuszcza się pozostawienie pojedynczych rozproszonych drzew i krzewów, jednak nie więcej niż na 10-20% powierzchni siedliska. Termin: od 1 sierpnia do końca lutego;	m, n, o, r, w, 176k, l, n, 178j, 179c, 181f, 182g, i, j, 183h, i, 184i, j, k, l, m, n, o, 185h, i, 186f, g, h, i, k, l, 191b, c, 192i, 193d, f, g, 195h, 196j, n, o, p, 198i, 204f, h, 205i, 206f, 207d, 209f
1.5	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Ochrona bierna	Siedlisko na terenie Parku, w szczególności: 140b, 169d
1.6	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	Ochrona bierna	Siedlisko na terenie Parku, w szczególności: 91f, 102d, 211a, c
1.7	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Działanie obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania polan; dla gospodarstw rolnych, które w momencie wejścia w życie planu ochrony, mają podjęte zobowiązania w ramach programów rolnośrodowiskowych PROW 2007-2013 obsługiwanych przez ARiMR, działanie zacznie obowiązywać od daty ich zakończenia. Działanie fakultatywne: 1) koszenie kosą ręczną lub kosiarkami mechanicznymi, w sposób nie niszczący struktury roślinności i gleby, 2) koszenie od środka na zewnątrz powierzchni; 3) pozostawienie części powierzchni siedliska nieskoszonego, 4) po wykoszeniu biomasa powinna być usunięta z płatu siedliska w terminie do 2 tygodni od pokosu, dopuszcza się jej złożenie w pryzmy ułożone poza siedliskiem; 5) należy dążyć do zachowania nieregularnych granic wykaszanych powierzchni; Termin: jeden pokos, co 2-3 lata, od 1 sierpnia do 30 września	28j, 291, m, 36k, 77h, 80h, j, k, 95f, 106k, 133f, 144j, k, 148h, j, 149t, 164h, i, 169c, 171m, 175l, o, p, r, u, x, y, 176o, r, x, 178g, h, l, m, 180f, g, 181f, g, l, 183i, 184i, k, n, 185i, j, k, 186k, l, 191f, 192i, 205j, 209g
		Usunięcie drzew i krzewów z	28j, 291, m, 36k, 77h,

		<p>siedliska, poprzez wycinkę przy lub poniżej szyi korzeniowej, a następnie usunięcie z miejsca zabiegu;</p> <p>Na wszystkich odkrzewianych powierzchniach dopuszcza się zrębkowanie biomasy. W przypadku odkrzewiania powierzchni o utrudnionym dojeździe, przy dużej ilości uzyskanej biomasy, dopuszcza się jej złożenie w stosy. Dopuszcza się pozostawienie pojedynczych rozproszonych drzew i krzewów, jednak nie więcej niż na 10-20% powierzchni siedliska.</p> <p>Termin: od 1 sierpnia do końca lutego;</p>	<p>80h, j, k, 95f, 106k, 133f, 144j, k, 148h, j, 149t, 164h, i, 171m, 175l, o, p, r, u, x, y, 176o, r, 178g, h, l, m, 180g, 181f, l, 183i, 184i, k, n, 185i, k, 186k, l, 191f, 192i, 205j, 209g</p>
		<p>Dostosowanie poziomu wód do wymogów siedliska: kaskadowa zabudowa rowów o głębokości 0,6-1,0 m, co 3-4 m; łącznie ok. 15 przetamowań hamujących erozję;</p> <p>zabieg jednorazowy w ciągu pierwszego roku obowiązywania planu ochrony</p>	<p>144k</p>
1.8	<p>Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami <i>Androsacion vandellii</i></p>	<p>Wstawienie tablicy informacyjnej z zakazem wstępu i wspinaczki na wychodnię Kudłoński Baca; w ciągu pierwszego roku obowiązywania planu ochrony</p>	<p>12d</p>
1.9	<p>8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania</p>	<p>Ochrona bierna</p>	<p>Siedlisko na terenie Parku, w szczególności: 10a, 117c, 132a, 138b, 173d, 177a, b</p>
1.10	<p>9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)</p>	<p>Zabezpieczenie odnowień środkami mechanicznymi: zakładanie osłon spiralnych na pędy wierzchołkowe młodych jodeł w celu ich ochrony przed zgryzaniem przez duże ssaki kopytne, zwłaszcza jeleniowate (<i>Cervidae</i>); w miejscach o wysokiej presji jeleniowatych należy rozważyć zabezpieczenie indywidualne jaworów i wiązów. Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb.</p>	<p>Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową</p>
		<p>Zabezpieczenie odnowień środkami chemicznymi: zapachowymi środkami odstrasżającymi (repelentami) przed jeleniowatymi (<i>Cervidae</i>). Rozmiar zabezpieczeń według</p>	<p>Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową</p>

		potrzeb	
		Zabiegi sanitarno-selekcyjne: usuwanie czynnego posuszu świerkowego, wiatrołomów i wiatrowałów zasiedlonych lub zagrożonych zasiedleniem przez kambiofagi oraz ich korowanie wraz z niszczeniem kory; intensywność cięć według potrzeb. Dopuszcza się pozostawianie części drzew złamanych, wyrwconych, obumierających i martwych (nie będących posuszem kornikowym czynnym) oraz części świerkowego posuszu czynnego, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu osób i mienia, a także stanowi sanitarnemu drzewostanów. Termin realizacji: od 1 czerwca do końca lutego	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
		Regulacja nadmiernej liczebności populacji jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>).	Siedlisko na obszarze Parku, w Obwodach Ochronnych: Turbacz, Kudłoń, Suhora, objęte ochroną czynną i krajobrazową bezpośrednio z nią sąsiadującą
		Utrzymanie dróg, szlaków i ścieżek niezbędnych w realizacji czynnej ochrony ekosystemów leśnych Według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Odtwarzanie znaków granic zewnętrznych i wewnętrznych Parku oraz linii oddziałowych. Według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
1.11	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	Zabezpieczenie odnowień środkami mechanicznymi: zakładanie osłon spiralnych na pędy wierzchołkowe młodych jodeł w celu ich zabezpieczenia przed zgryzaniem przez duże ssaki kopytne, zwłaszcza jeleniowate (<i>Cervidae</i>); w miejscach o wysokiej presji jeleniowatych należy rozważyć zabezpieczenie indywidualne jaworów i wiązów osłonami (tubami). Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową

		Zabezpieczenie odnowień jodłowych środkami chemicznymi: zapachowymi środkami odstrasżającymi (repelentami) przed jeleniowatymi; Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
		Zabiegi sanitarno-selekcyjne: usuwaniu czynnego posuszu świerkowego, wiatrołomów i wiatrowałów zasiedlonych lub zagrożonych zasiedleniem przez kambiofagi oraz ich korowanie wraz z niszczeniem kory; intensywność cięć według potrzeb. Dopuszcza się pozostawianie części drzew złamanych, wyróconych, obumierających i martwych (nie będących posuszem kornikowym czynnym) oraz części świerkowego posuszu czynnego, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu osób i mienia, a także stanowi sanitarnemu drzewostanów. Termin realizacji: od 1 czerwca do końca lutego	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
		Regulacja nadmiernej liczebności populacji jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>)	Siedlisko na obszarze Parku, w Obwodach Ochronnych: Turbacz, Kudłoń, Suhora, objęte ochroną czynną i krajobrazową bezpośrednio z nią sąsiadującą
		Usuwanie osobników inwazyjnych obcych gatunków roślin. Zabieg powinien być stosowany według potrzeb, doraźnie w miejscach stwierdzenia gatunków obcych	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Utrzymanie dróg, szlaków i ścieżek, niezbędnych w realizacji czynnej ochrony ekosystemów leśnych. Według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Odtwarzanie znaków granic zewnętrznych i wewnętrznych Parku oraz linii oddziałowych. Według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
1.12	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i	Usuwanie osobników inwazyjnych obcych gatunków	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą,

	jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	roślin, zwłaszcza niecierpków: drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>) i gruczołowatego (<i>I. glandulifera</i>). Zabieg powinien być stosowany według potrzeb, doraźnie w miejscach stwierdzenia gatunków	czynną i krajobrazową
		Utrzymanie dróg, szlaków i ścieżek, niezbędnych w realizacji czynnej ochrony ekosystemów leśnych. Według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Odtwarzanie znaków granic zewnętrznych i wewnętrznych Parku oraz linii oddziałowych. Według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
1.13	9410 Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> , część – zbiorowiska górskie)	Zabiegi sanitarno-selekcyjne: usuwaniu czynnego posuszu świerkowego, wiatrolomów i wiatrowałów zasiedlonych lub zagrożonych zasiedleniem przez kambiofagi oraz ich korowanie wraz z niszczeniem kory; intensywność cięć według potrzeb. Dopuszcza się pozostawianie części drzew złamanych, wyrwconych, obumierających i martwych (nie będących posuszem kornikowym czynnym) oraz części świerkowego posuszu czynnego, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu osób i mienia, a także stanowi sanitarnemu drzewostanów. Termin realizacji: od 1 czerwca do końca lutego	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
		Wykładanie pułapek feromonowych na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), drwalnika paskowanego (<i>Trypodendron lineatum</i>) i brudnicę mniszkę (<i>Lymantria monacha</i>); ich liczba i rozmieszczenie według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Adaptacja powalonych i złamanych przez wiatr świerków na drzewa kontrolne, służące ocenie stopnia rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>); ich liczba oraz rozmieszczenie według potrzeb	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Wspomaganie procesów	Siedlisko na całym obszarze

	<p>odnowieniowych poprzez odnowienia sztuczne na powierzchniach pozbawionych drzewostanu wskutek żerów kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), poprzedzone ewentualnym usunięciem pojedynczych egzemplarzy gatunków lekkonasiennych. Ilość wprowadzonych odnowień sztucznych według potrzeb. Pielęgnacja gleby, koszenie chwastów na powstałych uprawach oraz palikowanie odnowień według potrzeb</p>	<p>Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową</p>
	<p>Zabezpieczenie odnowień środkami mechanicznymi: zakładanie osłon spiralnych na pędy wierzchołkowe młodych jodeł w celu ich zabezpieczenia przed zgryzaniem przez duże ssaki kopytne, zwłaszcza jeleniowate (<i>Cervidae</i>); w miejscach o wysokiej presji jeleniowatych należy rozważyć zabezpieczenie indywidualne jaworów i wiązów. Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb.</p>	<p>Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową</p>
	<p>Zabezpieczenie odnowień jodłowych środkami chemicznymi: zapachowymi środkami odstrasżającymi (repelentami) przed jeleniowatymi (<i>Cervidae</i>); Rozmiar zabezpieczeń według potrzeb</p>	<p>Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową</p>
	<p>Regulacja nadmiernej liczebności populacji jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>)</p>	<p>Siedlisko na obszarze Parku, w Obwodach Ochronnych: Turbacz, Kudłoń, Suhora, objęte ochroną czynną i krajobrazową bezpośrednio z nią sąsiadującą</p>
	<p>Usuwanie osobników inwazyjnych obcych gatunków roślin; zabieg powinien być stosowany według potrzeb, doraźnie w miejscach stwierdzenia gatunków obcych</p>	<p>Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową</p>
	<p>Utrzymanie dróg, szlaków i ścieżek niezbędnych w realizacji czynnej ochrony ekosystemów leśnych.</p>	<p>Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową</p>

		Według potrzeb	
		Odtwarzanie znaków granic zewnętrznych i wewnętrznych Parku oraz linii oddziałowych.	Siedlisko na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Według potrzeb	
2.	Gatunki roślin		
2.1	1386 Bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>)	Odstąpienie od usuwania posuszu prowadzonego w ramach działań ochronnych w odniesieniu do stanowiska gatunku	122b
3.	Gatunki zwierząt		
3.1	4014 Biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>)	Ochrona bierna	Siedlisko gatunku na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
3.2	1193 Kumak górski (<i>Bombina variegata</i>)	Odtworzenie bazy efemerycznych zbiorników wodnych	Siedlisko gatunku na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową (polany, rowy i pobocza dróg gruntowych).
		Konserwacja istniejących zbiorników rozrodczych płazów: - zapewnienie odpowiedniego dostępu światła (usuwanie drzew silnie zacieniających zbiorniki, usuwanie ze zbiorników nadmiaru roślinności z pozostawieniem jej w 1/3 do 1/2 powierzchni czyszczonego zbiornika), - zapobieganie wypłycaaniu zbiorników poprzez okresowe usuwanie namulów i osadów	Istniejące lokalizacje zbiorników rozrodczych.
		Utworzenie dodatkowych stałych zbiorników wodnych o korzystnych warunkach termicznych, połączone z kontrolą ich zasiedlania przez gatunek	Lokalizacja zbiorników po dokonaniu szczegółowego rozpoznania potrzeb i możliwości wykonania
		Zachowanie heterogenicznej struktury roślinności, poprzez utrzymywanie polan, przy jednoczesnym zachowaniu fragmentów nieskoszonych, ekotonów i sztucznie tworzonych mikrosiedlisk, zwiększenie powierzchni niektórych siedlisk otwartych	Polany: Łonna, Stawiska, Podwyszańska, inne wg potrzeb
3.3	2001 Traszka karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>)	Konserwacja istniejących zbiorników rozrodczych płazów: - zapewnienie odpowiedniego dostępu światła (usuwanie drzew	Zgodna ze wskazaną dla kumaka górskiego

		silnie zacieniających zbiorniki, usuwanie ze zbiorników nadmiaru roślinności z pozostawieniem jej w 1/3 do 1/2 powierzchni czyszczonego zbiornika), - zapobieganie wypłycaaniu zbiorników poprzez okresowe usuwanie namulów i osadów	
		Utworzenie dodatkowych stałych zbiorników wodnych o korzystnych warunkach termicznych, połączone z kontrolą ich zasiedlania przez gatunek	Zgodna ze wskazaną dla kumaka górskiego
		Zachowanie heterogenicznej struktury roślinności, poprzez utrzymywanie polan, przy jednoczesnym zachowaniu fragmentów nieskoszonych, ekotonów i sztucznie tworzonych mikrosiedlisk, zwiększenie powierzchni niektórych siedlisk otwartych	Zgodna ze wskazaną dla kumaka górskiego
3.4	1352 Wilk (<i>Canis lupus</i>) 1361 Ryś (<i>Lynx lynx</i>) 1354 Niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>)	Zachowanie cech siedliska sprzyjających bytowaniu i rozrodowi dużych drapieżników: ograniczenie płoszenia poprzez przestrzeganie odpowiednich terminów wykonywania prac w ekosystemach, ograniczenie pozyskania borówki poza polanami; zachowanie liczebności ssaków kopytnych, na poziomie pozwalającym na zabezpieczenie bazy żerowej drapieżników	Siedliska gatunków na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Przeciwdziałanie powstawaniu szkód wśród inwentarza - promocja dobrych praktyk związanych z zabezpieczaniem zwierząt hodowlanych i pasiek przed atakami drapieżników	Na obszarze Parku objętym ochroną krajobrazową gdzie prowadzony jest wypas.
3.5	1355 Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	Ochrona bierna	Cieki wodne mogące stanowić siedlisko gatunku na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Utrzymanie funkcjonalności wodnych korytarzy ekologicznych stanowiących połączenia Parku z otoczeniem.	Cieki wodne na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową

b) działania ochronne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków

ptaków stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 PLB120001

Lp.	Przedmiot ochrony	Działanie ochronne	Lokalizacja
1	Wszystkie przedmioty ochrony	Ochrona przed nadmierną ingerencją człowieka poprzez udrażnianie szlaków turystycznych i egzekwowanie przestrzegania zakazów poruszania się poza nimi oraz wjazdów pojazdami mechanicznymi. Na bieżąco w okresie realizacji planu ochrony	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Zachowanie wskazanych terminów prowadzenia prac remontowych na drogach i szlakach (z wyjątkiem prac związanych z utrzymaniem bezpieczeństwa na szlakach) - poza okresem lęgowym: od 1 sierpnia do końca lutego (do 14 lutego w rejonie stwierdzenia występowania (rewiru lęgowego) puszczyka uralskiego A220)	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Przestrzeganie odpowiednich terminów prowadzenia prac w ekosystemach leśnych: - wykonywanie cięć sanitarnych (usuwanie posuszu kornikowego czynnego) – dopuszcza się od 1 czerwca do końca lutego (do 14 lutego w rejonie stwierdzenia występowania (rewiru lęgowego) puszczyka uralskiego A220), - planowe cięcia gospodarcze w strefie ochrony krajobrazowej zaleca się wykonywać w terminie od 1 sierpnia do końca lutego (do 14 lutego w rejonie stwierdzenia występowania (rewiru lęgowego) puszczyka uralskiego A220)	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
2	A104 jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>)	Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - utrzymywanie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew i krzewów (np: wierzb iwa, leszczyna, jarząbina, brzoza, osika, olsza szara); - preferowanie odnowień naturalnych	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
3	A108 głuszc (<i>Tetrao urogallus</i>)	Wyznaczenie i przestrzeganie stref ochronnych dla tokowisk, zgodnie z obowiązującym	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową

		<p>prawem, tj. cały rok w promieniu do 200 m, a od 1 lutego do 31 maja w promieniu 500 m od tokowiska. W przypadku stwierdzenia zagrożenia tokowiska głuszca przez ruch odbywający się po położonym w pobliżu szlaku turystycznym, wprowadzanie okresowego (15 marzec – 30 kwietnia) zamknięcia szlaku. Bezwzględne przestrzeganie w tym okresie zakazu poruszania się turystów po terenie GPN w porze nocnej</p>	
		<p>Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - preferowanie naturalnego odnowienia świerkowego i jego utrzymanie w postaci biogrup. Na polanach z borówczyskami, obok zwartych, młodych drzewostanów, pozostawienie biogrup drzew dających osłonę przed atakiem drapieżników.</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową</p>
4	<p>A217 sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>) A223 włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)</p>	<p>Ustalanie wymaganych prawem stref ochronnych: w przypadku stwierdzenia zajętej dziupli, ustalenie strefy ochrony całorocznej o promieniu do 50 m; Na bieżąco, w okresie realizacji planu ochrony</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową</p>
		<p>Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - ochrona drzew dziuplastych jako potencjalnych miejsc gnieźdzenia się i spizarni</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową</p>
5	<p>A220 puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>)</p>	<p>Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - ochrona drzew dziuplastych, złomów (kominów) jako potencjalnych miejsc gnieźdzenia się</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową</p>
		<p>Utrzymanie siedlisk polan reglowych poprzez stosowanie zabiegów ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego (do 14 lutego w rejonie stwierdzenia występowania (rewiru lęgowego), za wyjątkiem</p>	<p>Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową</p>

		wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – od 1 lipca, na pozostałych – od 15 maja)	
6	A234 dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - pozostawianie martwych drzew stojących i leżaniny, - pozostawianie części posuszu czynnego ze wskazaniem w pierwszej kolejności na grupy drzew, a w następnej kolejności na pojedyncze drzewa, - pozostawianie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew i krzewów, np.: wierzba, brzoza, osika, olsza szara.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
		Utrzymanie siedlisk polan regłowych poprzez stosowanie zabiegów ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego, za wyjątkiem wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – od 1 lipca, na pozostałych – od 15 maja)	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
7	A236 dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>) A239 dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>) A241 dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - pozostawianie martwych drzew stojących i leżaniny, - pozostawianie części posuszu czynnego ze wskazaniem w pierwszej kolejności na grupy drzew, a w następnej kolejności na pojedyncze drzewa, - pozostawianie gatunków domieszkowych i pionierskich drzew i krzewów np: wierzba, brzoza, osika, olsza szara.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
8	A259 siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>)	Utrzymanie siedlisk polan regłowych poprzez stosowanie zabiegów ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego, za wyjątkiem wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – od 1	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową

		lipca, na pozostałych – od 15 maja).	
9	A320 mucholówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - pozostawianie martwych drzew liściastych zamierających i martwych (stojących i leżaniny), a w szczególności drzew dziuplastych.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
10	A091 orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>)	Ustalenie wymaganych prawem stref ochrony: wyznaczenie strefy ochrony całorocznej na obszarze w promieniu 200 m od zajętego gniazda; wyznaczenie strefy ochrony okresowej na obszarze w promieniu do 500 m od zajętego gniazda w okresie od 1 stycznia do 15 sierpnia. W okresie realizacji planu ochrony.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Utrzymanie siedlisk polan reglowych poprzez stosowanie zabiegów ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego, za wyjątkiem wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – od 1 lipca, na pozostałych – od 15 maja)	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
11	A215 puchacz (<i>Bubo bubo</i>)	Ustalenie wymaganych prawem stref ochrony: wyznaczenie strefy ochrony całorocznej na obszarze w promieniu 200 m od zajętego gniazda; wyznaczenie strefy ochrony okresowej na obszarze w promieniu do 500 m od zajętego gniazda w okresie od 1 stycznia do 31 lipca.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową
		Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - pozostawianie części drzew złamanych, wywróconych, obumierających i martwych (nie będących posuszem kornikowym czynnym) oraz części świerkowego posuszu czynnego, o ile nie zagraża to bezpieczeństwu osób i mienia, a także stanowi sanitarnemu drzewostanów.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową

		Utrzymanie siedlisk polan reglowych poprzez stosowanie zabiegów ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego, za wyjątkiem wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – od 1 lipca, na pozostałych – od 15 maja).	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
12	A264 Pluszcz (<i>Cinclus cinclus</i>), A261 Pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>)	Zachowanie i poprawa stanu siedliska: - ograniczenie do niezbędnego minimum prac w otoczeniu koryt potoków, - zachowanie łągowych zadrzewień nadpotokowych, - kontrola stanu czystości cieków w wybranych punktach na terenie Parku.	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową
13	A282 Drozd obrożny (<i>Turdus torquatus</i>)	Utrzymanie siedlisk polan reglowych poprzez stosowanie zabiegów ochrony czynnej w terminie od 1 sierpnia do końca lutego, za wyjątkiem wypasu dopuszczonego we wcześniejszym terminie (na polanach kwiecistych – od 1 lipca, na pozostałych – od 15 maja).	Na całym obszarze Parku objętym ochroną czynną i krajobrazową

Rozdział 8

OKREŚLENIE SPOSOBÓW MONITORINGU REALIZACJI DZIAŁAŃ
OCHRONNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW

Lp.	Działanie ochronne	Zakres prac monitoringowych	Terminy/częstotliwość
1	Odkrzewianie	Weryfikacja skuteczności wykonania zabiegu usuwania drzew i krzewów oraz określenie potrzeby powtórzenia zabiegu	Kontrola wiosną (w miesiącach maj-czerwiec) w roku następnym po wykonaniu zabiegu, w celu sprawdzenia czy drzewa i krzewy nie odrastają z pozostałych w gruncie części roślin
2	Eliminacja selektywna gatunku obcego geograficznie	Weryfikacja skuteczności i poprawności zabiegu usuwania gatunków inwazyjnych oraz określenie potrzeby powtórzenia zabiegu	Kontrola wiosną (w miesiącach maj-czerwiec) w ciągu 3 kolejnych lat po wykonaniu zabiegu; należy określić liczebność oraz żywotność osobników
3	Odnowienia sztuczne	Wykonanie oceny udatności upraw wg obowiązującej metodyki	W 2 i 5 roku po posadzeniu, w sezonie wegetacyjnym
4	Regulacja nadmiernej liczebności populacji jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>)	Po ustaleniu potrzeby działania (zakresu i intensywności regulacji) weryfikacja skuteczności i poprawności jego wykonania; bieżąca kontrola stanu populacji jeleniowatych	W sposób ciągły, przy okazji corocznych inwentaryzacji zwierzyny metodą tropień, obserwacji ciągłych z wykorzystaniem fotopułapek oraz co 5 lat na podstawie oceny uszkodzeń młodego pokolenia drzew w oparciu o monitoring dynamiki lasu na stałych, kołowych powierzchniach
5	Poprawa bazy lęgowej dla pilchowatych	Kontrola budek dla popielicowatych w miejscach wyłożenia, w młodszych drzewostanach liściastych na obszarze Parku objętym ochroną czynną	Corocznie, w trakcie czyszczenia budek, przez cały okres obowiązywania planu ochrony
6	Działania związane z utrzymaniem lub odtworzeniem korytarzy ekologicznych łączących obszar Parku z innymi obszarami	Monitoring zagrożeń w miejscach krytycznych korytarzy ekologicznych	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony, nie rzadziej niż raz na 2 lata, optymalnie corocznie. Bieżąca analiza dokumentów planistycznych gmin

7	Kaskadowa zabudowa rowów dla ochrony młak	Ocena stanu uwilgotnienia młak	Przez cały okres obowiązywania planu, corocznie w maju i sierpniu
8	Koszenie i/lub wypas	Monitoring kwietności polan wg przyjętej w Parku metodyki	Jedna kontrola na każdej polanie, w drugiej połowie lipca (wg przyjętych fenofaz). Wykonanie co 3 lata od daty obowiązywania planu ochrony
9	Czynna ochrona płazów	Ocena wykorzystania zbiorników jako siedliska dla płazów, poziomu napełnienia zbiorników reprodukcyjnych i stanu ich naturalnego zasilania oraz wypłykania i zarastania roślinnością	Trzy kontrole w ciągu roku w sezonach: wiosna, lato, jesień przez cały okres obowiązywania planu; terminy zsynchronizować z kontrolą sukcesu reprodukcyjnego płazów

Rozdział 9

OKREŚLENIE SPOSOBÓW MONITORINGU STANU OCHRONY ZASOBÓW PARKU ORAZ SIEDLISK PRZYRODNICZYCH I GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT BĘDĄCYCH PRZEDMIOTAMI OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000

1. Sposoby monitoringu stanu ochrony zasobów Parku

Lp.	Zasób	Zakres prac monitoringowych	Terminy/częstotliwość
1	Ekosystemy wodne	Badania chemiczne wód na zawartość siarczanów podczas spływów roztopowych; pobór na granicy Parku na potokach: Poręba, Koninka, Konina, Rosocha, Zapalac, Kamienica, Jaszcze, Łopuszanka	Co 5 lat, w ostatniej fazie spływu wód roztopowych (IV-V)
2	Ekosystemy wodne	Badania chemiczne wód na zawartość mineralnych składników azotu i fosforu; pobór w górnej części potoku Snozy poniżej oczyszczalni ścieków przy schronisku na Starych Wierchach, w źródłiskach Łopuszanki poniżej oczyszczalni ścieków przy schronisku pod Turbaczem oraz na Kamienicy w okolicy Borku.	1 raz w roku, w okresie jesiennym (IX- X)
3	Ekosystemy wodne	Badania biologiczne wód na obecność wybranych gatunków wskaźnikowych w środkowym/dolnym biegu potoków głównych (Olszowy,	1 raz na 3 lata, w okresie jesiennym (IX-X),

		Konina, Kamienica, Łopuszanka) oraz śledzenie tempa rozwoju okrzemki <i>Didymosphenia geminata</i>	
4	Ekosystemy leśne	Monitoring zasobów martwych drzew (stojących i leżących) na 420 stałych kołowych powierzchniach badawczych rozmieszczonych w siatce 400 x 400 m, wg opracowanej metodyki	Co 5 lat, łącznie z monitoringiem stanu zasobów lasu
5	Ekosystemy leśne	Monitoring śmiertelności drzew i tempa wydzielania się posuszu kornikowego w drzewostanach świerkowych i z dużą domieszką świerka na 176 stałych powierzchniach badawczych wybranych z siatki 400 x 400 m wg dotychczasowej metodyki.	1 raz w roku, w okresie od 1 stycznia do 30 maja
6	Ekosystemy leśne	Monitoring stanu zasobów leśnych Parku, struktury i dynamiki drzewostanów na powierzchniach kołowych; wykonywanie pomiarów zgodnie z dotychczasową metodyką.	Co 5 lat (kontynuacja zbioru danych od roku 1992)
7	Ekosystemy leśne	Kontynuacja realizowanych dotychczas przez Park czynności prognostycznych oraz wprowadzenie nowych elementów: - monitoring wybranych gatunków owadów (zwłaszcza kambiofagicznych i ksylofagicznych) przy wykorzystaniu pułapek feromonowych i drzew kontrolnych, - lustracja stanu zdrowotnego drzewostanów prowadzona przez pracowników Służby Parku	Monitoring – corocznie w okresie wegetacyjnym; Lustracja – w sposób ciągły, a szczególnie wg stanu drzewostanów na koniec roku.
8	Ekosystemy nieleśne	Ocena skuteczności zabiegów ochrony czynnej na wybranych polanach reglowych: Gąsiorowska, Ogrodziska, Hala Długa, Wierchy Zarębskie, Hala Wzorowa, Bieniowe – pary powierzchni: grodzona (kontrolna) i niegrodzona poddana zabiegom koszenia lub/i wypasu; łącznie 66 powierzchni. Monitoring wg metodyki stosowanej w Parku od roku 2010	Co 5 lat
9	Gatunki roślin	W trakcie prac monitoringowych	3-krotnie w ciągu

	naczyniowych związane z polanami: <i>Botrychium lunaria</i> , <i>Carduus personata</i> , <i>Carex dioica</i> , <i>C. davalliana</i> , <i>Cirsium erisithales</i> , <i>C. helenioides</i> , <i>Coeloglossum viride</i> , <i>Crepis conyzifolia</i> , <i>Drosera rotundifolia</i> , <i>Epilobium alpestre</i> , <i>Epipactis palustris</i> , <i>Eriophorum vaginatum</i> , <i>Geum montanum</i> , <i>Gladiolus imbricatus</i> , <i>Gymnadenia conopsea</i> , <i>Hypochoeris uniflora</i> , <i>Luzula sudetica</i> , <i>Ophioglossum vulgatum</i> , <i>Parnassia palustris</i> , <i>Pedicularis palustris</i> , <i>P. sylvatica</i> , <i>Pinguicula vulgaris</i> , <i>Platanthera bifolia</i> , <i>Poa alpina</i> var. <i>vivipara</i> , <i>Pseudorchis albida</i> , <i>Soldanella carpatica</i> , <i>Solidago alpestris</i> , <i>Tofieldia calyculata</i> , <i>Traunsteinera globosa</i> , <i>Trifolium spadiceum</i> , <i>Vaccinium uliginosum</i>	należy określić parametry: - liczebność - liczbę osobników generatywnych - stan zachowania siedliska wg 3 stopniowej skali (U2 zły, U1 niewystarczający, FV właściwy) - istniejące zagrożenia - potencjalne zagrożenia	obowiązywania planu ochrony, co 6 lat
10	Gatunki roślin naczyniowych związane z ekosystemami leśnymi: <i>Corallorhiza trifida</i> , <i>Daphne mezereum</i> , <i>Hedera helix</i> , <i>Listera cordata</i> , <i>Monesses uniflora</i> , <i>Neottia nidus-avis</i> , <i>Streptopus amplexifolius</i>	W trakcie prac monitoringowych należy określić parametry: - liczebność - liczbę osobników generatywnych - stan zachowania siedliska wg 3 stopniowej skali (U2 zły, U1 niewystarczający, FV właściwy) - istniejące zagrożenia - potencjalne zagrożenia	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, co 8 lat
11	Gatunki mszaków: - będące relikdami starych lasów: <i>Antitrichia curtispindula</i> , <i>Anomodon attenuates</i> , <i>A. longifolius</i> , <i>A. rugelii</i> , <i>Lescurea</i>	W trakcie prac monitoringowych należy określić parametry: - liczebność (wielkość darni) - obecność/brak sporofitów - stan zachowania siedliska wg 3 stopniowej skali (U2 - zły, U1 - niewystarczający, FV - właściwy)	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, co 8 lat

	<p><i>mutabilis</i>, <i>Neckera pennata</i>, <i>N. pumila</i>;</p> <p>- gatunki młak, torfowisk, potoków i źródeł: <i>Fontinalis antipyretica</i>, <i>Limprichtia cossonii</i>, <i>Palustriella decipiens</i>, <i>Sphagnum magellanicum</i>, <i>Trichocolea tomentella</i>;</p> <p>- gatunki naskalne: <i>Brachydontium trichodes</i>, <i>Frullania tamarisci</i>, <i>Porella arboris-vitae</i>, <i>Neckera besseri</i>, <i>N. crispa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - obecność/brak gatunków konkurencyjnych - istniejące zagrożenia - potencjalne zagrożenia 	
12	<p>Gatunki grzybów:</p> <p>- grzyby mykoryzowe: <i>Albatrellus confluens</i>, <i>A. ovinus</i>, <i>Bankera violascens</i>, <i>Boletopsis leucomelaena</i>, <i>Chamonixia caespitosa</i>, <i>Hydnellum concrescens</i>, <i>H. suaveolens</i>, <i>Hygrophorus pudorinus</i>, <i>Lactarius zonarioides</i>, <i>Phellodon connatus</i>, <i>Tricholoma fucatum</i>;</p> <p>- grzyby saprotroficzne (w tym pasożyty nekrotroficzne): <i>Ascotremella faginea</i>, <i>Bondarzewia mesenterica</i>, <i>Camarops tubulina</i>, <i>Climacocystis borealis</i>, <i>Crepidotus applanatus</i>, <i>Cyphella digitalis</i>, <i>Daedaleopsis tricolor</i>, <i>Gerronema xanthophyllum</i>, <i>Gymnopilus picreus</i>, <i>Gyromitra infula</i>, <i>Hericium alpestre</i>, <i>Hydropus atramentosus</i>, <i>H. marginellus</i>, <i>Hygrocybe chlorophana</i>, <i>H. intermedia</i>, <i>H. persistens</i>, <i>H.</i></p>	<p>W trakcie prac monitoringowych należy określić parametry:</p> <ul style="list-style-type: none"> - data obserwacji - nazwa gatunku - stanowisko z podaniem współrzędnych geograficznych odczytanych w terenie z odbiornika GPS - typ siedliska (zbiorowiska roślinnego - jeśli da się je określić) i stan jego zachowania - substrat/podłoże - nazwisko osoby dokonującej obserwacji oraz wykonać dokumentację fotograficzną okazów. 	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, przez 2 sezony, co 8 lat

	<p><i>psittacina</i>, <i>Hymenochaete cruenta</i>, <i>Ischnoderma benzoinum</i>, <i>I. resinosum</i>, <i>Lentinellus castoreus</i>, <i>Lyophyllum palustre</i>, <i>Microglossum viride</i>, <i>Morchella conica</i>, <i>M. elata</i>, <i>Oxyporus corticola</i>, <i>Panellus violaceofulvus</i>, <i>Phellinus viticola</i>, <i>Pycnoporellus fulgens</i></p>		
13	Epifityczna biota porostów świerka	<p>Monitoring na 37 stałych powierzchniach badawczych wybranych spośród 433 powierzchni rozmieszczonych w sieci 400 x 400 m; w trakcie prac monitoringowych należy określić parametry:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gatunek - procent pokrycia powierzchni płatu od podstawy do wysokości 2,0 m - liczebność - stan plech - zagrożenia istniejące - zagrożenia potencjalne 	Co 10 lat, w latach 2023 i 2033 (kontynuacja wg przyjętej metodyki stosowanej w Parku od roku 1993)
14	Gatunki porostów wymagające ustanowienia prawnej strefy ochronnej: <i>Lobaria pulmonaria</i> , <i>Thelotrema lepadium</i>	Spis gatunków na podłożu (pniu drzewa) z określeniem pokrycia procentowego w płacie. Dla gatunku <i>L. pulmonaria</i> wykonanie dokumentacji fotograficznej plechy z odnośną skalą; zapisanie informacji w bazie obserwacji przyrodniczych Parku w systemie GIS.	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony; co 8 lat
15	Porosty: <i>Belonia russula</i> , <i>Caloplaca herbidella</i> , <i>Collema flaccidum</i> , <i>Bacidia incompta</i> , <i>Fuscopannaria leucophaea</i> , <i>Leptogium gelatinosum</i> , <i>Peltigera leucophlebia</i> , <i>Protopannaria pezizoides</i> , <i>Punctelia jackeri</i> , <i>P. subrudecta</i> , <i>Stereocaulon vesuvianum</i> , <i>Umbilicaria cylindrica</i> ,	<p>Na wszystkich znanych stanowiskach wymienionych gatunków należy określić parametry:</p> <ul style="list-style-type: none"> - żywotność plech - tendencje dynamiczne. <p>Należy wykonać dokumentację fotograficzną gatunków wielkoplechowych z odnośną skalą; zapisać informacje w bazie obserwacji przyrodniczych Parku w systemie GIS</p>	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony; co 8 lat

	<i>U. deusta.</i>		
16	Trzmiele	Ocena liczebności trzmieli wg stosowanej w Parku metodyki na polanach: Trusiówka, Świnkówka, Ustępne, Bieniowe, Jaworzyna Kamienicka, Jankówki, Dzigowa, Hala Młyńska, Gabrowska Mała, Gąsiorowska, Oberówka.	Co najmniej 2 kontrole na każdej polanie w terminie od połowy lipca do połowy sierpnia (kontynuacja od roku 2011). Wykonywane w cyklach: 2 lata pod rząd, powtarzane co 5 lat.
17	Płazy	Monitoring rozrodu i sukcesu reprodukcyjnego płazów na stałych stanowiskach (sztuczne zbiorniki) i w zbiornikach efemerycznych (okresowych) wg przyjętej metodyki.	Od daty obowiązywania planu ochrony, co 3 lata. Efemeryczne zbiorniki dla kumaków - co roku
18	Gady	Monitoring miejsc rozrodu i bytowania gadów; inwentaryzacja gniewosza plamistego przy użyciu sztucznych kryjówek oraz obserwacji nowych mikrosiedlisk	Od daty obowiązywania planu ochrony, co 4 lata
19	Nietoperze	Monitoring miejsc jesiennego rojenia (ocena składu gatunkowego nietoperzy w badaniach z użyciem odłowów w sieci chiropterologiczne i nasłuchy detektorowe, ocena stanu siedlisk); monitoring schronień zimowych (zimowe kontrole jaskiń i schronień antropogenicznych, ocena składu gatunkowego i zmian w siedlisku). Kontrolowane obiekty: Zbójcka Jama, Turnice, skały w dolinie potoku Olszowego, Cyrk koło Kopy	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, co 8 lat
20	Ssaki owadożerne, popielicowate, inne drobne ssaki	Zbiór materiału na terenie Parku: martwe osobniki, wypluwki ptaków szponiastych i sów, odchody drapieżników (ssaki).	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony, podczas patroli terenowych Służby Parku
21	Bóbr, wydra	Monitoring obejmuje: - wyszukiwanie śladów bytowania gatunku, w tym tropienia na śniegu, - zebranie informacji na temat obserwacji gatunku, oszacowanie liczby osobników wykorzystujących odcinki cieków wodnych w granicach Parku, - określenie siedlisk zajmowanych przez gatunek.	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony podczas patroli terenowych Służby Parku
22	Duże drapieżniki: wilk,	Monitoring obejmuje:	Przez cały okres

	ryś, niedźwiedź	<ul style="list-style-type: none"> - inwentaryzację metodą tropień - rejestrowanie obserwacji i wprowadzanie ich do bazy danych - zbiór odchodów dużych drapieżników - rejestracja ofiar dużych drapieżników - wykorzystanie fotopułapek do rejestracji dużych drapieżników - określenie perspektyw zachowania populacji: śmiertelności i szkód 	obowiązywania planu ochrony podczas patroli terenowych Służby Parku i zbioru obserwacji przyrodniczych
23	Średnie drapieżniki: lis, borsuk	<p>Określenie liczebności populacji lisa i borsuka poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zimowe tropienia na transektach w ramach inwentaryzacji zwierząt - bieżące zbieranie informacji o występowaniu i lokalizacji nor drapieżników i ich zasiedlaniu na podstawie obserwacji terenowych i fotopułapek 	Przez cały okres obowiązywania planu ochrony podczas patroli terenowych Służb Parku i zbioru obserwacji przyrodniczych
24	Średnie drapieżniki: lis, borsuk, kuna	Określenie preferencji pokarmowych lisa, borsuka i kuny w aspekcie ich oddziaływania na przedmioty ochrony Parku i obszarów Natura 2000; zbiór i analiza laboratoryjna odchodów średnich drapieżników na terenie Parku.	Co 5 lat od daty wprowadzenia planu ochrony (przez okres obejmujący przynajmniej jeden pełny rok)
25	Ssaki kopytne: jeleń, sarna, dzik	<p>Monitoring liczebności i stanu gatunków z wykorzystaniem m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inwentaryzacji zimowej metodą tropień wg dotychczas stosowanej w Parku metodyki - inwentaryzacji Langvatna w trakcie rykowiska (dotyczy gatunku jeleń) - inwentaryzacji metodą rejestracji skupisk odchodów („pellet-group”) na transektach (metodyką opracowaną na potrzeby Parku). - analizy dokumentacji zarejestrowanej przez fotopułapki (wg opracowanej na potrzeby Parku metodyki) - inwentaryzacji z użyciem samolotu i kamer termowizyjnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1) cykl min. 1x/rok 2) cykl 1x/3 lata 3) częstotliwość zależna od rozmiaru presji na odnowienia – wyników monitoringu uszkodzeń 4) przez cały rok 5) zalecana raz na 3-6 lat
26	Ssaki kopytne: jeleń,	Monitoring oddziaływania na	1) 1 raz w roku w okresie

	sarna,	pozostałe elementy ekosystemu: - inwentaryzacja uszkodzeń młodego pokolenia lasu metodą oceny powierzchniowej wykonywanej przez Służbę Parku, - inwentaryzacja uszkodzeń młodego pokolenia lasu metodą statystyczną w oparciu o stałe powierzchnie badawcze w siatce 400 x 400 m	wczesnej wiosny 2) co 5 lat
27	Sowy – wszystkie gatunki	Monitoring liczebności. Nasłuchy nocne z prowokacją głosową na transektach rozmieszczonych na terenie całego Parku	3 kontrole w okresie styczeń-kwiecień, co 3 lata od daty obowiązywania planu ochrony (kontynuacja wg dotychczasowej metodyki stosowanej w Parku)
28	Głuszc	Ocena prowadzona w ramach monitoringu gatunku – przedmiotu ochrony N2000 (Zakres monitoringu i terminy jak rozdział 9, Tabela 4.p.1.)	
29	Ptaki szponiaste – wszystkie gatunki oraz kruk i bocian czarny	Monitoring liczebności na 10-12 wybranych stanowiskach obserwacyjnych (polanach) na terenie Parku	4 kontrole w okresie styczeń-lipiec, co 4 lata od daty obowiązywania planu ochrony
30	Ptaki terenów otwartych m.in. siwerniak, gąsiorek, derkacz	Monitoring liczebności na wybranych polanach regłowych na terenie Parku	3 kontrole w okresie kwiecień-czerwiec, co 4 lata od daty obowiązywania planu ochrony
31	Ptaki związane z potokami (pluszcz, pliszka górską, zimorodek)	Monitoring liczebności na wybranych odcinkach potoków na terenie Parku	3 kontrole w okresie kwiecień-lipiec, co 5 lat od daty obowiązywania planu ochrony
32	Wszystkie gatunki ptaków siedlisk leśnych m.in. dzięcioły, muchołówki, jarząbek	Monitoring liczebności gatunków na istniejącej siatce stałych powierzchni monitoringowych (powierzchnie reprezentujące główne siedliska Parku)	4 kontrole w okresie kwiecień-maj, co 5 lat
33	Wszystkie gatunki ptaków	Prowadzenie na bieżąco obserwacji przyrodniczych przez pracowników Parku i wprowadzanie ich do bazy danych połączonej z punktową warstwą tematyczną	Na bieżąco przez cały rok, w każdym roku
34	Obiekty kulturowe	Kontrola stanu obiektów kulturowych z odniesieniem do ostatniej przeprowadzonej oceny oraz wykonanie dokumentacji fotograficznej	Co 5 lat
35	Zasoby krajobrazowe: powierzchnia polan	Monitorowanie zasięgu polan w oparciu o dostępne materiały	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu

		fotogrametryczne lub inwentaryzacje terenowe z odniesieniem do ostatniej przeprowadzonej oceny, określenie trendu zmian	ochrony; co 8 lat
36	Zasoby krajobrazowe: zasięg panoram z punktów widokowych	Monitorowanie zasięgu panoram z punktów widokowych z odniesieniem do ostatniej przeprowadzonej oceny, określenie trendu zmian, wskazanie w zasięgu widoku nowych elementów antropogenicznych, dysharmonii w krajobrazie i innych obniżających walory widokowe	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony; co 8 lat

2. Sposoby monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 PLH120018 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Przedmiot ochrony	Kod	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość
1	Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	6230	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMŚ ² na stanowiskach w obrębie polan: Hala Długa, Jankówki, Pańska Przechybka, Borysówka Hubiakowa (kod ³ 153C), Turbaczyk (4A51), Wyżnia (28B2), Cioski Ochotnickie (7B57), Gorc Porębski (D909), Wysznia Łopuszańska (F3D1), Jaworzyna Kamienicka (F84D) oraz kartowanie siedliska na całym obszarze Parku	Co 5-6 lat
2	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMŚ ¹ na stanowiskach wzdłuż potoku Kamienica w oddziałach: 120–123 (kod ² C7DA), 124–136 (8299), 88 (6FBC) oraz przy potoku Turbacz w oddziale 58 (EED1) i w dolinie Roztoki, w oddziale 32 (6E05)	Co 5-6 lat
3	Niżowe i górskie świeże łąki	6510	Ocena parametrów siedliska oraz	Co 5-6 lat

² Metodyka przyjęta dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska na dzień 1.01.2016 wg W. Mróz (red.) 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny, cz. 3-4: Biblioteka Monitoringu Środowiska. Inspekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.

³ Kody guid podane w nawiasach w Rozdziale 9 p. 2 odpowiadają lokalizacji stanowisk na mapie numerycznej Parku

	użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)		wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ na stanowiskach: polana Trusiówka (BEF2), Osada Lubomierz (6077), Poręba Wielka – Dwór (F202) oraz kartowanie siedliska na całym obszarze Parku	
4	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (<i>Polygono-Trisetion</i>)	6520	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ na stanowiskach w obrębie polan: Wzorowa, Jaworzyna Kamienicka, Mostownica (14B1), Jankówki (1AB3), Ustępne (D1A8), Kopa (DB19), Podskały (BDFB), Cyrla Hanulowa (50BC) oraz kartowanie siedliska na całym obszarze Parku	Co 5-6 lat
5	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS na całej powierzchni siedliska (0,04 ha), na stanowisku w grzbiecie Kiczory, w oddziale 169d (FAFE)	Co 5-6 lat; Stan uwodnienia siedliska w ocenie marszrutowej dwukrotnie w ciągu roku w okresie V i VIII
6	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ na całej powierzchni siedliska (0,34 ha), na stanowiskach w oddziałach: 91f (Morskie Oko; 4CE3), 102d (Miazgowa Młaka; 9096) i w kopule szczytowej Turbacza, w oddziałach: 211a (3BC0), 211c (AAA0)	Co 5-6 lat; Stan uwodnienia siedliska w ocenie marszrutowej dwukrotnie w ciągu roku w okresie V i VIII
7	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ na stanowiskach w obrębie polan: Wierchy Zarębskie (BA8D), Biedowa Młaka (AD2D), Jankówki (054C), Pańskie Skole (EC4B), Gabrowska Duża (C407), Podmostownica (04B2), Borysówka Dolna (2BB3), Podskały (0518) oraz kartowanie siedliska na całym obszarze Parku	Co 5-6 lat; Stan uwodnienia siedliska w ocenie marszrutowej dwukrotnie w ciągu roku w okresie V i VIII

8	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami <i>Androsacion vandellii</i>	8220	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ na stanowiskach w oddziałach: 12d (Kudłoński Baca; 5720), 21b (nad Kopą; D261), 177a (Turniska; 2F4C), 17g (Figurki; 89D6), 182a (pod Wysznią; FC28)	Co 5-6 lat
9	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania	8310	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ na stanowiskach w oddziałach: 138b (Zbójecka Jama; 2BC1), 177a (Turniska; 92AA), 132c (Skalny Gronik; EC17), 117c (nad Ustępem; 5CB0)	Co 5-6 lat
10	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ na stanowiskach: między polanami Jankówki i Kułachowa w oddziale 181a (B624), nad Pańską Przechybką w oddziale 158b (AA28), w dolinie Olszowego w oddziale 64a (9FA3), między polanami Jankówki i Zielenica w oddziale 175d (78E9)	Co 5 lat
11	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	9130	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji wg zmodyfikowanej metodyki PMS ¹ na 30 wybranych, stałych powierzchniach monitoringowych Parku rozmieszczonych w sieci 400 × 400 m, reprezentujących siedlisko 9130	Co 5 lat
12	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	91E0	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji zgodnie z metodyką PMS ¹ dla siedliska 91E0-6, na stanowiskach w dolinie Kamienicy: przy ujściu potoku Gołków w oddziałach 110a,b (BA24), przy ujściu potoku Koryciska w oddziale 88a (2A5B) oraz w oddziale 90f (7374); dla siedliska 91E0-7, na stanowiskach: w dolinie potoku Turbacz w oddziałach 56a,b	Co 5 lat

			(DB94), w dolinie Olszowego, w oddziale 64d (1272), w dolinie Koniny w oddziale 26a (30E1), w dolinie Kamienicy przy ujściu potoku Gołków w oddziale 110b (BF13)	
13	Górskie bory świerkowe (<i>Piceion abietis</i> , część – zbiorowiska górskie)	9410	Ocena parametrów siedliska oraz wskaźników specyficznej struktury i funkcji wg zmodyfikowanej metodyki PMS ¹ na wybranych, stałych powierzchniach monitoringowych Parku w liczbie 30 powierzchni reprezentujących siedlisko 9410-1 (acydofilne bory górnoreglowe) i 20 powierzchni reprezentujących siedlisko 9410-3 (dolnoreglowe bory jodłowo-świerkowe)	Co 5 lat

3. Sposoby monitoringu stanu ochrony gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 PLH120018 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Przedmiot ochrony	Kod	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość
1	Bezkręgowce			
1.1	Biegacz urozmaicony (<i>Carabus variolosus</i>)	4014	Ocena parametrów i wskaźników zgodnie z metodyką PMS ⁴ na stanowiskach w oddziałach: 77c (koordynaty GPS ⁵ – N 49°34'58,74", E 20°13'21,96"), 151j (N 49°32'20,82", E 20°11'18,6"), 62a (N 49°34'34,86", E 20°05'04,68"), 191d (N 49°31'53,58", E 20°07'31,14")	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony
2	Płazy			
2.1	Kumak górski (<i>Bombina variegata</i>)	1193	W ramach monitoringu ogólnego płazów; ocena parametrów i wskaźników zgodnie z metodyką PMS ³	Co 3 lata
2.2	Traszka karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>)	2001	W ramach monitoringu ogólnego płazów; ocena parametrów i wskaźników zgodnie z metodyką PMS ³	Co 3 lata
3	Ssaki			
3.1	Wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	1) Kontynuacja rejestrowania obserwacji w bazie danych oraz inwentaryzacji metodą tropień na	Przez cały okres obowiązywania
3.2	Ryś (<i>Lynx lynx</i>),	1361		
3.3	Niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>)	1354		

⁴ Metodyka PMS na dzień 1.01.2016, Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.) 2012. Monitoring gatunków zwierząt, Przewodnik metodyczny, cz. 2-3. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Inspekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.

⁵ Koordynaty GPS w układzie współrzędnych WGS 84

			<p>śniegu, zbiór odchodów dużych drapieżników, zbieranie danych o ofiarach dużych drapieżników na terenie Parku</p> <p>2) Kontynuacja monitoringu obecności i liczebności dużych drapieżników za pomocą fotopułapek</p> <p>3) Monitoring perspektyw zachowania populacji: śmiertelności i szkód</p>	planu ochrony
3.4	Wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	<p>1) Zbieranie i dokumentowanie informacji na temat obserwacji i śladów bytowania gatunku w Parku</p> <p>2) Oszacowanie liczby osobników wykorzystujących odcinki cieków wodnych znajdujących się na terenie Parku oraz otuliny</p> <p>3) Określenie jakości siedlisk zajmowanych przez gatunek na terenie Parku</p>	Co 3 lata
4	Rośliny			
4.1	Bezlist okrywowy (<i>Buxbaumia viridis</i>)	1386	Ocena parametrów i wskaźników zgodnie z metodyką PMS ⁶ na stanowiskach w oddziałach: 122b (N 49°33'37,1", E 20°12'42,7"), 94a (N 49°33'47,5", E 20°12'33,5"), 89a (N 49°33'48,5", E 20°12'42,9"), 89a (N 49°33'51,6", E 20°12'40"), 90a (N 49°33'53,6", E 20°12'54,9"), 5a (N 49°34'45", E 20°10'57")	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, co 8 lat
4.2	Widłóżab zielony (<i>Dicranum viride</i>)	1381	Ocena parametrów i wskaźników zgodnie z metodyką PMS ³ na stanowisku w oddziale 183f (N 49°31'27,9", E 20°7'26,5")	2-krotnie w ciągu obowiązywania planu ochrony, co 8 lat

4. Sposoby monitoringu gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 PLB120001 pokrywającej się z granicami Parku

Lp.	Przedmiot ochrony	Kod	Zakres prac monitoringowych	Terminy/ częstotliwość
1	Głuszc (<i>Tetrao urogallus</i>)	A108	<p>Monitoring liczebności ptaków na tokowiskach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrole terenowe, - monitoring przy pomocy fotopułapek, - badania genetyczne populacji. 	3-4 kontrole terenowe co 3 lata w okresie marzec-maj, ciągły monitoring tokowisk przy

⁶ Metodyka PMS na dzień 1.01.2016, Perzanowska (red.) 2012. Monitoring gatunków roślin, Przewodnik metodyczny, cz. 2. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Inspekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.

				<p>pomocy fotopułapek, zbiór materiału genetycznego przez cały okres obowiązywania planu ochrony, badania genetyczne zebranego materiału co 6 lat,</p>
2	<p>Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), Puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>), Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>), Puchacz (<i>Bubo bubo</i>)</p>	<p>A 217 A 220 A 223 A 215</p>	<p>Monitoring liczebności; nasłuchy nocne z prowokacją głosową wzdłuż tras rozieszczonych na terenie całego Parku</p>	<p>3 kontrole w okresie styczeń- kwiecień, co 3 lata</p>
3	<p>Dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>) Dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>) Dzięcioł białostrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>) Dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>) Muczołówka mała (<i>Ficedula parva</i>) Jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>) Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>) Drozd obrożny (<i>Turdus torquatus</i>)</p>	<p>A 234 A 236 A 239 A 241 A 320 A 104 A 217 A 282</p>	<p>Monitoring liczebności gatunków na istniejącej siatce stałych powierzchni monitoringowych (wybrane powierzchnie reprezentujące główne siedliska Parku – 30 powierzchni w siedlisku 9130, 30 powierzchni w siedlisku 9410-1 i 20 powierzchni w siedlisku 9410-3)</p>	<p>4 kontrole w okresie kwiecień-maj, co 5 lat</p>
4	<p>Orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>)</p>	<p>A 091</p>	<p>Monitoring liczebności na wybranych 10–12 stanowiskach obserwacyjnych na terenie Parku</p>	<p>4 kontrole w okresie styczeń–lipiec, co 3 lata</p>
5	<p>Pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>) Pluszczyk (<i>Cinclus cinclus</i>)</p>	<p>A 261 A 264</p>	<p>Monitoring liczebności na wybranych odcinkach cieków na terenie Parku, potoki: Kamienica, Olszowy, Turbacz, Roztoka, Łopuszna, Jaszczce.</p>	<p>3 kontrole w okresie marzec- kwiecień, co 5 lat</p>
6	<p>Siwerniak (<i>Anthus spinoletta</i>)</p>	<p>A 259</p>	<p>Monitoring liczebności na wybranych polanach reglaowych na terenie Parku</p>	<p>co 4 lata</p>

Rozdział 10

OBSZARY I MIEJSCA UDOSTĘPNIANE DLA CELÓW NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH, SPORTOWYCH, AMATORSKIEGO POŁOWU RYB I RYBACTWA ORAZ SPOSOBY ICH UDOSTĘPNIANIA I MAKSYMALNA LICZBA OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

1. Obszary i miejsca udostępniane dla celów naukowych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w jednym miejscu
1	Cały obszar Parku, z zastrzeżeniem możliwości wprowadzania ograniczenia w udostępnianiu Parku obcym podmiotom na każdym obszarze.	Za zgodą dyrektora Parku; udostępnianie do badań i monitoringu jest bezpłatne.	Obligatoryjnie wprowadza się limity liczby osób przebywających tylko w dwóch miejscach Parku: - na kilkunastometrowej skałce piaskowcowej Kudłoński Baca – 2 osoby, - w jaskini szczelinowej Zbójecka Jama – 2 osoby. Okresowo mogą być wprowadzone Zarządzeniem Dyrektora Parku ograniczenia czasowe i ilościowe dla osób prowadzących badania w różnych rejonach Parku, ze względu na ostoje cennych gatunków zwierząt w okresie zimowania, godów, porodu i wychowywania młodych

2. Obszary i miejsca udostępniane dla celów edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie na odcinku 1 km ścieżki w przeciągu 1 godziny
1	Ścieżka edukacyjna „Wokół doliny Poręby”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
2	Ścieżka edukacyjna „Dolina Gorcowego Potoku”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób

3	Ścieżka edukacyjna „Dolina Kamienicy”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
4	Ścieżka edukacyjna „Z Łopusznej na Jankówki”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
5	Ścieżka edukacyjna „Na Turbaczyk”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
6	Ścieżka edukacyjna „Park dworski hrabiów Wodzickich – Góra Chabówka”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
7	Ścieżka edukacyjna „Dolina potoku Turbacz”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
8	Ścieżka edukacyjna „Dolina potoku Jaszczę”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
9	Ścieżka edukacyjna „Z Turbacza na Jaworzynę Kamienicką”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
10	Ścieżka edukacyjna „Partyzancką ścieżką na Turbacz”	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
11	Terenowa baza edukacyjna Gajówka Mikołaja	stacjonarne zajęcia edukacyjne, ekspozycja przyrodniczo-historyczna	20 osób
12	Sala edukacyjna w Chacie na Hali Długiej	stacjonarne zajęcia edukacyjne, ekspozycja dot. historii, przyrody polan i pasterstwa	40 osób
13	Schron Papieżówka	zajęcia edukacyjne, ekspozycja dot. związków Jana Pawła II z Gorcami	10 osób
14	Szałas pod polaną Pańska Przechybka	zajęcia edukacyjne	10 osób
15	Wiata edukacyjna na polanie Żubrowisko	zajęcia edukacyjne	30 osób
16	Szałas na polanie Jankówki	zajęcia edukacyjne	10 osób
17	Zaplecze edukacyjno-konferencyjne w budynku dyrekcji Parku w Porębie Wielkiej	stacjonarne zajęcia edukacyjne, wystawy fotograficzne i plastyczne	80 osób
18	Oficyna dworska w Porębie Wielkiej	stacjonarne zajęcia edukacyjne, ekspozycja	ok. 100 osób

3. Obszary i miejsca udostępniane dla celów turystycznych i rekreacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane	Sposoby udostępniania	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie na odcinku 1 km ścieżki w przeciągu 1 godziny

1	Szlak turystyczny żółty: Lubomierz – Kudłoń – Turbacz	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
2	Szlak turystyczny czerwony: Rabka – Turbacz – Zielenica – granica Parku	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
3	Szlak turystyczny czarny: Łopuszna – Zielenica	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
4	Szlak turystyczny czarny: Lubomierz – Kudłoń – Konina	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
5	Szlak turystyczny niebieski: Trusiówka – przełęcz Borek	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
6	Szlak turystyczny niebieski: Koninki – Leśniczówka Hucisko – Turbacz	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
7	Szlak turystyczny zielony: Koninki – Tobołów – Obidowiec – Stare Wierchy	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
8	Szlak turystyczny zielony: Niedźwiedź – Turbaczyk – Turbacz	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
9	Szlak turystyczny zielony: Dolina Kamienicy – Stawieniec – Kudłoń	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
10	Szlak turystyczny zielony: węzeł szlaków Hale Gorcowskie – polana Gabrowska	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
11	Szlak turystyczny żółty: Ochotnica Górna Jamne – Przysłop Dolny	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
12	Szlak turystyczny żółty: Poręba Górna – Stare Wierchy	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
13	Szlak turystyczny niebieski: Rzeki – Gorc Kamienicki – węzeł szlaków na Halach Gorcowskich	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
14	Szlak turystyczny zielony: Poręba Górna – Jasionów – Rdzawka	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
15	Szlak turystyczny zielony: Poręba Wielka (park dworski) – Olszówka	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
16	Szlak spacerowy: Konina – Potasznia – Pasieka – Leśniczówka Hucisko – Koninki	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
17	Szlak spacerowy: Koninki – Leśniczówka Hucisko – dolina Olszowego potoku – Tobołów – Poręba Górna	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
18	Szlak spacerowy: Leśniczówka Hucisko – dolina potoku Turbacz – Czarne Błota	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
19	Szlak spacerowy: Papieżówka – Jaworzyna Kamienicka	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
20	Szlak spacerowy: Rzeki – Czarne Młaki – potok Spaleniec	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
21	Szlak spacerowy: Potasznia – Brukowana Droga – Przełęcz Borek	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
22	Szlak spacerowy: Brukowana Droga – polana Kopa	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
23	Szlak spacerowy: Dolina Łopusznej	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób
24	Szlak spacerowy: polana Sucha – Cioski	turystyka piesza turystyka narciarska	30 osób

25	Szlak rowerowy: Potasznia – Pasięka – Leśniczówka Hucisko – Koninki	turystyka rowerowa	5 osób szlaku
26	Szlak rowerowy: Koninki – Leśniczówka Hucisko – dolina potoku Turbacz – Czarne Błota	turystyka rowerowa	5 osób
27	Szlak rowerowy: Stare Wierchy – Turbacz – Zielenica – granica Parku	turystyka rowerowa	5 osób
28	Szlak rowerowy: Rzeki – Trusiówka – Jaworzyna Kamienicka – polana Gabrowska,	turystyka rowerowa	5 osób
29	Szlak rowerowy: Tobiół – Kopana Droga – polana Młynarska	turystyka rowerowa	5 osób
30	Szlak rowerowy: Koninki – Leśniczówka Hucisko – dolina Olszowego potoku – Tobiół – Poręba Wielka	turystyka rowerowa	5 osób
31	Szlak rowerowy: Papieżówka – przełęcz Borek – Brukowana Droga – Potasznia	turystyka rowerowa	5 osób
32	Szlak rowerowy: przełęcz Borek – Hala Turbacz	turystyka rowerowa	5 osób
33	Szlak konny: Stare Wierchy – Obidowiec – Hala Turbacz – Kiczora – Zielenica – granica Parku	turystyka konna	5 osób
34	Szlak konny: Rzeki – Trusiówka – polana Jaworzyna Kamienicka	turystyka konna	5 osób
35	Szlak konny: polana Gabrowska – Gorc Kamienicki – polana Mrażnica pod Gorcem	turystyka konna	5 osób
36	Szlak konny: Potasznia – Pasięka – Leśniczówka Hucisko – Koninki	turystyka konna	5 osób
37	Szlak konny: Koninki – Leśniczówka Hucisko – Dolina potoku Turbacz – Czarne Błota	turystyka konna	5 osób
38	Szlak konny: Koninki – Leśniczówka Hucisko – dolina Olszowego potoku – Tobiół – Poręba Górna	turystyka konna	5 osób
39	Szlak konny: Tobiół – Kopana Droga – polana Młynarska	turystyka konna	5 osób
40	Szlak konny: Papieżówka – przełęcz Borek – Brukowana Droga – Potasznia	turystyka konna	5 osób
41	Trasy do uprawiania narciarstwa i wyciągi narciarskie na polanie Tobiół i Starmaszka	narciarstwo zjazdowe	Zgodnie z obowiązującymi przepisami o bezpieczeństwie na zorganizowanych terenach narciarskich
42	Miejsce biwakowe na polanie Oberówka	miejsce do postawienia namiotów z możliwością palenia ogniska	45 osób
43	Miejsce biwakowe na polanie Trusiówka	miejsce do postawienia namiotów z	45 osób

		możliwością palenia ogniska	
--	--	-----------------------------	--

Przebieg i struktura sieci szlaków jest optymalna i nie przewiduje się jej powiększenia.

4. Obszary i miejsca gdzie dopuszcza się wprowadzanie psów.

Dopuszcza się wprowadzanie na niektóre odcinki szlaków turystycznych i spacerowych psów (obligatoryjnie na smyczy i w kagańcu).

Lp.	Miejsce udostępniane
1	Szlak turystyczny czerwony: Rabka – Stare Wierchy – Turbacz – Zielenica – granica Parku
2	Szlak turystyczny niebieski: Trusiówka – przełęcz Borek na odcinku od pol. Trusiówka do Papieżówki
3	Szlak turystyczny zielony: Koninki – Tobołów – Obidowiec – Stare Wierchy i odcinek ścieżki edukacyjnej „Wokół doliny Poręby” od polany Suhora do polany Młynarska.
4	Szlak spacerowy: Koninki – Leśniczówka Hucisko – dolina Olszowego potoku – Tobołów – Poręba Górna na odcinku drogi dolinowej: Koniki – Leśniczówka Hucisko – Czarne Błota w dolinie Olszowego potoku.
5	Szlak spacerowy: Leśniczówka Hucisko – dolina potoku Turbacz – Czarne Błota na odcinku drogi dolinowej Leśniczówka Hucisko – Stara Huta w dolinie potoku Turbacz.
6	Szlak spacerowy: Dolina Łopusznej na odcinku Gajówka Mikołaja do Żubrowiska

5. Obszary i miejsca udostępniane dla celów sportowych

Na terenie Parku nie wyznacza się obszarów i miejsc udostępnianych dla celów sportowych.

6. Obszary i miejsca udostępniane w celu amatorskiego połowu ryb i rybactwa

Na terenie Parku nie wyznacza się obszarów i miejsc udostępnianych w celu amatorskiego połowu ryb i rybactwa.

7. Inne obszary i miejsca udostępniane

Na potrzeby działalności Grupy Podhalańskiej GOPR udostępnia się część działki nr 1598/144, przy szlaku turystycznym, w pobliżu schroniska PTTK na Turbaczu, z przeznaczeniem na lądowisko śmigłowców ratowniczych.

Rozdział 11

MIEJSCA, W KTÓRYCH MOŻE BYĆ PROWADZONA DZIAŁALNOŚĆ WYTWÓRCZA, HANDLOWA I ROLNICZA

1. Wykaz miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza

Lp.	Miejsce udostępniane	Sposoby udostępniania
1	Budynek gospodarczy – bacówka Parku na Hali Długiej, obwód ochronny (o.o.) Turbacz, oddz. 144	Wyrób i sprzedaż produktów z mleka owczego

2. Wykaz miejsc, w których może być prowadzona działalność handlowa

Lp.	Miejsce udostępniane	Sposoby udostępniania
1	Budynek Dyrekcji Parku oraz budynek	Sprzedaż biletów wstępu, wydawnictw,

	edukacyjno-wystawienniczy w dawnej oficynie dworskiej, a także inne obiekty w parku dworskim w Porębie Wielkiej, o.o. Dwór, oddz. 210	materiałów informacyjnych, edukacyjnych, pamiątek i innych.
2	Obiekt edukacyjno-wystawienniczy Gajówka Mikołaja, o.o. Kiczora, oddz. 192	Sprzedaż biletów wstępu, wydawnictw, materiałów informacyjnych, edukacyjnych, pamiątek i innych.
3	Obiekt edukacyjny Chata na Hali Długiej, o.o. Turbacz, oddz. 144	Sprzedaż wydawnictw, materiałów informacyjnych, edukacyjnych, pamiątek i innych.
4	Punkt sprzedaży w Lubomierzu – Rzekach, polana Trusiówka, o.o. Turbacz, oddz. 77	Sprzedaż biletów wstępu, wydawnictw, materiałów informacyjnych, edukacyjnych pamiątek i innych.
5	Punkt sprzedaży w Porębie Wielkiej – Koninkach, o.o. Suhora, oddz. 46	Sprzedaż biletów wstępu, wydawnictw, materiałów informacyjnych, edukacyjnych pamiątek i innych.
6	Górna stacja ośrodka narciarskiego „Ostoja Górską” w Koninkach, na polanie Tobołów i Starmaszka, o.o. Suhora.	Sprzedaż biletów wstępu na teren ośrodka, punkty gastronomiczne.

Dopuszczona jest także okazjonalna sprzedaż towarów, pamiątek, wydawnictw itp. w związku z organizowanymi imprezami okolicznościowymi na terenie Parku. Ich lokalizacja jest ściśle powiązana z daną imprezą.

Dodatkowo w przyszłości działalność handlowa może być dopuszczona na obszarach zlokalizowanych w dolinach przy głównych wejściach do Parku (np. w dolinie Kamienicy, w Koninkach) – lokalizacja małej gastronomii, sklepów z pamiątkami i wyrobami rękodzieła ludowego, wydawnictwami o Parku, itp. Podobny zakres działalności handlowej jest możliwy po uzyskaniu zgody dyrektora Parku, w kompleksie dworskim w Porębie Wielkiej, na terenach w sąsiedztwie planowanej lokalizacji basenów geotermalnych, a także u wylotu głównych dróg z parku dworskiego oraz w dawnych piwnicach dworskich, po ich wyremontowaniu.

3. Wykaz miejsc, w których może być prowadzona działalność rolnicza

Lp.	Miejsce udostępniane	Sposoby udostępniania
1	Grunty rolne w strefach ochrony czynnej i krajobrazowej	Ekstensywne użytkowanie gruntów ornych, łąk, pastwisk i sadów
2	Grunty na polanach własności Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym Parku lub będących własnością Parku oraz grunty na polanach własności prywatnej, za zgodą właścicieli.	Zbiór owoców borówki czarnej

Rozdział 12

USTALENIA DO STUDIÓW UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMIN, MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO, DOTYCZĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ NIEZBĘDNYCH DLA UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH ORAZ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT, DLA KTÓRYCH WYZNACZONO OBSZARY NATURA 2000: OSTOJA GORCZAŃSKA PLH120018 I GORCE PLB120001

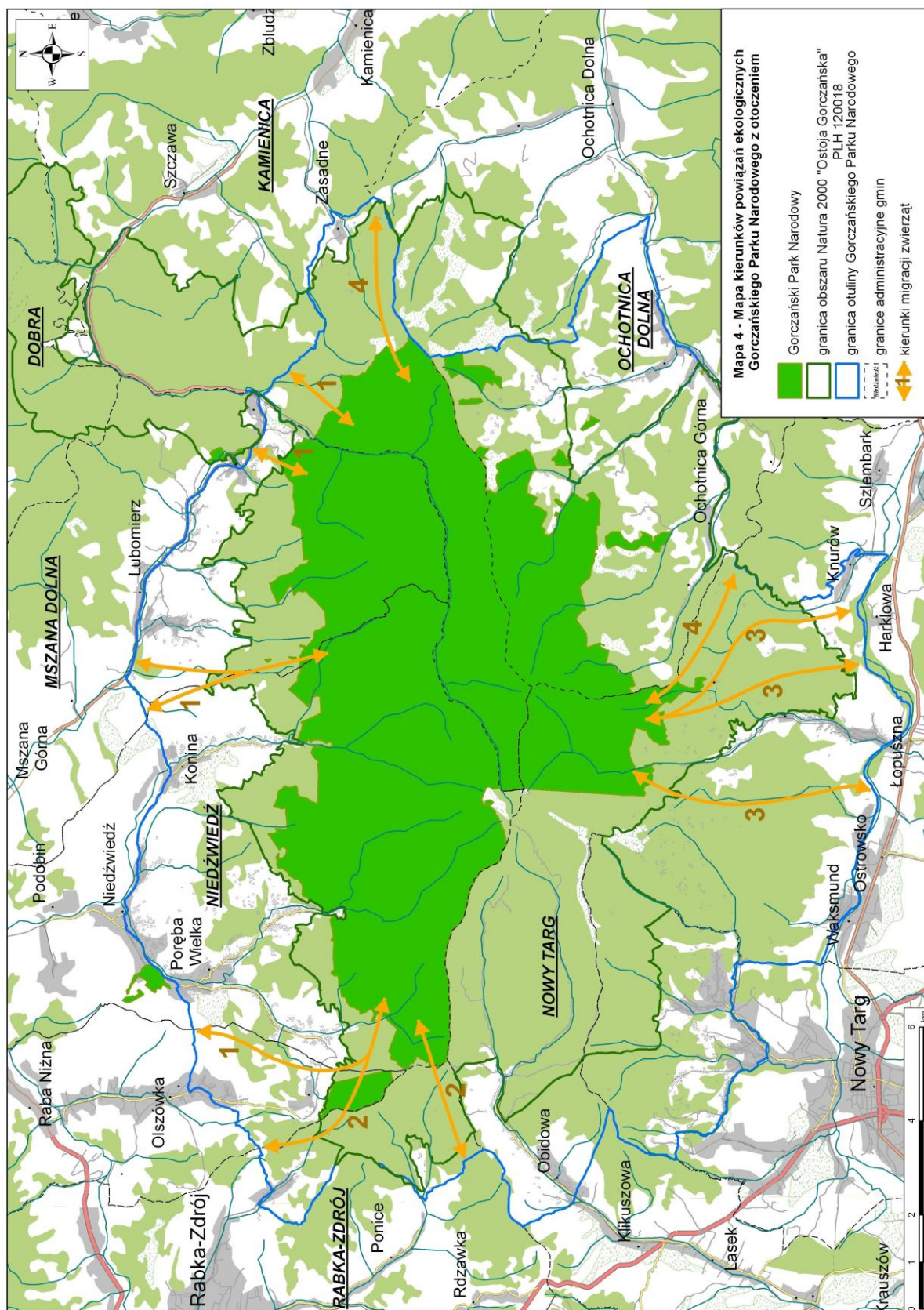
W nowo sporządzanych dokumentach planistycznych⁷ gmin: Niedźwiedź, Mszana Dolna, Kamienica, Ochotnica Dolna, Nowy Targ, Rabka-Zdrój i miasta Nowy Targ oraz województwa małopolskiego proponuje się:

1. Uwzględnienie istniejących, funkcjonalnie niezbędnych powiązań w przestrzeni przyrodniczej, umożliwiających migrację zwierząt, roślin i grzybów i łączących teren Parku z jego otoczeniem:
  - 1.1. Połączenia Gorców z Beskidem Wyspowym – obejmującego: obszar leśny w miejscowości Zasadne (gmina Kamienica), obszary rolno-leśne w miejscowościach Lubomierz, Mszana Górna, Olszówka (gmina Mszana Dolna), Konina, Poręba Wielka (gmina Niedźwiedź), oraz Rabka-Zdrój (gmina Rabka-Zdrój).
  - 1.2. Połączenia Gorców z Beskidem Żywieckim przez Kotlinę Rabczańską – obejmującego obszar rolno-leśny w miejscowości Ponice i Rdzawka (gmina Rabka-Zdrój) oraz Obidowa i Klikuszowa (gmina Nowy Targ).
  - 1.3. Połączenia Gorców z Kotliną Orawsko-Nowotarską, Tatrami i Spiszem przez dolinę Dunajca, obejmującego obszary leśne i rolno-leśne w miejscowościach: Ostrowsko, Łopuszna, Harkłowa i Knurów (gmina Nowy Targ).
  - 1.4. Połączenia Gorców centralnej części Gorców z Pasmem Lubania, Beskidem Sądeckim oraz Pieninami, obejmującego obszary rolno-leśne w miejscowościach: Ochotnica Górna, Ochotnica Dolna (gmina Ochotnica Dolna), Zasadne i Kamienica (gmina Kamienica).
2. Najważniejsze kierunki powiązań przyrodniczych oznaczono w załączniku graficznym Mapa 4.
3. Na kierunkach migracji zwierząt, a także roślin i grzybów zaleca się:
  - 3.1. Utrzymanie dotychczasowego charakteru i sposobu zagospodarowania terenów rolnych i leśnych, oraz zabudowanych.
  - 3.2. W przypadku lokalizacji nowych obiektów infrastruktury komunikacyjnej oraz przebudowy obiektów istniejących – rekomenduje się stosowanie współczesnych rozwiązań technicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt, szczególnie w odniesieniu do zabudowy cieków (umocnienia brzegów, mosty, wiadukty, itp.).
4. W zakresie gospodarki rolnej, leśnej oraz gospodarowania wodami:
  - 4.1. Na terenie Parku zaleca się:
    - 1) prowadzenie ekstensywnej gospodarki pastwiskowej i łąkarskiej na obszarach objętych ochroną czynną i krajobrazową;
    - 2) ochronę polan śródleśnych przed zalesianiem;
    - 3) preferowanie zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach prywatnych, gwarantującej trwałość ich istnienia i funkcjonowania oraz różnorodność biologiczną;
    - 4) minimalizowanie szkodliwych działań antropogenicznych aktywizujących erozję gleb;

---

⁷ Przez dokumenty planistyczne rozumie się dokumenty i decyzje sporządzane na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. jedn. Dz. U z 2015 r. poz. 199 z póź. zm.).

- 5) ograniczanie działań powodujących pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych w zakresie ilościowym, fizyko-chemicznym i biologicznym, m.in. przez dbałość o prawidłowe funkcjonowanie oczyszczalni ścieków, itp.;
  - 6) ograniczanie lokalizacji nowych ujęć wód z jednoczesnym dopuszczeniem możliwości modernizacji ujęć istniejących oraz wykorzystania źródeł na polanach regłowych dla potrzeb gospodarki rolnej i turystyki.
- 4.2. Na terenie otuliny Parku proponuje się:
- 1) dążenie do utrzymania ekstensywnej gospodarki rolnej na terenach rolniczych, określonych w obowiązujących dokumentach planistycznych;
  - 2) dążenie do utrzymania terenów otwartych z nieleśnymi siedliskami o cennych walorach przyrodniczych, a także obszarów o wysokich walorach krajobrazowych;
  - 3) wykorzystywanie rodzimych gatunków drzew i krzewów w zalesieniach i zadrzewieniach;
  - 4) preferowanie zrównoważonej gospodarki leśnej, gwarantującej zachowanie trwałości lasów i ich bioróżnorodności w celu utrzymania przyrodniczych powiązań ekologicznych z Parkiem, szczególnie w aspekcie zagwarantowania możliwości migracji zwierząt, a także roślin i grzybów;
  - 5) zachowanie naturalnych i półnaturalnych siedlisk wilgotnych (np.: młaki, źródła, śródpolne zbiorniki wodne);
  - 6) dążenie do ograniczenia prac technicznych związanych z regulacją rzek i potoków; prowadzenie wszelkich działań w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek i potoków górskich oraz uwzględnianie w utrzymywaniu wód możliwości swobodnej migracji zwierząt wzdłuż i w poprzek koryt cieków;
  - 7) kontynuowanie działań zmierzających do wyposażania wszystkich terenów zabudowanych w zbiorcze, grupowe lub indywidualne systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowych.
5. W zakresie szczegółowych warunków zagospodarowania terenów proponuje się:
- 5.1. Dla terenów położonych na obszarze Parku:
- 1) dopuszczenie funkcjonowania lądowiska dla śmigłowców ratowniczych GOPR na części działki nr 1598/144 wsi Zasadne stanowiącej własność Skarbu Państwa;
  - 2) stosowanie rozwiązań grzewczych opartych o paliwa niskoemisyjne oraz odnawialne źródła energii.
- 5.2. Dla terenów położonych w otulinie Parku proponuje się:
- 1) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania rozpraszania zabudowy na terenach otwartych, na rzecz rozbudowy istniejących osiedli;
  - 2) minimalizowanie szkodliwych działań antropogenicznych powodujących erozję gleb;
  - 3) promowanie rozwiązań grzewczych opartych o paliwa niskoemisyjne oraz odnawialne źródła energii;
  - 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania lokalizacji inwestycji wpływających na wzrost zanieczyszczeń powietrza;
  - 8) dążenie do planowania infrastruktury komunikacyjnej w sposób minimalizujący fragmentację siedlisk naturalnych i półnaturalnych oraz uwzględniający konieczność utrzymania możliwości migracji zwierząt, a także roślin i grzybów;
  - 5) dążenie do zachowania stylu budownictwa i architektury charakterystycznych dla regionu Gorców;
  - 6) rekomenduje się nawiązywanie do kulturowych układów zabudowy przestrzennej oraz zwracanie szczególnej uwagi na wkomponowywanie zabudowy kubaturowej w jej przyrodniczo-krajobrazowe otoczenie.

Mapa 4. Schemat kierunków powiązań ekologicznych Gorczańskiego Parku Narodowego z jego otoczeniem.

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Gorczańskiego Parku Narodowego jest aktem prawnym określającym sposoby ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz walorów krajobrazowych i kulturowych Parku. Plan ochrony tworzy się dla właściwego funkcjonowania parku narodowego i jego ochrony. Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 142), zwanej dalej „ustawą”, dokument sporządza dyrektor parku narodowego. Plan ochrony dla parku narodowego obowiązuje przez okres 20 lat (art. 20 ustawy). W myśl art. 19 ust. 5 ustawy plan ochrony dla parku narodowego ustanawia Minister właściwy do spraw środowiska w drodze rozporządzenia. Plan ochrony ustanowiony dla parku narodowego, zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy, po uwzględnieniu zakresu, o którym mowa w art. 29, staje się równocześnie planem ochrony dla pokrywającej się z parkiem narodowym części obszaru Natura 2000. W trakcie opracowywania planu ochrony dla Gorczańskiego Parku Narodowego uwzględniono zakres opisany w art. 20 i 29 ustawy, tak aby po ustanowieniu stał się planem ochrony dla położonych w jego granicach części obszarów Natura 2000:

1) PLB120001 Gorce - obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25, poz. 133, z późn. zm.);

2) PLH120018 Ostoja Gorczańska - obszar zatwierdzony Decyzją Komisji z dnia 25 stycznia 2008 r., przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na alpejski region biogeograficzny (Dz. Urz. L 77 z dnia 19.03.2008 r.); zamieszczany w kolejnych decyzjach aktualizujących listę.

Szczegółowe wytyczne, co do trybu sporządzania planu ochrony, zakresu prac, sposobu zmian planów ochrony oraz zakresu i sposobu ochrony zasobów, tworów i składników przyrody zawiera Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. 2005 nr 94 poz. 794).

Gorczański Park Narodowy nie posiada obowiązującego planu ochrony. Poprzedni, na lata 2000-2019 zatwierdzony Zarządzeniem Nr 46 Ministra Środowiska z dnia 31 lipca 2000 r. w sprawie zatwierdzenia planu ochrony Gorczańskiego Parku Narodowego, przestał obowiązywać w związku z wejściem w życie w dniu 2 lutego 2001 r. Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2001 nr 3 poz. 21). Począwszy od roku 2002 działalność Gorczańskiego Parku Narodowego w zakresie ochrony zasobów regulowana jest poprzez roczne zadania ochronne, ustanawiane do roku 2004 w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska (na podstawie art. 13b ust. 5 nieobowiązującej już ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody Dz. U. 1991 nr 114 poz. 492, ze zm.), a od roku 2005 w drodze zarządzeń Ministra Środowiska (art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Plan ochrony dla Gorczańskiego Parku Narodowego został opracowany w ramach projektu nr POIS.05.03.00-00-273/10 „Sporządzenie projektu planu ochrony Gorczańskiego Parku Narodowego”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

Informacja o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony przez Gorczański Park Narodowy ukazała się w postaci Zawiadomienia Dyrektora Gorczańskiego Parku Narodowego dnia 17.02.2011 r. Z uwagi na funkcjonalną łączność z terenem Parku części obszaru Natura 2000 PLH120018 Ostoja Gorczańska położonej poza granicami Gorczańskiego Parku Narodowego, uznano za uzasadnione wykonanie przez jeden podmiot - Gorczański Park Narodowy - planu zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 poza granicami Parku. Stosowne porozumienie w tej sprawie zostało zawarte pomiędzy Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Krakowie a Dyrektorem Gorczańskiego Parku Narodowego dnia 5 marca 2012 r. Dnia 8 sierpnia 2012 r. ukazało się Zawiadomienie Dyrektora Gorczańskiego Parku Narodowego o rozpoczęciu prac nad Projektem Planu Ochrony Gorczańskiego Parku Narodowego. Wykonawcą prac zostało Konsorcjum firm: MGGP S.A., Klub Przyrodników, Marta Mróz Habitats.pl. Prace nie zostały zakończone w wyznaczonym terminie tj. do 30 czerwca 2014 r. Ogłoszony został przetarg na „Dokończenie opracowania planu

ochrony dla Gorczańskiego Parku Narodowego i planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska”. Nowym wykonawcą prac została firma Usługi Ekologiczne Alojzy Przemyski, o czym dnia 28.03.2014 r. poinformowano w Komunikacie do Zawiadomienia Dyrektora Gorczańskiego Parku Narodowego z dnia 9.08.2012 r. Zawiadomienie Dyrektora Gorczańskiego Parku Narodowego o kontynuacji prac nad projektem planu ochrony Gorczańskiego Parku Narodowego ukazało się 17.04.2014 r. W piśmie tym poinformowano również o kontynuacji prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Gorczańska PLH120018.

W trakcie prac zapewniono możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 – tekst jednolity). Wszystkie zainteresowane osoby i podmioty miały prawo do zapoznawania się z założeniami prac wykonywanych na potrzeby sporządzenia projektu planu oraz możliwość zgłaszania do nich uwag i wniosków, o czym informował Dyrektor Gorczańskiego Parku Narodowego w zawiadomieniach: z dnia 17.02.2011 r., z dnia 9.08.2012 r. oraz z dnia 17.04.2014 r. Aktualne informacje i materiały związane z przygotowaniem projektu planu publikowane były na stronie internetowej Gorczańskiego Parku Narodowego <http://www.gorczańskiapark.pl/> zakładka „Plan ochrony”. W trakcie opracowywania planu ochrony odbyło się pięć spotkań informacyjno-konsultacyjnych w formie warsztatów. Dwa pierwsze spotkania zorganizowane zostały przez pierwszego wykonawcę planu, tj. Konsorcjum firm: MGGP S.A., Klub Przyrodników, Marta Mróz Habitats.pl. Trzy kolejne spotkania zorganizował kolejny wykonawca - firma Usługi Ekologiczne Alojzy Przemyski.

Po zakończeniu prac nad projektem, Dyrektor Gorczańskiego Parku Narodowego, na podstawie art. 19 ust 1a ustawy ogłosił rozpoczęcie konsultacji społecznych dotyczących projektu Planu, które były prowadzone w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Projekt planu podlegał również opiniowaniu przez właściwe organy, o których mowa w art. 19 ust. 2 oraz art. 98 ust. 3 pkt 2 Ustawy o ochronie przyrody, tj. właściwe miejscowo Rady Gmin (Niedźwiedz, Mszana Dolna, Ochotnica Dolna, Nowy Targ, Rabka-Zdrój, Kamienica), Radę Miasta Nowy Targ oraz Radę Naukową Gorczańskiego Parku Narodowego.

W trakcie konsultacji społecznych i trzykrotnego opiniowania projektu przez właściwe miejscowo Rad Miast i Gmin wpłynęło wiele uwag i wniosków. Na wnioski, które spłynęły w ramach konsultacji społecznych udzielono odpowiedzi oraz uwzględniono również znaczną ich część w projekcie planu. Podobnie wiele wniosków, które spłynęły w trakcie opiniowania kolejnych wersji projektu dokumentu zostały uwzględnione w niniejszej wersji projektu dokumentu.

W skład dokumentacji Planu Ochrony Gorczańskiego Parku Narodowego wchodzi następujące części:

- 1) Operat ochrony zasobów przyrody nieożywionej i gleb,
- 2) Operat ochrony ekosystemów wodnych,
- 3) Operat ochrony ekosystemów leśnych,
- 4) Operat ochrony ekosystemów nieleśnych,
- 5) Operat ochrony fauny,
- 6) Operat ochrony flory i grzybów,
- 7) Operat ochrony walorów krajobrazowych i wartości kulturowych,
- 8) Operat udostępniania Parku,
- 9) Operat generalny,
- 10) Mapy tematyczne do projektu planu ochrony.